

การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ

เล่มที่ 2

โดย
ปราโมทย์ ไม้กลัด

หนังสือที่คนไทยควรอ่าน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
ในการทำความดีเพื่อพ่อ และแผ่นดินของเรา

โดย ปราโมทย์ ไม้กลัด
การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ 2

“ข้าพเจ้าไม่ชอบ
อยู่คนเดียว
แต่ข้าพเจ้า**มีงานต้องทำ**
การอยู่คนเดียวทำให้มีสมาธิ
และมีสติในการทำงาน
เป็นการเตรียมตัวเอง
ต่อสถานการณ์ต่างๆ
ที่อาจจะเจอ
โดยการศึกษาแผนที่
ทำให้ข้าพเจ้าได้
ข้อมูลในสิ่งที่จะทำ”

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ

เล่มที่ 2

โดย

ปราโมทย์ ไม้กลัด

(ส.ค. ๒

ทะเบียนสมาคม

เลขลำดับ	ล.๖๕
ชื่อสมาคม	สงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
วัตถุที่ประสงค์ของสมาคม	เพื่อป้องกันการทรมาน การทารุณและบำรุงสงเคราะห์สัตว์ ในพระราชอาณาจักรสยาม
สำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม	บ้านเลขที่ ๑๓๕๕ ถนนสีพระยา อำเภอบางรัก พระนคร
ชื่อ,สำนัก,และอาชีวะของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการ	พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระดำรงราชานุภาพ นายก เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการ
จดทะเบียน	จดทะเบียน ตั้งสมาคม
สำนักงานจดทะเบียน	กองบัญชาการตำรวจพระนครหลวงกรุงเทพฯ
จดทะเบียน วัน,เดือน,ปี	วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๘
ลงนามตำแหน่ง และประทับตรานายทะเบียน	พระยาอธิกรณ์ประกาศ ผู้บัญชาการตำรวจ เจ้าพนักงานจดทะเบียน

การทรงงานของพ่อในความทรงจำ เล่มที่ 2

โดย ปราโมทย์ ไม้กลัด
เรียบเรียง สมชาย ขจรศักดิ์ชัย
โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม จ.อ่างทอง
ครูภาษาไทยดีเด่นและข้าราชการตัวอย่างระดับประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : เมษายน 2556
พิมพ์ครั้งที่ 2 : พฤศจิกายน 2559
ISBN : 978-616-91128-4-6 120 หน้า ราคา 99 บาท

สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
S. P. A. W.

จัดทำ/ลิขสิทธิ์ โดย : สมาคมสงเคราะห์สัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รายได้ช่วยเหลือสัตว์ด้อยโอกาสและดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ
ที่ปรึกษา : คุณปราโมทย์ ไม้กลัด, นายสัตวแพทย์ยันต์ สุขวงศ์, สัตวแพทย์หญิง วัฒนา ศรีสองเมือง, คุณอรรถ แพทยังกุล,คุณงามพิศ เหลืองศิริรังษี, คุณนิดา นิกรพันธุ์, ผศ.ภิญญาพร นิตยะประภา, คุณรณชัย นิ่มกุล, คุณจินตนา สื่อแสงทอง, คุณบุญเกื้อ เพิ่มพิมล
บรรณาธิการบริหาร : นายสัตวแพทย์ยันต์ สุขวงศ์
เลขานุการดำเนินงาน : ชัญญา (สายพิณ) ผาสุพงษ์
หัวหน้าคณะผู้จัดทำ : ปัญญา กระจายศรี
คณะทำงาน : สันตศิริ จารุจินดา, มณีพันธ์ จารุจินดา, เบญญาดา ฉินสูงเนิน
บริหารโครงการโดย : ปัญญา กระจายศรี ประธานฝ่ายหารายได้และสิทธิประโยชน์
สำนักงาน : สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 1/11 ซ.พหลโยธิน 15 สามเสนใน พญาไท กทม. 10400 โทรศัพท์ : 02 618 7479 โทรสาร : 02 618 7479
พิมพ์ที่ : บริษัท โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน) 51/29 ม.3 ซ.สยามสามัคคี ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กทม. 10210 โทร 0-2551-0533 โทรสาร 0-25510532
จัดจำหน่ายโดย : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
เลขที่ 1858/87-90 ถ.บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กทม.10260
โทรศัพท์ 0-2739-8222, 0-2739-8000 โทรสาร 0-2739-8356-9 http://www.se-ed.com

คำปรารภ

ตลอดชีวิตการทำงานรับราชการของผม ได้ซึมซับรับทราบ ได้เห็นภาพการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาตลอดอย่างใกล้ชิด

ในขณะที่ยังคงมีพระสุขภาพพลานามัยแข็งแรง พระชนมพรรษาไม่สูงอย่างปัจจุบัน พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน ทรงงานทุกหนทุกแห่งทั่วแผ่นดิน

จะใกล้ จะไกล ลำบากแค่ไหน ถนนหนทางเข้าไปไม่ถึง ภูเขาสูงชัน ป่ารกทึบ น้ำท่วมขัง แม้แต่การทรงงานท่ามกลางฝน ดึกดื่นค่อนคืน

พระองค์เสด็จฯไปด้วยพระเมตตา ไม่เคยย่อท้อและไม่แสดงให้เห็นเลยว่าพระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อย ทรงให้ความสำคัญกับราษฎร

โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้มีน้ำกินน้ำใช้ รวมถึงพระราชทานโครงการพระราชดำริต่างๆ ช่วยเหลือ อย่างทั่วถึง เพื่อสร้างรายได้ ให้พออยู่พอกินตามสมควรแก่อัตภาพ

หลังจากเมื่อปี 2555 ที่ผ่านมา หนังสือ **"การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ"** ประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง ได้รับการตอบรับจากหน่วยงานราชการ บริษัท เอกชน ห้างร้านต่างๆ และประชาชนทั่วไป จนต้องพิมพ์เพิ่มเติมอยู่เรื่อยๆ รวมแล้วกว่า 30,000 เล่ม

นายสัตวแพทย์ยันต์ สุขวงศ์ นายกสมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้หารือ ถึงการจัดทำ **"การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ"** เล่มที่ 2 ขึ้น

ผมตอบตกลงสนับสนุนด้วยความยินดี เพราะยังมีเรื่องราวพระราชกรณียกิจอันประทับใจอีกมากมาย ที่อยากจะถ่ายทอด ให้คนทั่วไปได้รับทราบภาพของการทรงงานเพื่อประชาชน ว่าพระองค์ท่านลำบาก เหน็ดเหนื่อยแค่ไหน ที่สำคัญยังได้ร่วมทำบุญด้วยการช่วยเหลือสัตว์ อีกด้วย

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดชีวิตที่ถวายงาน ที่ผมได้ถ่ายทอดลงในหนังสือ **"การทรงงานของพ่อ ในความทรงจำ"** เล่มที่ 2 ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นความทรงจำที่ยังชัดเจนอยู่ในใจตลอดมา จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และทำให้ผู้อ่านได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านทรงมีต่อปวงชนชาวไทย

เป็นหนังสือที่คนไทยควรอ่าน เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ ในการสร้างคุณงามความดีเพื่อ พ่อและแผ่นดินของเรา

ปราโมทย์ ไม้กลัด

คำนำ

เยาวชนคนรุ่นใหม่ แทบไม่มีโอกาสสัมผัส พระราชกรณียกิจ เพื่อประชาชน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงทำมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน กว่า 60 ปี อันเนื่องมาจากพระองค์ท่านมีพระชนมพรรษาสูง อีกทั้งพระวรกายไม่แข็งแรง

ทำให้ไม่สามารถออกทรงงานได้เหมือนกับสมัยก่อน คนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และประชาชน จำนวนมาก ได้สัมผัสทั้งจากการเฝ้ารับเสด็จฯ ด้วยตัวเอง หรือภาพข่าว ทีวี หนังสือพิมพ์ เป็นประจำ ซึ่งต่างแสดงอาการดีใจ ปลาบปลื้มปีติ บ้างก็ร้องไห้ เมื่อได้เห็นพระพักตร์ของพระองค์

แต่เยาวชนสมัยนี้ ได้เห็นแค่เพียง ภาพเก่าๆ จากทีวีบ้าง แต่ก็ประปรายน้อยเหลือเกิน ไม่เหมือนกับสมัยก่อน ที่พระองค์ทรงงานหนักมาก ทุกพื้นที่ของประเทศไทย ทำให้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครองหัวใจชาวไทยได้ทั้งประเทศ

สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลเพื่อสังคม ที่มีพระราชดำริก่อตั้งโดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มาเป็นเวลา 88 ปี ได้จัดทำโครงการสายใยสู่สัตว์ไทย หารายได้ไว้ดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ

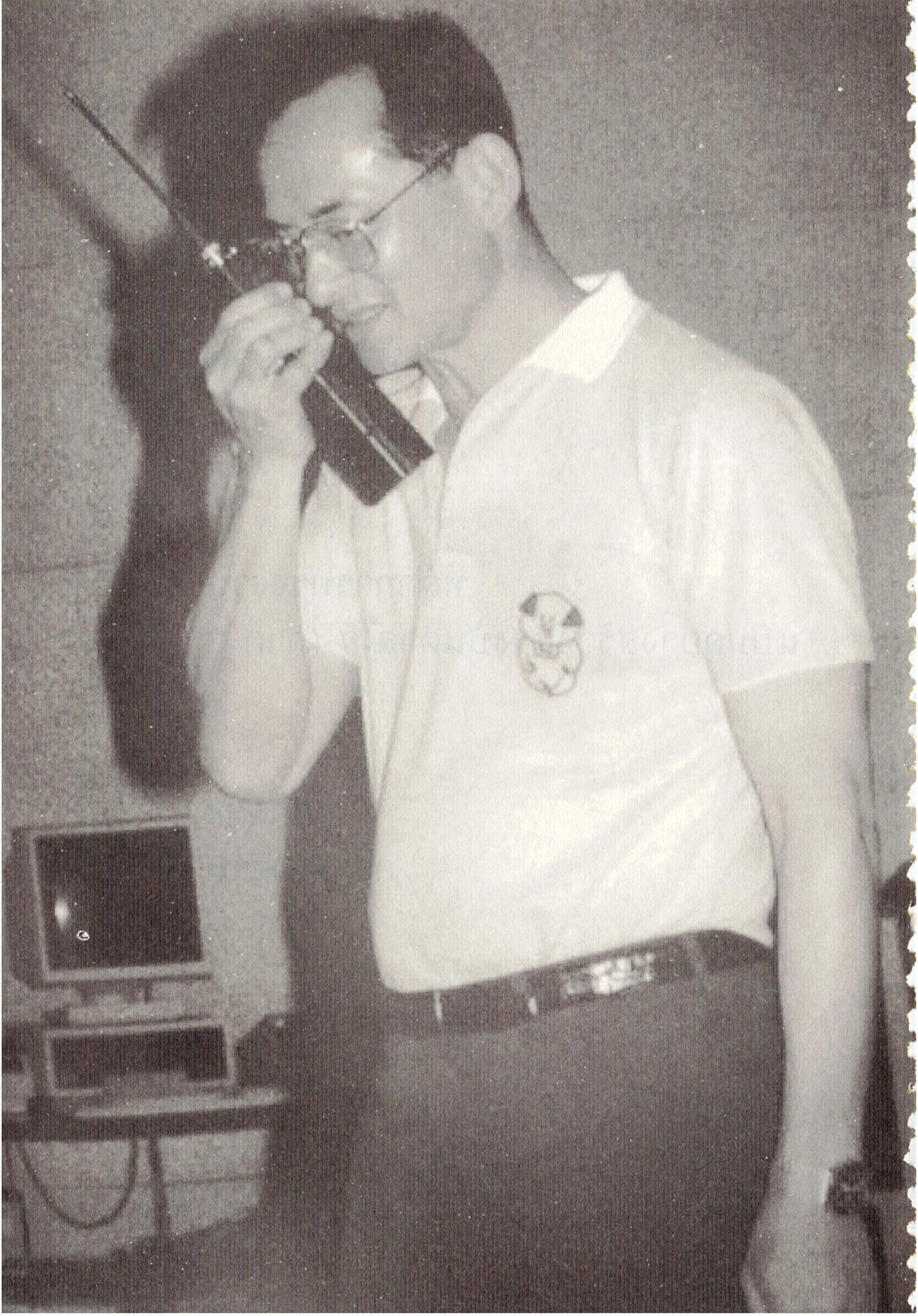
ด้วยการจัดทำหนังสือ เรื่อง **“การทรงงานของพ่อในความทรงจำ”** เล่ม 2 เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2556 หลังจากที่เมื่อปี 2555 โครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ผมต้องกราบขอบพระคุณ **ท่านปราโมทย์ ไม้กลัด** อดีตอธิบดีกรมชลประทาน ซึ่งท่านถวายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาทั้งชีวิต ที่ได้ให้ความกรุณาถ่ายทอดเรื่องราวความทรงจำ ความประทับใจ ในพระราชดำริและการทรงงานในรูปแบบต่างๆ ซึ่งไม่เคยเปิดเผยหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนมาก่อน เป็นครั้งที่สองที่ได้รวบรวมถ่ายทอดเป็น **“การทรงงานของพ่อในความทรงจำ”** เล่ม 2

สมาคมฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน อีกทั้งน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงมีต่อประชาชนชาวไทย

นายสัตวแพทย์ยันต์ สุขวงศ์
นายกสมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

Content

ความภูมิใจ

ของคนปลายแถว

1

นายช่าง ลองไปศึกษาดูซิ แม่น้ำป่าสัก
นี่หน้าแล้ง น้ำแทบไม่มีเลย ขาดแคลนมาก
ชาวบ้านแถวนั้นเขาปลูกข้าวโพดกันสามปี
จะได้กินสักปี ส่วนหน้าน้ำน้ำก็มากเหลือเกิน
**เมื่อไหลลงมารวมกับแม่น้ำเจ้าพระยา
ทำให้น้ำเอ่อท่วมอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี
กรุงเทพฯ จะพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก
อย่างไรให้เต็มศักยภาพ เพื่อแก้ปัญหาน้ำแล้งและ
น้ำมากเกินไป**

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

19 กุมภาพันธ์ 2532”

ผมจำได้ขึ้นใจ เมื่อได้รับการมอบหมายภารกิจที่สำคัญอันยิ่งใหญ่ ต่อประเทศชาติ ที่จะต้องทุ่มกายถวายชีวิต ให้งานนี้สำเร็จลุล่วงลงให้จงได้

วันนั้น เมื่อ 24 ปีที่แล้ว เปรียบเสมือนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน แสงเทียนส่องสว่าง ท่ามกลางความมืดมนของเกษตรกร ทรงแสดงให้เห็นถึงพระวิสัยทัศน์อันยาวไกล ในการที่จะสร้างความสมบูรณ์ และบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับราษฎร **จากพระอัจฉริยภาพการบริหารจัดการน้ำอีกครั้งหนึ่ง**

ขณะนั้นผมรับราชการในระดับ ซี 8 ทำหน้าที่ผู้แทนกรมชลประทานช่วงเวลานั้นตามเสด็จฯ ถวายงาน ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำให้กับเกษตรกรทางภาคเหนือ ที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

ได้ถูกเรียกตัวให้เข้าเฝ้าฯ อันเป็นกิจวัตรเกือบเป็นประจำในแต่ละวัน เพื่อที่พระองค์จะได้ทรงมอบหมายงานให้ทำในวันรุ่งขึ้น ซึ่งผมเองไม่ทราบมาก่อนล่วงหน้าเลยว่า จะทรงมอบหมายงานอันใดให้ทำ

“นายช่าง ลองไปศึกษาดูซิ แม่น้ำป่าสักนี่หน้าแล้ง น้ำแทบไม่มีเลย ขาดแคลนมาก ชาวบ้านแถวนั้นเขาปลูกข้าวโพดกันสามปี จะได้กินสักปี ส่วนหน้าน้ำน้ำก็มากเหลือเกิน เมื่อไหลลงมารวมกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้น้ำเอ่อท่วมอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพฯ จะพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอย่างไรให้เต็มศักยภาพ เพื่อแก้ปัญหาน้ำแล้งและน้ำมากเกินไป”

สิ้นเสียงพระราชดำรัส ผมน้อมรับพระราชดำริสำคัญนี้ ใส่เกล้าฯ มาเร่งหาวิธีดำเนินการให้ได้ดังพระราชประสงค์ ซึ่งผมเข้าใจและทราบความต้องการของพระองค์ดีว่า **“ทรงต้องการให้สร้างเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อการแก้ปัญหา”**

เพราะก่อนหน้านี้นานมาแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ.2520 ผมได้มีโอกาสตามเสด็จฯ ไปศึกษาข้อมูลกับพระองค์ท่าน บริเวณลุ่มน้ำป่าสักที่อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกสำโรง ในจังหวัดลพบุรีพบว่าสภาพแห้งแล้งมาก จึงทรงเอาพระทัยใส่ที่จะแก้ปัญหา

เดิมที ย้อนกลับไปก่อนที่จะมีพระราชดำริดังกล่าว เมื่อ 24 ปีก่อน ในปี พ.ศ.2508 สมัย จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการศึกษาโครงการสร้างเขื่อน บนลุ่มน้ำป่าสักไว้บ้างแล้ว แต่มีอันต้องพังพาบไป เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงเกือบ 1 พันล้านบาท และติดปัญหาด้านผลกระทบมากมาย

คุณคิดดูก็แล้วกัน ค่าของเงินเมื่อ 48 ปีที่แล้วเป็นพันล้านบาทมันจะมหาศาลเพียงใดในสมัยปัจจุบัน

แต่นั่น เป็นวิธีคิดที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของ **“ความพอเพียง”** และประโยชน์สูงสุดที่เกษตรกร ราษฎรจะได้รับ ไม่เข้าใจว่า **“แนวคิด ขาดทุนคือกำไร”** ของพระองค์เป็นอย่างไร

ผมเปรียบเทียบให้เห็นง่ายๆ ก็แล้วกัน ถ้าพระองค์ไม่พระราชทานพระราชดำริในวันนั้น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์คงไม่เกิด

แต่ความเสียหาย **“เกิดทุกปี”** จากน้ำท่วม และการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ปีละหลายร้อยล้านบาทถึงพันล้านบาท รวม 48 ปี ตั้งแต่วันนั้นถึงวันนี้รัฐจะต้องใช้ภาษีช่วยเหลือชดเชย เยียวยาไม่รู้กี่ **หมื่นล้านบาท**

งานสำคัญของผมใช้เวลาราว 1 เดือน อย่าง **"เร่งด่วน"** ในการจัดเตรียมข้อมูล ศึกษาเพื่อทำรายงาน โครงการฉบับ **"เบื้องต้น"** พร้อมทีมงาน คิดงานกันว่าจะให้เขื่อนออกมาในรูปแบบใด หน้าตาเป็นอย่างไร กักเก็บน้ำอย่างเต็มศักยภาพได้แค่ไหน พื้นที่เท่าไหร่ ประโยชน์ใช้สอยได้มากน้อยเพียงใด

สร้างตรงไหนถึงเหมาะสม พร้อมวาดแผนที่ประกอบ โดยผมกำหนดสถานที่ในการสร้างไป 2 แห่ง เผื่อเลือก และกรอบวงเงินงบประมาณกว้างๆ เพื่อถวายรายงานให้พระองค์ทรงรู้แนวทาง

อีกทั้งยังมีข้อมูลต่างๆ ผลกระทบตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางออกแนวทางแก้ปัญหา ทุกอย่างผมทำอย่างครอบคลุมทุกด้าน เบ็ดเสร็จงบประมาณ **หนึ่งหมื่นสามพันล้านบาท** โดยประมาณ

เมื่อได้จัดทำรายงานโครงการศึกษาเบื้องต้นถวายขึ้นไปแล้ว พระองค์ทรงซักถาม และมีพระราชวินิจฉัยเห็นด้วย

ลำดับต่อไปเป็นหน้าที่หลักของกรมชลประทาน ที่จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยละเอียด ซึ่งต้องเสนอไปยังรัฐบาล เพราะเป็นโครงการขนาดใหญ่ของประเทศ ต้องได้รับงบประมาณ ตลอดจนความร่วมมือจากหลายกระทรวง ลำพังกรมชลประทานหน่วยงานเดียวทำไม่ได้

รายงานของผมนั้นเป็นรายงานการวางโครงการเบื้องต้น วัตถุประสงค์สำคัญคือทำเฉพาะถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาขั้นรายละเอียดต่อไป

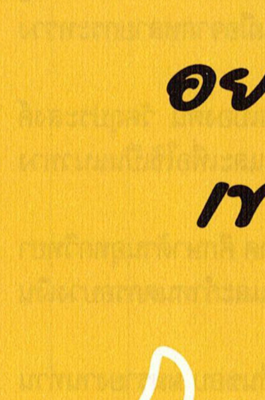
ถ้าจะสร้างกันจริงๆ ต้องทำการสำรวจภูมิประเทศ ศึกษาด้านอุทกวิทยา ด้านวิศวกรรม เรียกว่าต้องศึกษาผลกระทบทุกด้านใหม่ และกำหนดกรอบวงเงินค่าก่อสร้างอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นชอบ ผมรายงานท่านอธิบดีกรมชลประทาน อาจารย์จริย์ ตุลยานนท์ แล้วท่านได้ดำเนินการผ่านความเห็นชอบจากรัฐบาล เพื่อขออนุมัติงบประมาณมาศึกษาความเหมาะสมของโครงการและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านต่างๆ ทุกด้านทุกประเด็น

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมชลประทานทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักและเมื่อได้เงินมาแล้ว ใช้เวลากว่า 2 ปี ไปแล้วเสร็จสมบูรณ์เอาเดือน กันยายน พ.ศ.2536

นี่เป็น
เม็กกะโปรเจ็กต์ของฉันนะ
ต้องทำแบบพอเพียง
**พอประมาณ
อย่าให้ชาวบ้าน
เขาเดือดร้อน**

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

งานของผมเริ่มการขับเคลื่อน ตั้งแต่นำทีมผู้ใหญ่ของกรมชลประทาน อาทิ อาจารย์จริย์ ตุลยานนท์ อธิบดี ทีมงานวิศวกรผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้อง ล่องเรือพาชมลำน้ำป่าสัก **ให้ได้ยินกับหู ได้รู้กับตาตัวเอง** เพื่อให้เห็นสภาพด้านกายภาพ จุดที่จะทำการสร้างตัวเขื่อน รวมถึงสำรวจทางบกด้วย

ไล่ไปตั้งแต่ปลายทางสุดท้าย ที่น้ำไหลมาบรรจบ สมทบกองรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงวัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขึ้นไปตามจังหวัดต่างๆ ที่ลำน้ำป่าสักพาดผ่าน ทั้ง สระบุรี ลพบุรี จนเข้าเขตเพชรบูรณ์

อีกทั้งทำการจ้างบริษัทที่ปรึกษาด้านวิศวกรรม วิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญสำรวจผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ฯลฯ หน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องบ้าง รายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ รวมถึงจะขับเคลื่อนเดินหน้าอย่างไร

ในที่สุดปฐมบทของโครงการดำเนินไปด้วยความราบรื่น **ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นคุณมากกว่าเป็นโทษ เป็นประโยชน์มากกว่าสร้างปัญหา** พวกเอ็นจีโอทั้งหลายก็ไม่มีใครคัดค้าน จนในที่สุดสามารถผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม อันนี้ถือว่าสำคัญที่สุด

หลังสำรวจตรวจสอบศึกษาครบทุกขั้นตอนแล้ว ผมและทีมงานฟันธงลงไปว่า จะต้องสร้างตัวเขื่อน ที่ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยทำเป็นเขื่อนดินถมบดอัดแน่น ชนิดมีแกนเขื่อนเป็นดินเหนียวทึบน้ำ โดยวิศวกรกรมชลประทานออกแบบเอง

สำหรับพื้นที่ทางกายภาพของโครงการบริเวณอ่างเก็บน้ำซึ่งถูกน้ำท่วมทั้งหมด 105,300 ไร่ กินพื้นที่ของ 2 จังหวัด 4 อำเภอ 15 ตำบล 65 หมู่บ้าน แบ่งเป็นลพบุรี 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวง อำเภอชัยบาดาล ขณะที่จังหวัดสระบุรี กินเนื้อที่ อำเภอวังม่วง แห่งเดียว

ที่สำคัญ ผมผลักดันให้ กรมชลประทาน ลงมือสร้างเอง ไม่ต้องจ้างบริษัทเอกชน โดยเอายุทโธปกรณ์สรรพกำลังทั้งหมดทั่วประเทศเท่าที่มีเต็มอัตราศึก และเครื่องไม้เครื่องมือจากกองทัพมาช่วยสนับสนุนการก่อสร้าง ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณได้มากที่สุด

ขณะที่ทีมงานกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาดไทย เกษตรและสหกรณ์ คมนาคม กลาโหม สาธารณสุข ศึกษาธิการ อุตสาหกรรม ฯลฯ ต่างได้ศึกษาปัญหาของตนเอง ตลอดจนงบประมาณดำเนินการต่างๆ

จากนั้น นำข้อมูลมาผนวกรวมกันเพื่อกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณของโครงการทั้งหมด ทุกอย่าง เบ็ดเสร็จให้ครอบคลุมอย่างแท้จริง ยอดเงินลงตัวที่ประมาณกว่าสองหมื่นล้านบาท

แบ่งเป็นค่าดำเนินการวิศวกรรมการก่อสร้าง เช่น ตัวเขื่อน อาคาร ระบบชลประทาน ส่วนประกอบอื่นๆ ห้าพันกว่าล้านบาท

นอกนั้นเป็นค่าดำเนินการ ค่าชดเชย ค่าเยียวยา ผลกระทบด้านต่างๆ เช่นการย้ายหมู่บ้าน ย้ายโรงเรียน ย้ายวัด ฯลฯ รวมถึงจัดตั้งถิ่นฐานใหม่ให้ราษฎรที่อยู่หน้าเขื่อนและหลังเขื่อนได้ทำมาหากิน

เมื่อนำเสนอรัฐบาลไป ปรากฏว่าผ่านความเห็นชอบ ได้อนุมัติงบประมาณก้อนโต ตามที่เสนอไป เงินมาทุกอย่างก็ขยับจับต้องได้เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น

ความจริง กรมชลประทาน เป็นแม่งานหลัก แต่จะเป็นพระเอกไม่ได้ เพราะเกี่ยวเนื่องเรื่องวุ่นวายถึง 8 กระทรวง และอีกสิบกว่าหน่วยงาน ต้องตั้งเป็นหน่วยงานระดับชาติถึงจะ **เอาอยู่!**

ผมจึงวางโครงสร้างการบริหารเสนอขึ้นไป ให้ตั้งเป็นรูปแบบคณะกรรมการบอร์ดใหญ่ ชื่อว่า

"คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ"

โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรี ตลอดจนปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่จะต้องพึ่งพาอาศัยร่วมเป็นกรรมการ กรมชลประทานผันตัวมาเป็นเพียงฟันเฟืองขับเคลื่อนและรับผิดชอบเพียงงานวิศวกรรมก่อสร้างตัวเขื่อนและระบบชลประทานเป็นหลัก น่าจะทำให้งานไหลลื่นมากกว่า

3 พฤษภาคม พ.ศ.2537 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินการก่อสร้างโครงการ พร้อมอนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณอย่างเป็นทางการ รวมถึงได้ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการตามโครงสร้างบอร์ดที่เสนอไป

ซึ่งผมได้รับการสถาปนา เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีหน้าที่ กลั่นกรอง พิจารณา บริหาร ประสานทุกเรื่อง

ติดขัด คิดอะไรไม่ออก **"บอกปราโมทย์"** ก็แล้วกัน ว่ากันอย่างนั้น

วันที่ 2 ธันวาคม ปีเดียวกัน ได้เปิดหน้างานเริ่มก่อสร้าง ตักดินบุ้งกี๋แรก

ขณะที่ดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งก่อนเริ่มการก่อสร้าง ผมขยับก้าวหน้ามาเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นักบริหารระดับ 10) ซึ่งทำให้ผมสามารถทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ขับเคลื่อนงานได้ถนัดมากขึ้น

โดยประสานตรงกับอธิบดีกรมชลประทานและผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาร่วมด้วยช่วยทำงานได้อย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ

ระหว่างก่อสร้าง มีปัญหามากมายเป็นอุปสรรค อาทิ การทำความเข้าใจกับราษฎรถึงผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน ความยากลำบากในการเป็นอยู่ในช่วงแรกๆ ต้องชี้ให้เห็นประโยชน์ และการได้รับการเยียวยาอย่างทั่วถึงจากรัฐบาล

งานทุกภาคส่วนที่จะต้องประสาน หลายเรื่องติดขัด อันเนื่องมาจากเรื่องของผลประโยชน์ นักการเมือง รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงแต่ละกระทรวงก็ใหญ่ๆ กันทั้งนั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ปรากฏในทุกยุคทุกสมัย

โดยเฉพาะเรื่องเงินทอง ค่าชดเชยที่ดิน ทุ่งนาที่เคยราคาแสนถูกแทบทำอะไรไม่ได้ ราคากลับสูงลิบลิ่วไร่ละหลายหมื่นบาท เมื่อมีปัญหาเช่นนี้ก็ต้องนำเข้าบอร์ดเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อตัดสินใจ ก็สามารถทำให้แก้ปัญหาได้ทีละเปลาะ

ตลอดระยะเวลา 5 ปีของการทำงาน ยังมีเรื่องราวยาวระดับมหากาพย์อีกเยอะมาก เพราะการทำงานกับคน หลากหลายความต้องการ หลากหลายความคิด การประสานให้สำเร็จประโยชน์ทั้งหมดนั้นแสนสาหัส

แต่การทำให้ราษฎรเดือดร้อนน้อยที่สุดนั้นไม่ยากเท่าใดนัก

มีหลักง่ายๆ นิดเดียว นั่นคือ **การตั้งมั่นบนเส้นทางของความสุจริต ยึดผลประโยชน์ของราษฎร เกษตรกรเป็นที่ตั้ง** จึงทำให้งานผ่านพ้นมาได้ด้วยดี

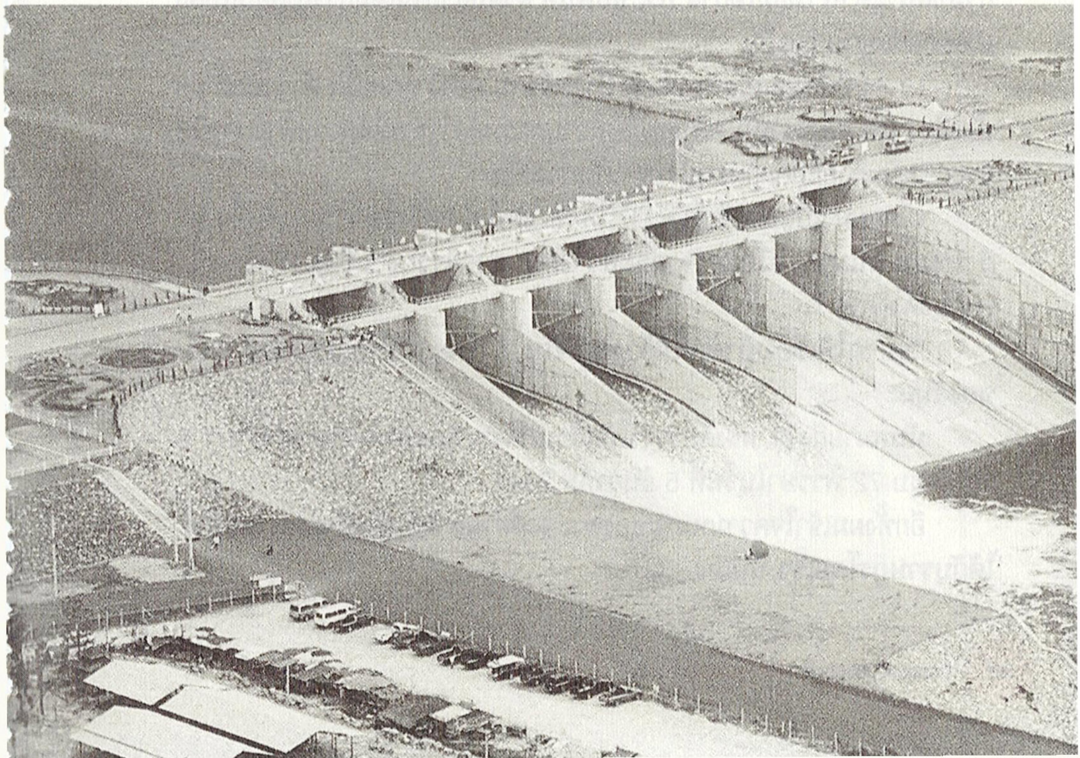
โดยยึดตามพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้ตอนเริ่มการก่อสร้าง ซึ่งทรงย้ำสำทับด้วยความห่วงใยเป็นที่สุดว่า

"นี่เป็นเม็กกะโปรเจ็กต์ของฉันนะ ต้องทำแบบพอเพียง พอประมาณ อย่าให้ชาวบ้านเขาเดือดร้อน"

ขณะที่ผมทุ่มเททำงานอย่างเหนื่อยยากลำบากอยู่นั้น เป็นจังหวะที่ได้รับข่าวดีสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในชีวิตเลยก็ว่าได้ 12 พฤษภาคม 2540 ในพระราชพิธี พืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ช่วงที่พระยาแรกนา ไปหว่านข้าวที่แปลงนาสาธิตภายในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ผมได้มีโอกาสร่วมงาน ในฐานะข้าราชการชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เหมือนทุกปีที่ผ่านมา

เมื่อเสร็จพิธีได้เข้าเฝ้าฯ พระองค์ได้รับสั่งถึงปัญหาต่างๆ ที่ทรงสนพระทัยกับรัฐมนตรีและข้าราชการที่เกี่ยวข้องนานนับชั่วโมง ผมนั่งด้านหลังรัฐมนตรีอยู่ใกล้ๆ เพื่อให้ข้อมูล

พระองค์ได้ทรงสอบถามถึงความคืบหน้าการสร้างเขื่อนป่าสัก เมื่อตรัสถามรายละเอียดมากเข้าผู้ใหญ่ก็กระอึกกระอักตอบได้ไม่ชัดเจน จึงทรงทอดพระเนตรมาทางผม ซึ่งผมก็ได้ถวายรายงานถึงความก้าวหน้าตามข้อเท็จจริงที่ทรงซักถาม เพื่อให้ทรงคลายความห่วงใย เพราะเป็นเรื่องที่ผมปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว

มีอยู่ช่วงหนึ่ง ใกล้เสด็จฯ กลับ พระองค์รับสั่งขึ้นมาลอยๆ **เป็นประโยคคำถาม ที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ต้องการคนได้ยิน**

พระสุรเสียงดังได้ยินกันอย่างชัดเจน **"ปราโมทย์ เขาทำงานมาเยอะนะ เมื่อไหร่เขาจะได้เป็นอธิบดีสักที"** ทุกคนเงียบกริบ ไม่มีใครกราบบังคมทูล หรือถวายความคิดเห็นใดๆ

หลังจากเสด็จฯ กลับ ท่านปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คุณทวีศักดิ์ เสสะเวช และ ผู้เกี่ยวข้องคุ้นเคยต่างมาจับมือแสดงความยินดีกับผมกันใหญ่

"คุณจะได้เป็นอธิบดีแล้วนะ" ท่านปลัดพูด

ไม่นานพอถึงฤดูกาลโยกย้าย ผมก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมชลประทาน เมื่อมีโอกาส **กระชับพื้นที่** ลำดับแรกจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงทีมงานก่อสร้าง

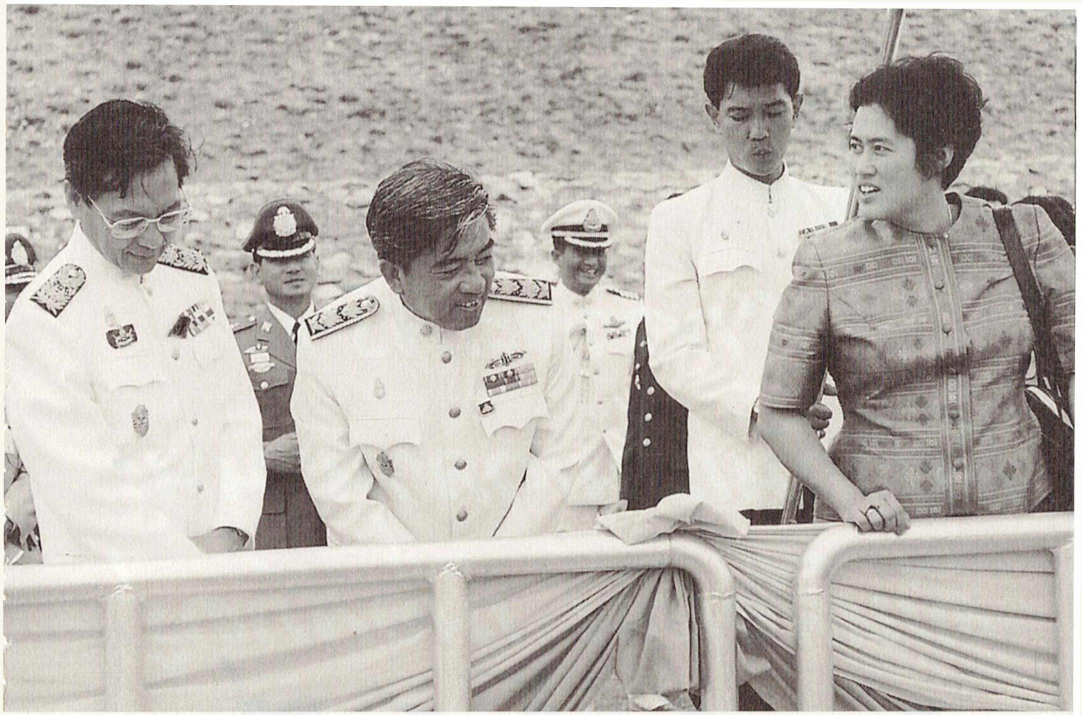
เอาคนที่ทำงานเก่ง รอบคอบ ถึงลูกถึงคน อย่าง **คุณชลิต ดำรงศักดิ์** มาเป็นมือขวาควบคุมงานภาคสนาม ซึ่งทราบภายหลังว่าท่านได้ก้าวหน้าในอาชีพราชการเป็นถึงอธิบดีกรมชลประทานในกาลต่อมา

เมื่อผมมาเป็นอธิบดีเต็มตัว ทำให้งานได้เนื้อได้หนังรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทุกฝ่ายทุ่มเทกันมาก เนื่องมาจากระหว่างที่ผมถวายรายงานถึงความคืบหน้าพระองค์ได้ตรัสว่า

"อยากให้เขื่อนป่าสักนี้สร้างเสร็จใน 5 ปีนะ ให้ทันแซยิด 6 รอบของฉันนะ"

นั่นหมายถึงว่า ทรงต้องการให้แล้วเสร็จทันวันเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ครบ 72 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม 2542

อีกทั้งผมเข้าใจความหมายของพระองค์ท่านดี **ยิ่งเสร็จเร็ว ประโยชน์จะได้กับราษฎรโดยเร็ว** นั่นเอง

ผลการดำเนินงานทุกอย่างเป็นไปตามเป้าหมาย ด้วยพระบารมีของพระองค์ ปี พ.ศ.2541 เขื่อนเริ่มแล้วเสร็จ สามารถกักเก็บน้ำได้บางส่วน

ซึ่งผมได้กราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพิธีเริ่มการเก็บกักน้ำเป็นปฐมฤกษ์

พร้อมกันนี้ผมได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานชื่อ ซึ่งได้พระราชทานลงมาว่า **"เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์"** และมีหมายกำหนดการเสด็จฯ ทรงเปิด วันที่ 25 พฤศจิกายน 2542

ขณะเดียวกันวันที่ 1 ตุลาคม 2542 ผมถูกย้ายด้วยข้อหาที่เป็นอื่นไปไม่ได้เลย นอกจากไม่สนองการร้องขอจากนักการเมือง ต้องระเห็จไปเป็นรองปลัดกระทรวง ไม่มีอะไรให้ทำเป็นชิ้นเป็นอัน ต้องว่างงานตอนแก่ก่อนเกษียณ

ท้ายสุดด้วยศักดิ์ศรีผมได้ลาออกมาลงสมัครสมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานครและได้รับการเลือกตั้งในเวลาต่อมา

"กว่าจะเสร็จ
ก็ทำกันเป็นเวลานานนะ
ดีเหลือเกิน เมื่อสักครู่
บินดูเห็นน้ำเต็มเขื่อน
ดีใจมากที่ได้มาดู"

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Like

ทำงานเสร็จโดนปลด ! ก็พอรู้ตัวเอง ผมเป็นอธิบดีแบบไม่ต้องเสียค่าผ่านประตู ผมไม่จำเป็นต้องเอาคืน ผมไม่ยอมนักการเมืองในหลายเรื่องที่มาขอ มาแทรกแซงตลอดการทำงาน

ทว่ายังคงได้รับเชิญไปร่วมเป็นเกียรติ ในงานพระราชพิธีเปิดเขื่อนอย่างเป็นทางการ แต่กระบวนการนั้นผมไม่ได้ไปมีส่วนยุ่งเกี่ยวอะไรเลย ถูกจัดให้อยู่ไกลโพ้นแลดูจะไม่ค่อยให้เกียรติผมเอาเสียเลย แต่ก็ไม่ได้คิดเคืองอันใด

ผมมีความพอใจที่ได้ทำงานถวายพระองค์ท่านจนสำเร็จลุล่วงมากกว่านายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอื่นๆ หรือใครจะได้หน้าได้ตาอย่างไรไม่เคยอิจฉา

เหนือสิ่งอื่นใดผมมีความสุขลึกๆ ที่ในชีวิตการรับราชการได้มีโอกาสทำงานสนองพระเดชพระคุณในหลวง ที่ทรงพระเมตตาชุบเลี้ยง พระราชทานทุนไปศึกษาที่ต่างประเทศ

โดยเฉพาะการได้ทำงานสำคัญนี้ ในฐานะผู้แทนกรมชลประทานตั้งแต่ได้รับพระราชดำริเป็นปฐมบทเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2532 ผมได้เข้าไปมีส่วนขับเคลื่อนโครงการแทบจะทุกรายละเอียดก็ว่าได้

จนถึงบัดนี้ พ.ศ.2542 เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ได้เสร็จสมบูรณ์ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ รวมเป็นเวลานานถึง 10 ปี ตั้งแต่เริ่มมีพระราชดำริ ผ่านยุคสมัยของอธิบดีกรมชลประทานถึง 6 คน

โดยทั้งหมดทั้งปวงมาแล้วเสร็จในสมัยที่ผมเป็นอธิบดีกรมชลประทานและได้มีพิธีเปิดเขื่อนดังกล่าว

ในวันนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ โดยเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ ทรงบินวนเพื่อทอดพระเนตรรายละเอียดอยู่หลายรอบ บริเวณเหนือเขื่อนและพื้นที่ใกล้เคียง ก่อนที่จะเสด็จฯ ทรงเปิดเขื่อน

หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเปิดเขื่อนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้เสด็จฯ ประทับเสวยพระสุธารสชา (น้ำชา) บนพลับพลาที่จัดถวาย มีผู้หลักผู้ใหญ่ร่วมโต๊ะเสวยและนั่งตามโต๊ะต่างๆ บนพลับพลาอย่างพร้อมหน้าเพื่อร่วมเฉลิมฉลองความสำเร็จ

ผมและอดีตอธิบดีกรมชลประทานอีก 5 ท่านที่เคยดำรงตำแหน่งในช่วงระหว่างก่อสร้างตั้งแต่ เริ่มต้น **มีอธิบดีจริย์ ตุลยานนท์ อธิบดีเล็ก จินดาสงวน อธิบดียุทธ กิ่งเกตุ อธิบดีสวัสดิ์ วัฒนายากร อธิบดีรุ่งเรือง จุลชาต**

รวมถึง **คุณมนุชญ์ วัฒนโกเมร** ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีในขณะนั้น ซึ่งทำงานอย่างหนักร่วมกับผมมาตั้งแต่ต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินงานด้านที่ดิน

ถูกจัดให้มานั่งด้วยกันไกลมาก นั่งรวมกลุ่มรับประทานอาหารเล็กๆ น้อยๆ กับพรรคพวกที่ร่วมงานกันมาจากหลายหน่วยงานอยู่ที่เต็นท์ด้านล่าง

ขณะที่จะเสด็จฯ กลับทรงพระดำเนิน(เดิน)ลงจากพลับพลา ได้มีการตั้งแถวรอส่งเสด็จฯ ไล่ไปตั้งแต่หัวแถวอย่าง นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีแต่ละกระทรวง ปลัดกระทรวงต่างๆ อธิบดีที่เกี่ยวข้อง แถวยาวกว่าห้าสิบเมตร

ผมถูกจัดให้มายืนเกือบสุดท้ายของปลายแถวในการส่งเสด็จฯ ระหว่างทรงพระดำเนิน ผ่านผู้คนที่เข้าแถวเรียงรายมุ่งตรงไปยังรถยนต์พระที่นั่งที่จอดรออยู่นั้น ทว่าชั่วครู่หนึ่งพระองค์ทรงหยุดชะงักทอดพระเนตรไปมา เพื่อมองหาผมหรืออย่างไรมิทราบได้

จากนั้นได้ทรงพระดำเนิน(เดิน) มายังแถวของกลุ่มอดีตอธิบดีกรมชลประทาน ในแถวอีกฟากหนึ่งซึ่งผมยืนอยู่ โดยนึกไม่ถึงว่าพระองค์จะมุ่งตรงมาด้านหน้าผม

ทรงหยุดประทับยืนพร้อมตรัสสนทนากับผมหลายเรื่อง รวมถึงเรื่องราวในอดีตที่ผมขับเคลื่อนงานการสร้างเขื่อนถวาย นานกว่า 5 นาที ทำเอาหัวขบวนที่มายืนส่งเสด็จฯ และเดินตามพระองค์ท่านมาถึงกับต้องรอกันนานเลยทีเดียว

ช่วงหนึ่งที่ยังแจ่มชัด ในความทรงจำของผม พระองค์ตรัสด้วยพระพักตร์(ใบหน้า) ที่เต็มไปด้วยรอยพระสรวล (รอยยิ้ม) เป็นรอยยิ้มที่เปี่ยมสุขเหลือเกิน พูดง่ายๆ ภาษาชาวบ้าน

“กว่าจะเสร็จก็ทำกันเป็นเวลานานนะ ดีเหลือเกิน เมื่อสักครู่บินดูเห็นน้ำเต็มเขื่อน ดีใจมากที่ได้มาดู” คำตรัสนี้ไม่มีใครได้ยิน ชัดเจน และ สุขไปกว่าผมอีกแล้ว

ผมอยากแบ่งปันความรู้สึก แห่งความสุขนี้ จากใจให้กับทีมงาน ลูกน้อง เจ้านายทุกท่าน เพื่อนร่วมงานทุกกระทรวง และชาวชลประทานทุกคน ที่ร่วมบากบั่นสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์กันมา

แม้ตอนนี้จะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่มีก็ตาม
ได้ภาคภูมิใจไปด้วยกันทุกภาคส่วนอย่างถ้วนหน้า
ที่ทำให้พ่อหลวงของเรามีความสุข
ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ห้องทรงงาน

2

ข้าพเจ้าอยู่ในห้องนี้ครั้งละ 5-6
ชั่วโมง ข้าพเจ้าไม่ชอบอยู่คนเดียว
แต่ข้าพเจ้ามีงานต้องทำ การอยู่คนเดียว
จะทำให้มีสมาธิ มีสติในการทำงาน
เป็นการเตรียมตัวต่อสถานการณ์
ต่างๆที่อาจจะต้องพบเจอ
ข้าพเจ้าต้องศึกษาแผนที่
ซึ่งจะทำให้ข้าพเจ้าได้ข้อมูล
ในสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังจะทำ

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Like

ย้อนอดีตที่ผ่านมา 47 ปีที่แล้ว เมื่อ พ.ศ. 2509 ผมเป็นมหาบัณฑิตใหม่ ไปคว้าปริญญาโทด้านวิศวกรรมชลประทาน คนแรกๆ ของประเทศไทย จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ด้วยทุนพระราชทานมูลนิธิอานันทมหิดล และฝึกทำงานกับหน่วยงานพัฒนาแหล่งน้ำที่รัฐต่างๆ ต่ออีก 1 ปี

เมื่อกลับมารับราชการต่อที่กรมชลประทาน สังกัดกองวิชาการสมัยนั้น ผมทำงานแทบไม่ได้พัก หน้าที่เริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้กับราษฎรตามภูมิภาคต่างๆ

เด็กใหม่ ใจสู้ ความรู้นอก อย่างผม จึงถูกมอบหมายป้อนภารกิจสำคัญอย่างมากมาย ซึ่งผมก็ไม่ทำให้ผู้บังคับบัญชาผิดหวัง

ทำงานไปได้สักระยะราวสิบปี เริ่มสั่งสมประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมีความเชี่ยวชาญ ทั้งในเชิงวิชาการและงานออกแบบเขื่อน รวมถึงระบบชลประทานต่างๆ

เรียกว่า **ถูกเคี่ยวจนขันได้ที่**

คุณมนัส ปิติวงษ์ อธิบดีกรมชลประทาน เห็นว่าผมทำงานได้เป็นที่พอใจแล้ว เนื่องจากผลงานและการทุ่มเททั้งกายใจ ชัดแจ้งเป็นที่ประจักษ์

จึงได้นำผมเข้าเฝ้าฯ แนะนำตัว เพื่อถวายงานกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ เมื่อ พ.ศ.2519 **นี่คือปฐมบทของการทำงานถวายพระองค์เรื่อยมา**

ต่อมา พ.ศ.2521 ท่านอธิบดีมนัส ได้เมตตาเรียกผมเข้าพบเป็นการส่วนตัว เพื่อแจ้งงานสำคัญโดยท่านเกริ่นว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอยากรู้ว่าการสร้างเขื่อน ทำฝายมีเทคนิควิธีการทางด้านวิชาการอย่างไร มีพระราชดำริให้ทำตำราเรื่องการสร้างเขื่อนและฝายถวาย เพื่อที่พระองค์จะได้ทรงศึกษาต่อยอดองค์ความรู้ด้านนี้ ในการที่จะได้พระราชทานโครงการพระราชดำริหรือแนวทางต่อไป

"เอ้าปราโมทย์ ไปเขียนตำรามาถวายพระองค์ซิ"

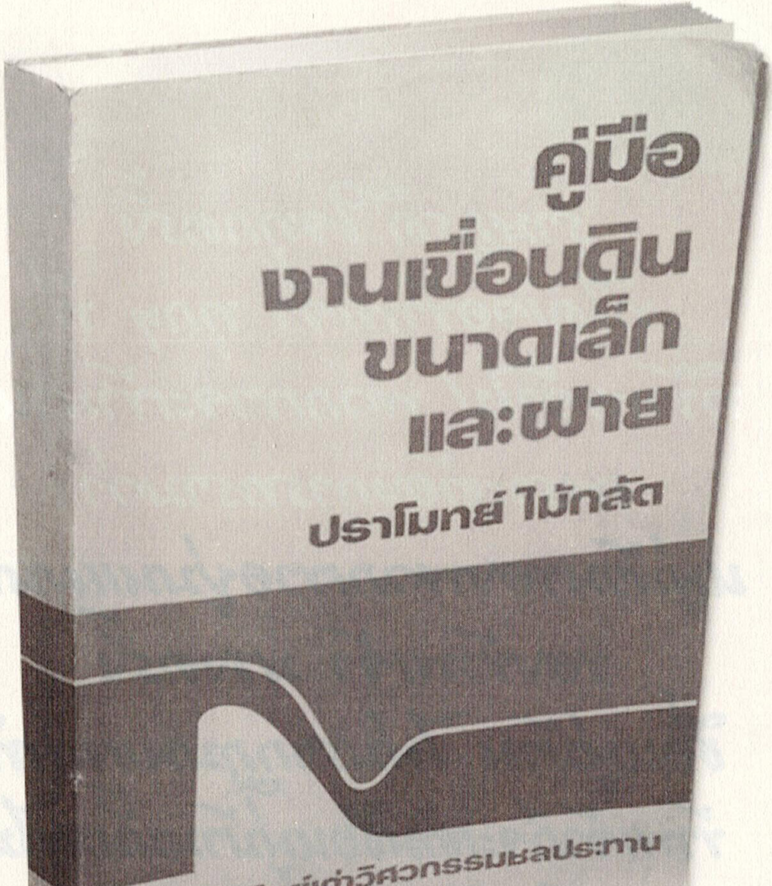
ท่านอธิบดีมอบหมายงานด้วยความเอ็นดู น้ำเสียงนุ่มทุ้มอ่อนโยน ทว่าในแววตาท่านมั่นใจมากว่าคงจะไม่เหลือบ่ากว่าแรงในความสามารถของผม

ความเกร็งมาเยือนซิครับ ! ทำตำราให้คนทั่วไปอ่านคงไม่เท่าไหร่หรอกครับ แต่นี่คือตำราถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะ จะทำอย่างไรให้ออกมาอย่างดีที่สุด

เมื่อขจัดความเกร็งออกไป ก็เริ่มตั้งสมาธิและเรียกความมั่นใจคืนมา ผมได้ตั้งแนวทางว่า หัวใจสำคัญของหนังสือคือ อ่านแล้วต้องเข้าใจง่าย ครอบคลุม มองให้ออกว่าพระองค์ทรงอยากรู้อะไร เอาแต่เฉพาะเนื้อๆ และเน้นที่สำคัญๆ

ผมตั้งชื่อหนังสือว่า **"คู่มืองานเขื่อนดินขนาดเล็กและฝาย"** ใช้เวลาว่างตอนอยู่กรุงเทพฯ ช่วงไม่ได้ตามเสด็จฯ นั่งรวบรวมขีดเขียนอย่างรวดเร็ว ราวเดือนเศษ

เพราะทุกอย่างมันอยู่ในสมอง ได้ลอง ได้ศึกษามาเป็นอย่างดี ที่สำคัญได้ลงมือปฏิบัติจริงมามากแล้ว

หนังสือ **"คู่มืองานเขื่อนดินขนาดเล็กและฝาย"** นี้ เรียกได้ว่าเป็นตำราวิชาการที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับงานเขื่อนดินและฝายทุกด้านอย่างครบถ้วน หลังจากที่ได้ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ต่อมาได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต นำมาจัดพิมพ์เผยแพร่ให้กับนายช่างวิศวกรตลอดจนผู้สนใจที่อยากรู้ เพื่อนำไปใช้เสริมความรู้ในการทำงาน ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยพิมพ์ทั้งสิ้น 3 ครั้ง รวมเกือบหนึ่งหมื่นเล่ม

ราษฎรดีใจทุกครั้ง
ที่ได้เจอข้าพเจ้า ทุกๆ ที่
ที่ข้าพเจ้าไป พวกเขาจะเข้ามาหา
เพราะต้องการทราบว่า
หมู่บ้านของพวกเขาอยู่บนแผนที่
ของข้าพเจ้า บางครั้ง
ชื่อหมู่บ้าน ไม่ปรากฏบนแผนที่
ข้าพเจ้าก็จะเติมชื่อหมู่บ้านนั้นลงไป
แล้วให้การช่วยเหลือต่อไป

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Like

จากนั้นจึงจัดทำต้นฉบับด้วยพิมพ์ดีด ประมาณ 120 หน้า มีแบบมาตรฐาน ตารางและกราฟที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดภาพประกอบครบถ้วน ถ่ายเอกสารเข้าเล่มจนสมบูรณ์พร้อมแล้วอย่างสมพระเกียรติฯ

โดยได้มีโอกาสนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย ในวันที่ 2 ธันวาคม 2522 ที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวันที่กำหนดจะเสด็จฯ กลับกรุงเทพมหานครตอนเย็นๆ โดยท่านอธิบดีมนัส ได้นำผมเข้าเฝ้าฯ เป็นการส่วนพระองค์ ที่ **“ห้องทรงงาน”**

สืบเนื่องจากว่าตอนนั้น ผมเพิ่งเริ่มทำงานถวายพระองค์มาได้เพียง 2 ปี ถือว่ายังเป็น**ข้าราชการเด็ก** เป็นมือใหม่ ยังขาดประสบการณ์ ไม่คุ้นเคยกับพระองค์เท่าใดนัก

นี่จึงถือเป็นโอกาสสำคัญอย่างยิ่ง ครั้งหนึ่งในชีวิต เพราะน้อยคนนักที่จะได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าไปได้

ผมคิดในใจมานานแล้วอยากรู้อยากเห็นเป็นทุนเดิมว่า **“ห้องทรงงาน”** ส่วนพระองค์ หน้าตาเป็นอย่างไร เครื่องไม้เครื่องมือมีอะไร

“ต้องใหญ่โต โอ่โถง อุปกรณ์สำคัญครบครัน มหาดเล็กคนรับใช้มากมายคอยอำนวยความสะดวกถวายงานพระองค์” ใจจินตนาการไปอย่างนั้นจริงๆ คิดไปซะหรูหรา

เราเข้าเฝ้าฯตอนช่วงประมาณบ่าย 2 โมง วันที่เข้า **“ห้องทรงงาน”** มีท่านอธิบดีมนัส ผม และผู้ติดตาม รวม 3 คน

เมื่อเปิดประตูเข้าไปพบ ภาพของความเป็นจริง เป็นสิ่งที่ขัดแย้งตรงข้ามกับความคิดและจินตนาการของผมอย่างสิ้นเชิง

“ห้องทรงงาน” เป็นแค่เพียงห้องขนาดธรรมดา กว้างยาว ราว 5 X 10 เมตร โปร่งๆ โล่งๆ พื้นเป็นไม้ปาร์เกต์ ผมกราบบังคมทูลและถวายตำรา จากนั้นได้ทรงสอบถามรายละเอียดของตำรา พร้อมทั้งเรื่องราวความคืบหน้างานอื่นที่กำลังดำเนินการเป็นเวลากว่าหนึ่งชั่วโมง

ครั้นสายตาจะไปจับจ้องมองหรือสอบถามอะไรที่นอกเหนือจากเรื่องของตำราหรือสิ่งที่ทรงสนพระทัยก็ไม่ใช่ที่ เป็นสิ่งที่ **มิบังควร !**

ผมจึงได้แต่กวาดสายตาดูโดยรอบตอนเดินเข้ามา และตอนเดินออกจากห้องเท่านั้น

ดูโดยรวมเหมือนห้องเก็บของมากกว่า ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็น **"ห้องทรงงาน"** ของพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ในใจของพวกเรา ผมเชื่อมั่นเช่นเดียวกับพระองค์ว่า

งานของราษฎรยิ่งใหญ่เหนือสิ่งอื่นใดในห้องนี้ !

ภาพอดีตของ **"ห้องทรงงาน"** มาชัดเจนตอกย้ำให้หวนนึกถึงเอาอีกครั้ง ก็ตอนปัจจุบันนี่แหละครับ มีคนนำเทปบันทึกภาพของสำนักข่าวต่างประเทศ

ถ้าจำไม่ผิดน่าจะเป็น BBC ของอังกฤษที่ขอพระราชทานสัมภาษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อจัดทำเป็นสารคดีเผยแพร่ยังต่างประเทศเมื่อประมาณ 30 กว่าปีที่แล้วมาโพสต์ไว้ใน Facebook ของผม

คุณลองหาดู พิมพ์ชื่อ **ปราโมทย์ ไม้กลัด** แล้วขอเป็นเพื่อนผมเข้ามาเพื่อขอดูได้ตลอดเวลา และอยากให้ท่านช่วยแชร์เผยแพร่ต่อไปให้คนไทยได้เห็นกันมากๆ

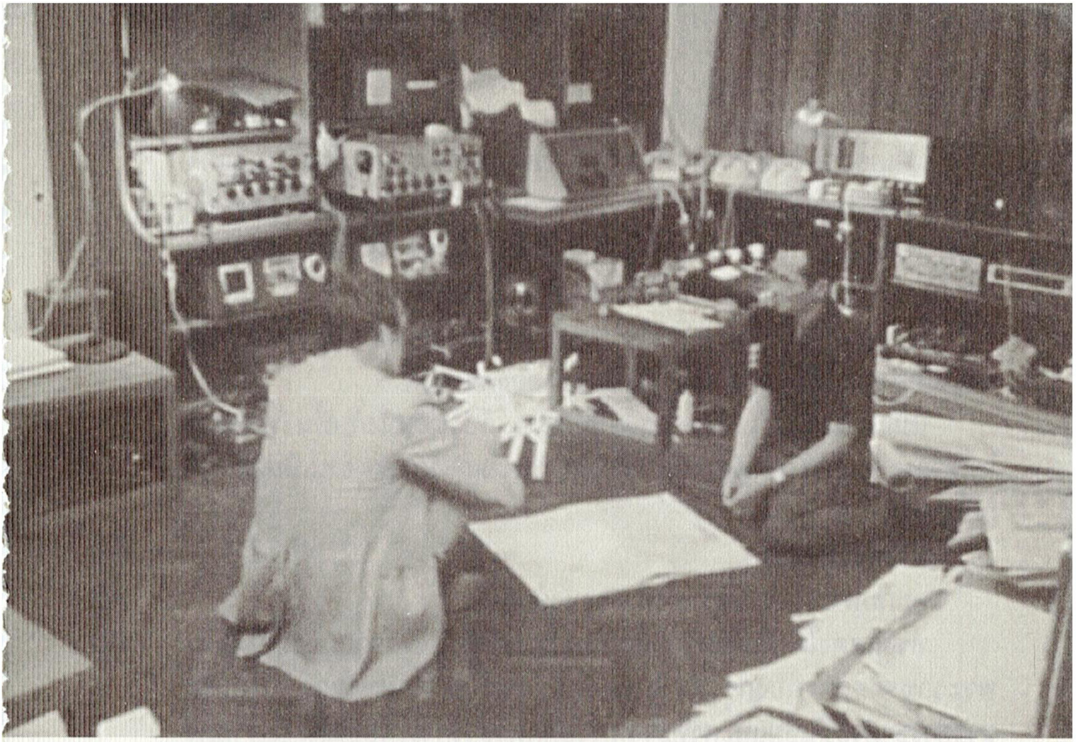
ผมนั่งเปิดดูด้วยความตั้งใจ เพราะเป็นสิ่งที่หายากเหลือเกิน ภาพเก่าทรงคุณค่าที่ยังแจ่มชัดทั้งภาพและเสียงขนาดนี้

ความยาวเนื้อหาราว 20 นาที มีการขอพระราชทานสัมภาษณ์ บันทึกภาพและพระสุรเสียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จฯทรงงานตามต่างจังหวัด อย่างใกล้ชิด ซึ่งหลายเหตุการณ์ผมก็ตามถวายงานอยู่ด้วย

ช่วงหนึ่งมีการขอพระราชทานสัมภาษณ์ใน **"ห้องทรงงาน"** ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนั่งพับเพียบกางแผนที่อยู่กับพื้น เพื่อทรงศึกษารายละเอียดและวางโครงการ

จะเห็นถึงสภาพของห้องอย่างชัดเจน ในห้องไม่มีอะไรเลย ไม่มีโต๊ะรับแขก ไม่มีโต๊ะประชุม มีเพียงโต๊ะทรงงานและเก้าอี้ 1 ตัวเท่านั้น

ไม่มีมหาดเล็ก เรียกง่ายๆ ว่าไม่มีคนรับใช้ ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นใด นอกจากเครื่องไม้เครื่องมือในการทำงานเท่านั้น

ผมเคยอ่านบทความพระราชดำรัสของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานสัมภาษณ์บันทึกไว้ในหนังสือเล่มหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2527 ว่า ในห้องทรงงานไม่มีอะไร ในหลวงทรงทำงานบนพื้นกว้างๆ เพราะสะดวกในการคลี่กางแผนที่ซึ่งมีขนาดใหญ่

โต๊ะเก้าอี้ไม่มี และโปรดที่จะทรงงานพระองค์เดียวเป็นเวลานานๆ ทรงไม่ต้องการให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับสิ่งของของพระองค์

แม้แต่เวลาทรงให้สัมภาษณ์กับนักข่าว ก็ประทับนั่งกับพื้น พระองค์ไม่ได้จัดเตรียมอะไรเป็นพิเศษเลย ห้องของพระองค์เวลาทรงงานเป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น

ฝรั่งคงแปลกใจ !

คุยกับพระมหากษัตริย์ทั้งที ต้องนั่งกับพื้น

ทรงแสดงให้เห็นถึงความติดดินอย่างแท้จริง เป็นความประทับใจในพระราชจริยวัตรของการทรงงาน ที่เผยแพร่ไปสู่สายตานานาประเทศ ชาวต่างชาติจะชื่นชมและศรัทธา ที่ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อช่วยเหลือราษฎรอย่างแท้จริง

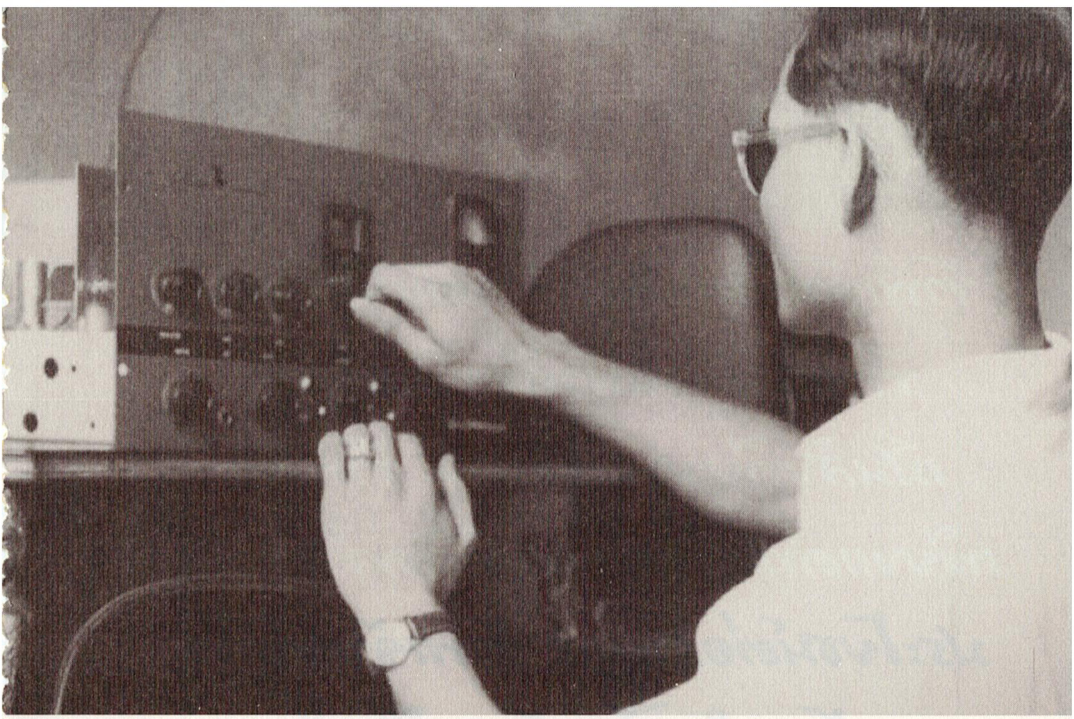
ในสารคดี สภาพที่เห็นเป็นห้องกว้างๆ บนพื้นมีแผนที่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย นอนกองเรียงรายอย่างเต็มใจเพื่อรอช่วยงานพระองค์อยู่

นอกจากวางกับพื้นยังมีแผนที่อีกจำนวนมากใส่ไม้หนีบเรียงเป็นตับแขวนไว้ อย่างอื่นก็มี เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องถ่ายเอกสาร กระดาษเปล่า ดินสอ ปากกา ไม้บรรทัด พัดลม โคมไฟ กระเป๋าเดินทางใบใหญ่หลายใบ

ด้านข้างห้องมีชั้นเก็บของ และโต๊ะสูงไม่ถึงเอว มีโทรศัพท์ มีเครื่องมือสื่อสาร วิทยุสื่อสารความถี่ต่างๆ เรียงรายเต็มชั้น ด้านซ้ายด้านขวา

พร้อมกับมีเสียงวิทยุดังเซ็งแซ่ ทั้งเครือข่ายชลประทาน ตำรวจ ทหาร อาสาสมัครต่างๆ ทรงติดตามแยกแยะของท่านออกหมด

"ข้าพเจ้าอยู่ในห้องนี้ครั้งละ 5-6 ชั่วโมง ข้าพเจ้าไม่ชอบอยู่คนเดียว แต่ข้าพเจ้ามีงานต้องทำ การอยู่คนเดียวจะทำให้มีสมาธิ มีสติในการทำงาน เป็นการเตรียมตัวต่อสถานการณ์ต่างๆที่อาจจะต้องพบเจอ ข้าพเจ้าต้องศึกษาแผนที่ ซึ่งจะทำให้ข้าพเจ้าได้ข้อมูลในสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังจะทำ" พระองค์ตรัสตอบคำถามนักข่าวกลางห้อง ขณะประทับนั่งสนทนา

นักข่าวกราบบังคมทูลถามว่า ทำไมต้องมีเครื่องมือสื่อสารมากมายขนาดนี้

" เครื่องมือสื่อสารนี้ มีประโยชน์ในการติดตามข่าวสาร หากมีพิบัติภัยต่างๆ จะทำให้สามารถเข้าไปช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที" ทรงมีพระราชดำรัสตอบ

ผมมีความประทับใจในพระองค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ทรงตอบคำถามเกี่ยวกับแผนที่ว่า

"ราษฎรดีใจทุกครั้ง ที่ได้เจอข้าพเจ้า ทุกๆ ที่ที่ข้าพเจ้าไป พวกเขาจะเข้ามาหาเพราะต้องการทราบว่า หมู่บ้านของพวกเขาอยู่บนแผนที่ของข้าพเจ้า บางครั้งชื่อหมู่บ้านไม่ปรากฏบนแผนที่ ข้าพเจ้าก็จะเติมชื่อหมู่บ้านนั้นลงไป แล้วให้การช่วยเหลือต่อไป"

นอกนั้นก็เป็นภาพรวมของการติดตามถ่ายทำพระราชกรณียกิจอื่นๆ ในต่างจังหวัด ขณะเสด็จฯ เยี่ยมเยือน ให้ความช่วยเหลือราษฎรยังหมู่บ้านอันห่างไกล แห้งแล้ง กันดาร ทรงทำงานอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเป็นเวลานาน

"ข้าพเจ้าเป็นกษัตริย์ แต่หน้าที่ของ
ข้าพเจ้ามิใช่หน้าที่ของกษัตริย์
เป็นสิ่งที่ยากจะอธิบาย ข้าพเจ้า
เพียงแต่ทำสิ่งต่างๆ ที่คิดว่าจะเป็น
ประโยชน์ต่อราษฎร ข้าพเจ้าแค่รู้ว่า
ต้องทำอะไรแล้วลงมือทำ
ข้าพเจ้าไม่รู้หรอกว่ามันคืออะไรบ้าง
แต่สิ่งที่ทำมันจะต้องมีประโยชน์
ต่อประเทศชาติ"

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Like

ขณะที่ทีมถ่ายทำและนักข่าวเดินตาม ขึ้นเขา ลงห้วย ท่องพนา จนอ่อนล้าเหงื่อโทรมกาย ด้วยความระโหยโรยแรง

ผมมองว่า **ฝรั่งคงคิดไม่ถึง ว่าทำไม หน้าที่ ของพระมหากษัตริย์ไทย ต้องทรงทำงานอย่างหนักหนาสาหัสเช่นนี้ด้วยหรือ**

ช่วงสำคัญ พระองค์ได้ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวที่ยิงคำถามอย่างตรงไปตรงมา หลังจากติดตามชนิดเกาะติด ถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นพระมหากษัตริย์ของไทย

ทรงตอบออกมาจากพระทัยโดนใจเหลือเกิน ในนิยามของคำว่า พระมหากษัตริย์ ของพระองค์

"ข้าพเจ้าเป็น กษัตริย์ แต่หน้าที่ของข้าพเจ้ามิใช่หน้าที่ของกษัตริย์ เป็นสิ่งที่ยากจะอธิบาย ข้าพเจ้าเพียงแค่ทำสิ่งต่างๆ ที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อราษฎร ข้าพเจ้าแค่รู้ว่า ต้องทำอะไรแล้วลงมือทำ ข้าพเจ้าไม่รู้หรอกว่ามันคืออะไรบ้าง แต่สิ่งที่ทำมันจะต้องมีประโยชน์ต่อประเทศชาติ"

หลายสิ่งหลายอย่างที่ได้เล่าให้ฟังมา เมื่อตัวผมเองได้เห็นได้สัมผัสภาพความทรงจำอันดีเหล่านี้ ครั้นแก่ตัวขึ้นก็ไม่อยากให้ติดตัวฝังแน่นอยู่ในใจผมคนเดียว

อยากที่จะถ่ายทอดให้กับอนุชนคนรุ่นหลัง ตลอดจนผู้อ่านที่ไม่เคยเห็น ไม่เคยสัมผัสวิธีการทรงงาน ได้รับรู้เรื่องจริง

ผมอยากถามคุณว่า **ตั้งแต่เกิดมามีชีวิต เป็นคนไทยในรัชกาลที่ 9 ของพวกเรา มีใครบ้าง ที่ทำเพื่อเราได้ทั้งชีวิต** อย่างพระองค์ท่าน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงงานอย่างหนักมากมาตลอดระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษ ที่ทรงครองสิริราชสมบัติ จวบจนพระชนมพรรษากว่า 80 พรรษาแล้ว

แต่ก็ยังทรงห่วงใยราษฎร เกษตรกรของพระองค์ ดุจดั่งพ่อที่คอยห่วงลูกอยู่เสมอ

ภาพเก่า
เล่าเรื่อง

3

1

2

"ไม่เป็นไรเราไปได้"

เป็นภาพเหตุการณ์ในหลายภาค เป็นความยากลำบากในการเดินทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนินไปดูแลแก้ปัญหาทุกข์ สุขของราษฎร

ที่ผมหยิบยกเอามาให้ดู เล่าสู่กันฟัง ไม่ว่าถนนหนทางจะลำบากแค่ไหนจะมีหรือไม่มี พระองค์เสด็จฯ ไปโดยไม่มีข้อแม้

หลายครั้งผมกราบบังคมทูลว่า เป็นเส้นทางอันตราย รถยนต์เข้าไปไม่ถึงต้องเดินเท้าเข้าไปนับเป็นกิโลเมตร แต่พระองค์ตรัสว่า **"ไม่เป็นไรเราไปได้"**

ในการเดินทางถ้าพระองค์เสด็จฯ ไปในเส้นทางปรกติ ที่ทางกรมชลประทานเป็นผู้กำหนดถวาย ส่วนใหญ่มักไม่มีปัญหา สามารถขับรถยนต์เข้าไปได้

ภาพที่ 1-2 เป็นเส้นทางที่ไม่ปรกติ กล่าวคือ พระองค์ทรงกำหนดจุดหมายปลายทางเองในแผนที่ เพื่อไปดูพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนบ้าง สร้างอ่างเก็บน้ำบ้าง ไม่ได้มีแผนชัดเจนล่วงหน้า เส้นทางจึงไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้

เป็นการเสด็จฯ อย่าง **"กะทันหัน"** ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีทางไป หรือไปไม่ได้ ต้องเจออุปสรรคเป็นร่องน้ำบ้าง ถนนชำรุดบ้าง ก็ต้องหยุดขบวน ตัดไม้มาทำทางชั่วคราว แก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ขบวนรถยนต์พระที่นั่งสามารถผ่านไปได้โดยสะดวกโยธิน

ส่วนใน **ภาพที่ 3** เป็นเหตุการณ์ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ผมคาดการณ์ล่วงหน้าว่า พระองค์น่าจะเสด็จฯ ไปทางเส้นนี้อย่างแน่นอน

สืบเนื่องจากก่อนหน้านี้ 2 วัน มีหลวงพ่อองค์หนึ่งมาร้องทุกข์กับพระองค์ว่าหมู่บ้านข้างในอยู่กันอย่างลำบากมาก ผมก็อ่านพระทัยพระองค์ท่าน ไปสำรวจเส้นทางล่วงหน้า พบว่าเส้นทางไม่สมบูรณ์ มีร่องน้ำเป็นอุปสรรค ผมได้นำทีมงานนำแผ่นไม้กระดานไปปูเพื่อให้รถยนต์สามารถวิ่งผ่านไปได้

ปรากฏว่า พระองค์ได้เสด็จฯ เส้นทางนี้จริงๆ ไปยังหมู่บ้านดังกล่าว เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ปัญหาต่อไป

ภาพที่ 4 เมื่อ พ.ศ.2528 เป็นการเสด็จฯ ที่เรียกได้ว่าสมบุกสมบันมากเลยทีเดียว แม้แต่ข้าราชการยังไม่มีหน่วยงานไหนเคยเข้าไปถึงต้นน้ำมาก่อนเลย แต่ พระองค์ท่านไปถึง

ทรงต้องการไปยังต้นน้ำสายบุรี บริเวณนิคมสร้างตนเองสุคิริน จังหวัดนราธิวาส เพื่อทอดพระเนตรสถานที่สร้างอ่างเก็บน้ำที่เหมาะสม แต่เส้นทางเป็นป่ารกทึบ รถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้ ซึ่งผมได้ลุยล่วงหน้าเข้าไปสำรวจตามจุดที่พระองค์กำหนดพิกัดมาก่อนหน้านี้แล้ว

การเดินทางเข้าไปนั้นลำบากมาก ครั้นจะไปตกแต่งเส้นทางก็เกินกำลัง จึงต้องนำเสด็จฯ พระองค์ท่านลุยตามร่องน้ำเข้าไปราว 1 กิโลเมตร ซึ่งน้ำก็ไหลเชี่ยวมากลุยเข้าไปอย่างทุลักทุเลอย่างภาพที่เห็น

เมื่อเข้าไปถึงจุดที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ในแผนที่ พวกเราแทบหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง เมื่อทรงแย้มพระสรวล (ยิ้ม) พร้อมตรัสว่า **ใช่แล้ว!**

4

5

ภาพที่ 5 เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่ง ที่เชิงเทือกเขาภูพาน จังหวัดสกลนคร ทรงต้องการจะเสด็จฯไปยังต้นน้ำ เพื่อหาจุดสร้างอ่างเก็บน้ำ ภาพนี้ต้องเดินลุยไปกว่า 1 กิโลเมตร เส้นทางเล็กและแคบมาก คดเคี้ยวไปมาแฉะไปด้วยน้ำ ต้องเดินเรียงแถวกันเข้าไป ย่ำน้ำบ้าง โคลนบ้างตลอดเส้นทาง

เดิมทีเดียวผมเดินตามด้านหลัง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร แต่ทว่าระหว่างทาง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงหันมาตรัสถามเป็นระยะๆ

"เอ้านายช่าง เดินขึ้นไป" สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯตรัส

เพื่อให้สะดวกขึ้นในการถวายรายงาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ โปรดให้ผมขยับขึ้นมาด้านหน้าพระองค์ เพื่อให้เดินตามหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และถวายรายงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

ยังมีสถานการณ์รูปแบบนี้อีกมากมาย ในทุกภาค ทั้งแผ่นดินที่พระองค์เสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือราษฎร

พระองค์ไม่ได้เสด็จฯ ไปแบบฉาบฉวยนะ แต่ละที่แต่ละแห่งทรงใช้เวลาสอบถามราษฎรอย่างใกล้ชิดเป็นเวลานาน **ไม่ใช่สักแต่ว่าไปให้ความช่วยเหลือมีอะไรก็ยัดเยียดให้ไป พูดกันภาษาชาวบ้าน** แต่พระองค์ไม่ทำเช่นนั้น

ทรงเข้าไปสอบถาม และหารือร่วมกับชาวบ้าน เรียกว่า **เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา** ไปให้ถึงแก่นอย่างแท้จริง

เมื่อทรงทราบความต้องการ ก็จะพระราชทานโครงการต่างๆ ให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตรงความต้องการต่อไป

"ไม่หวั่นอันตราย"

ในการเสด็จฯ เยี่ยมเยือนราษฎร ตามภูมิภาคต่างๆ บางครั้งก็เสี่ยงอันตราย เพราะเส้นทางที่เสด็จฯไป ทุรกันดาร แห้งแล้ง หรือไม่ก็เป็นป่ารกทึบ มีทั้งสัตว์และแมลงมีพิษที่จะทำอันตรายพระวรกายได้ตลอดเวลา

บางครั้งพระองค์เสด็จฯ เข้าไปยังพื้นที่สีแดง ที่คอมมิวนิสต์ครอบครองอยู่ บางครั้งทรงเยี่ยมเยือนปลอบขวัญ ให้กำลังใจทหารถึงแนวหน้า ยังค่ายทหาร สมรภูมิรบต่างๆ

ภาพที่ 1 เป็นเหตุการณ์ที่ นิคมสร้างตนเองสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ขณะจะเข้าไปดูสถานที่ ผมเองได้เข้าไปสำรวจหาตำแหน่งจุดหมายมาแล้วครั้งหนึ่ง กำลังออกมาเพื่อนำเสด็จฯ พระองค์ท่านเข้าไป

เมื่อผมไปสำรวจมาแล้วเห็นว่าส่วนใหญ่ทางที่จะเดินเข้าไปเป็นป่ากก รกทึบ มีทากดูดเลือดเป็นจำนวนมาก จึงได้เตรียมตัวป้องกันโดยเอาชายขากางเกงใส่ไว้ในถุงเท้า แต่พระองค์ทรงเฉยๆ ไม่ได้เกรงแมลงสัตว์กัดต่อยหรือทากเลยสักนิด

ครั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรเห็นผมเตรียมตัวผจญทากอย่างเต็มที่ ก็เลยจัดเตรียมแต่งพระวรกายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยการนำหนังยางมาผูกชายขาพระสนับเพลา (ขากางเกง) ของพระองค์ให้กระชับ และนำชายขาพระสนับเพลาใส่ไว้ในถุงพระบาท(ถุงเท้า)เช่นเดียวกับผม

ภาพที่ 2 เป็นเหตุการณ์ที่ ต้องลุยเข้าป่าเหมือนกัน ตอนนั้นมีทากหรือแมลงอะไรสักอย่างมาเกาะที่ต้นแขนขวาด้านหลัง ระหว่างนั้น นายแพทย์รุ่งธรรม ลัดพลี แพทย์ประจำพระองค์ (เสียชีวิตแล้ว) ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตแกะเจ้าแมลงตัวนั้นออกมา

3

4

ภาพที่ 3-4-5-6 เป็นภาพเหตุการณ์ที่ผมไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมแต่อย่างใด เป็นเรื่องของฝ่ายความมั่นคงโดยตรง แต่ที่ผมหยิบยกนำภาพมาเล่าให้ฟัง ก็เพื่อแสดงให้เห็นอย่างประจักษ์ชัดว่า ไม่ว่าอันตรายแค่ไหน

แม้แนวหน้า ท่ามกลางเสียงปืนดังระเบิด พระองค์ก็เสด็จฯ โดยไม่ครั่นคร้าม เพื่อให้กำลังใจทหาร ในการต่อสู้ป้องกันอธิปไตยของประเทศ

ทรงเป็นจอมทัพไทยอย่างแท้จริง

"โปรดหารือส่วนพระองค์"

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดมอบหมายงานสำคัญหลายต่อหลายโครงการให้ทำถวายอยู่เป็นประจำ ในฐานะผู้แทนของกรมชลประทาน จึงทำให้ได้มีโอกาสถวายงานอย่างใกล้ชิด

เมื่อได้ทำงานถวายนานหลายปีเข้า จนเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยและทรงคุ้นเคยแล้ว จึงเป็นที่มาของภาพการโปรดหารือเป็นการส่วนพระองค์ ดังภาพเก่าที่นำมาเล่าให้ฟังนี้

ภาพที่ 1 เป็นเหตุการณ์ ในปี 2535 ถ้าจำกันได้ เป็นช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ทราบว่าทรงเครียดกับเหตุการณ์นั้นมาก หลังจากพระองค์ทรงเรียก พล.อ.สุจินดา คราประยูร และ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้าฯ จนสถานการณ์คลี่คลายสงบจบลงแล้ว

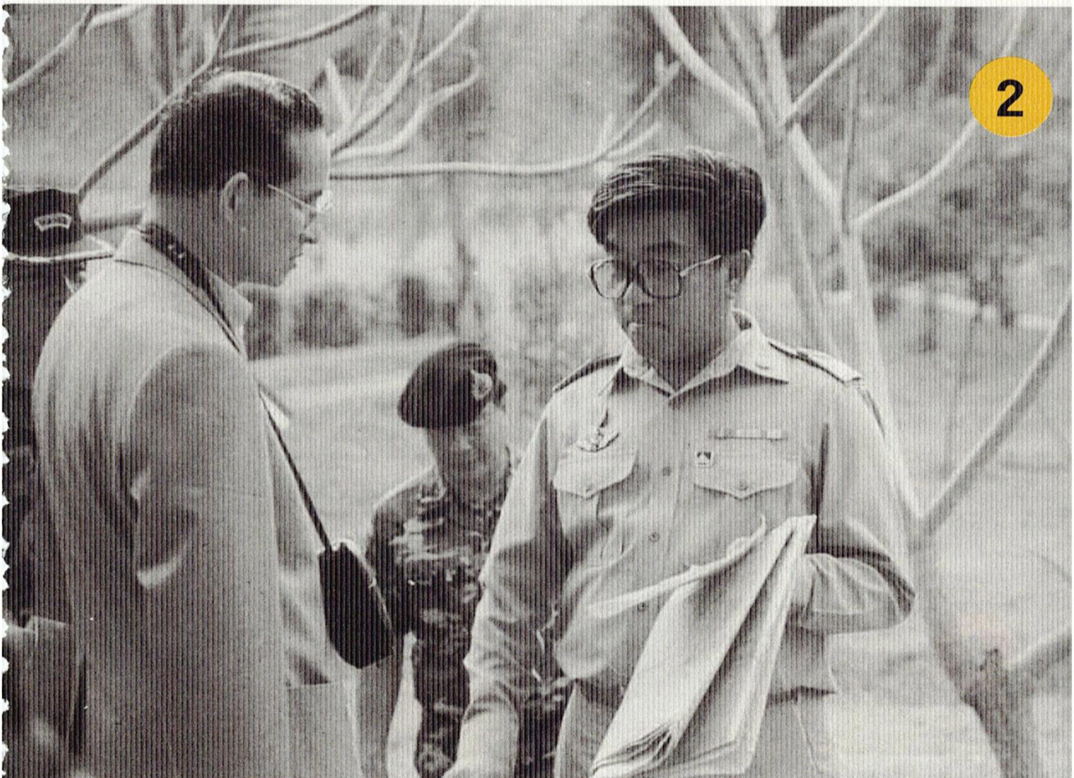
ได้เสด็จฯ ทรงงานต่อที่โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเสื่อมโทรม เขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทันทีในวันรุ่งขึ้น หลังจากเสด็จฯ ทรงงานเรียบร้อยแล้ว ผมและทีมงานได้จัดสถานที่ถวายให้ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ โดยจัดทำเป็นซุ้มอย่างง่ายๆ เพื่อพักเสวยพระกระยาหาร และให้ทรงสบายพระทัย

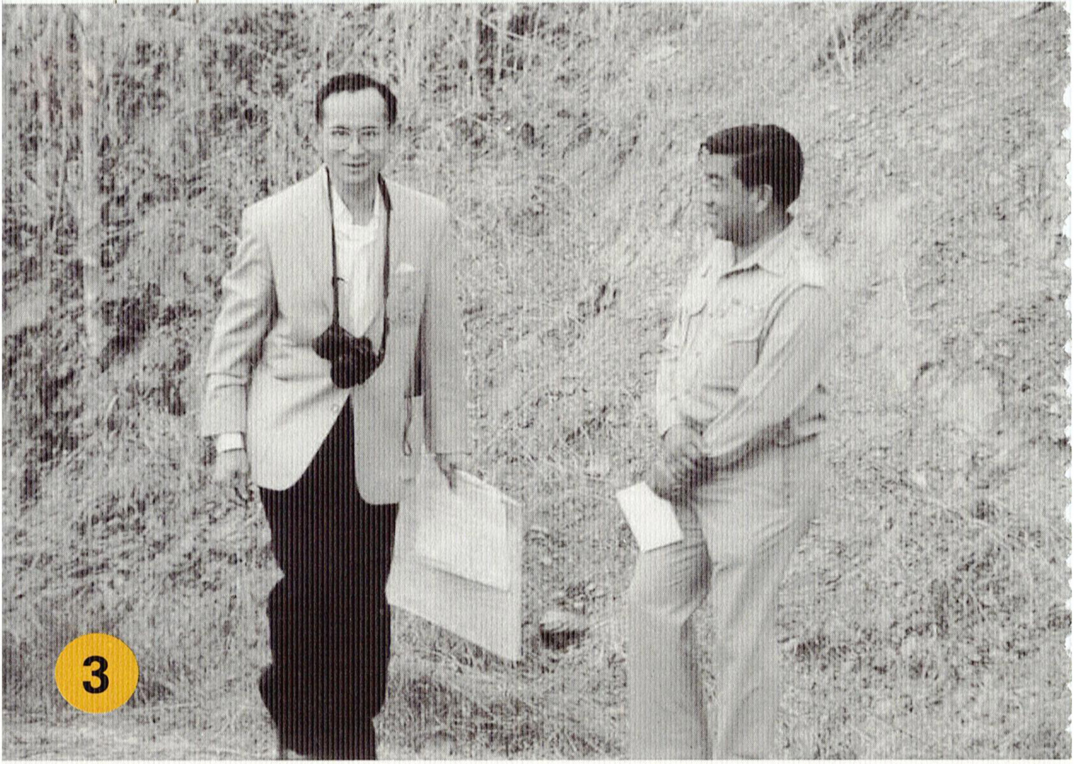
ตัวผมเองในฐานะที่เป็นผู้จัดการเตรียมงานถวาย ก็ยืนคอยเตร็ดเตร่อยู่บริเวณใกล้เคียง เพื่อคอยดูแลไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ในระหว่างนั้น ได้ทรงเรียกหาผม เพื่อหารือเป็นการส่วนพระองค์ เวลาประมาณ 20.00 น. ก่อนประทับโต๊ะเสวย หากพูดภาษาชาวบ้านก็เรียกว่า ทรงต้องการอยากปรับทุกข์พูดคุยเป็นการส่วนตัว

โปรดเรียกเข้าเฝ้าฯ เพื่อตรัสสนทนา ทรงรำพึงรำพันหลายต่อหลายเรื่อง โดยเฉพาะเหตุการณ์บ้านเมือง ทรงระบายความอึดอัด ความกังวล แต่ผมไม่สามารถนำมาพูดเผยแพร่ได้

แต่พระองค์ตรัสบอกว่า สบายพระทัยมาก ที่เหตุการณ์สงบจบลงด้วยดี และดีใจที่ได้เห็นราษฎรมาเฝ้ารับเสด็จฯ กันอย่างมากมายตลอดสองฟากถนน ที่ขบวนรถยนต์พระที่นั่งวิ่งผ่าน ทรงตรัสด้วยพระพักตร์ที่สดใสเต็มไปด้วยรอยยิ้มอย่างมีความสุขเป็นที่สุด

1

2

3

4

ภาพที่ 2 เป็นเหตุการณ์ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร ลักษณะแบบนี้กล่าวคือ พระองค์ทรงสงสัยและมีความข้องใจ เมื่อพระองค์ยังไม่เคลียร์ อะไรบางประการ ก็จะโปรดเรียกผมให้เข้าเฝ้าฯ หารือเป็นการส่วนพระองค์

ตามปรกติถ้าผมไม่มีหน้าที่แล้ว จะยืนรออยู่บริเวณใกล้เคียง เผื่อพระองค์จะทรงเรียกใช้ โดยมักจะทรงพระดำเนินมาหาผมเองเสียเป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 3 เป็นเหตุการณ์ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยห้องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นว่าพื้นที่บริเวณที่ยืนกันดาร แห้งแล้งมาก จำได้ว่า ทรงต้องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อแก้ปัญหาเรื่องดิน

เมื่อรถยนต์พระที่นั่งจอดเรียบร้อย ได้ทรงพระดำเนินมา แล้วก็ได้แย้มพระสรวล (ยิ้ม) ทักทายผม ก่อนที่จะไปลุยงานหนักกัน ทรงไม่แสดงอาการเหนื่อย ภาพดังกล่าวกลับชี้ให้เห็นว่าพระองค์ทรงงานด้วยความสุข

ภาพที่ 4 เป็นเหตุการณ์ภาคใต้ ในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส พระองค์ได้เสด็จฯ เพื่อหาน้ำให้หมู่บ้านหนึ่ง หลังจากที่ราษฎรมีฎีกาขอความช่วยเหลือมา

ตอนนั้นมืดแล้ว ฝนตก ได้หยุดทรงงานทอดพระเนตรรายละเอียดในแผนที่ ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ผมถือแผนที่ ทรงถือไฟฉายด้วยพระองค์เองเพื่อส่องแผนที่ให้ทอดพระเนตรชัดเจนขึ้น เรียกว่าทรงงานจริงจังอย่างมาก

“ทรงติดดิน”

ขอหยิบยก พระราชนิพนธ์บันทึกประจำวัน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนหนึ่งที่สุดประทับใจ เมื่อ **“สมเด็จย่า”** สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีพระราชดำรัสสอนพระเจ้าอยู่หัวความว่า

“เธอชื่อว่าภูมิพล แปลว่ากำลังของแผ่นดิน แม่ก็อยากให้เธออยู่ติดดิน”

โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ตรัสถึงพระราชดำรัสนี้ว่า **“เมื่อฟังคำพูดนั้นแล้ว ก็คิดว่า แม่จะสอนเรา และมีจุดมุ่งหมายอยากให้เราเป็นคนติดดิน”**

ผมถามคุณว่า เคยเห็นพระมหากษัตริย์ที่ไหนในโลก ที่เคยทำนา เตรียมดิน หว่านข้าว เกี่ยวข้าว ด้วยพระองค์เอง

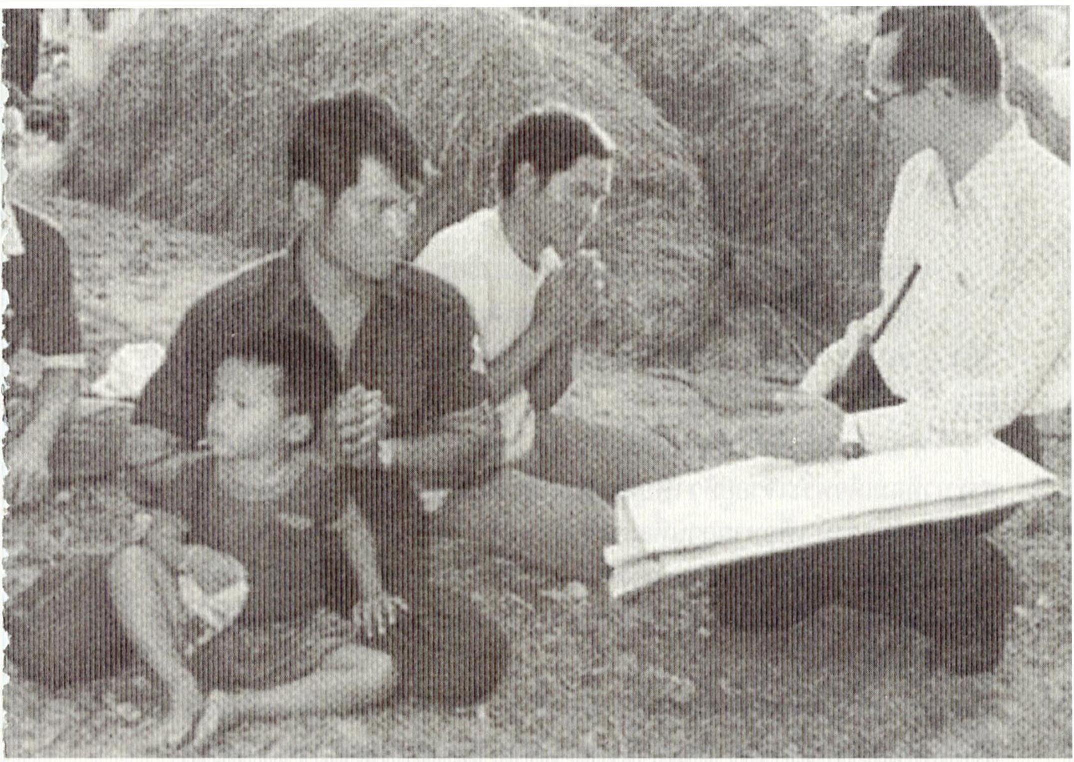

มีพระมหากษัตริย์ที่ไหนในโลก ที่ทรงงานอย่างใกล้ชิดกับราษฎร ทรงเป็นทรงทำทุกอย่างให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ตามคำสอนของ **"สมเด็จย่า"** พระองค์ได้น้อมนำคำสอนนั้นมาใช้ในการทรงงาน

ผมไม่ขอบรรยายภาพแบบเจาะจง เพราะภาพที่นำมาให้ดูนี้ เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ตลอดระยะเวลาที่ผมได้ติดตามถวายงานมากว่า 20 ปี ได้เห็นการทรงงานกับราษฎรแบบติดดินอย่างนี้เป็นอาจิณ

ลักษณะการทรงงานแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น เมื่อพระองค์เห็นชาวบ้านมาเข้าเฝ้าฯ ตรงไหนเหมาะๆ ไม่ว่าจะเป็นริมถนน กลางทุ่งนา ชายป่า

พระองค์จะประทับนั่งพับเพียบบ้าง ขัดสมาธิบ้าง เป็นระยะเวลานานๆ กับผู้เฒ่าผู้แก่ เพื่อพูดคุยสอบถามความเป็นอยู่ สอบถามความคิดเห็น และนำข้อมูลเหล่านั้นไปประกอบการพิจารณาก่อนที่จะพระราชทานโครงการพระราชดำริต่างๆ ต่อไป

"หาที่สุดมิได้"

เห็นภาพแล้วปลาบปลื้ม ในพระมหากรุณาธิคุณ ทุกครั้งไป

เป็นภาพเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2528 ที่บ้านแม้ว – ขุนวาง ต.แม่วิน อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ เกิดขึ้นระหว่างทรงงานบนดอย

ท่ามกลางพื้นที่เพาะปลูกอันแห้งแล้ง ขณะที่ผมกำลังช่วยถือแผนที่ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพิจารณาพิกัดและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อหาสถานที่สร้างฝายทดน้ำ

ปรากฏว่า ตัวคุ่น ซึ่งเป็นแมลงท้องถิ่นตัวเล็กๆ มาตอมเกาะที่หลังมือด้านซ้ายของผม พร้อมกัดจนแดงเป็นผื่นเล็กๆ ทว่าผมต้องเก็บอาการเสมือนหนึ่งว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เพราะเหตุการณ์เกิดขึ้นต่อหน้าพระพักตร์ ใจคิดว่าพระองค์คงจะไม่ทรงสังเกตเห็นอะไรหรอก เพราะผมทำนิ่งเฉย แต่ก็เอามือถูเพื่อคลายความเจ็บปวดแบบเนียนๆ หลายครั้ง

ก่อนที่จะเสด็จฯ กลับ ระหว่างที่ผมยืนรอเพื่อส่งเสด็จฯ พระองค์ทรงพระดำเนินมุ่งตรงไปยังรถยนต์พระที่นั่งทรงประทับยืนข้างรถแล้วเปิดประตูค้นหาอะไรบางอย่าง ที่บริเวณคอนโซนด้านหน้าของคนขับอยู่ครู่ใหญ่

สักพักพระองค์ ได้เสด็จพระราชดำเนินมุ่งตรงกลับมายังผม ถืออะไรก็ไม่รู้หลอดเล็กๆ ต่อมาทราบว่าเป็นยาแก้อักเสบ ลักษณะเป็นครีมสีขาว แล้วรับสั่งกับผมว่า

"นายช่างยื่นมือมาซิ จะทายาให้"

ผมตกตะลึง ยืนนิ่งสงบ ซึ่งขณะนั้นส่วนใหญ่ต่างขึ้นรถยนต์เตรียมตัวพร้อมเดินทางกลับแล้ว

มีเพียงทีมงานของผมราว 5 คนที่เห็นเหตุการณ์ ต่างก็งุนงงว่าพระองค์จะทรงทำอะไร พอทราบจุดมุ่งหมายทุกคนซาบซึ้งมากต่างนำไปเล่าขานถึงความมีพระมหากรุณาธิคุณนี้กันอย่างกว้างขวาง

ที่สำคัญ โชคดีว่าลูกน้องของผมมือไว หยิบกล้องมาบันทึกภาพเหตุการณ์แห่งความประทับใจมิรู้ลืมนี้ไว้ได้

ใจก็มิกล้าอาจเอื้อมยื่นมือไปให้พระองค์ทายาหรอก เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่คิดว่าจะทรงสังเกตเห็นและมีพระเมตตาใส่พระทัยขนาดนี้

แต่พระองค์ก็ทรงป้ายยาแล้วทาลงบนหลังมือของผม พร้อมกับใช้พระหัตถ์คลึงเบาๆ อยู่สักพักพร้อมตรัสว่า

“ตัวคุ่นมันกัด ถ้าแพ้จะบวม ไม่เป็นไร ทายานี้แล้วเดี๋ยวก็ค่อยยังชั่ว”

ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

"ตำนานพระสนายแห่งสายบุรี"

เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2536 ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ บริเวณ พรุแฆ-แฆ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำสายบุรี จังหวัดปัตตานี เพื่อทอดพระเนตรสถานที่สำหรับทำอ่างเก็บน้ำ

โดยจัดหาน้ำจืดไว้ให้ราษฎรได้อุปโภค บริโภค ควบคู่กับการหาลู่ทางระบายน้ำไม่ให้ท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำ

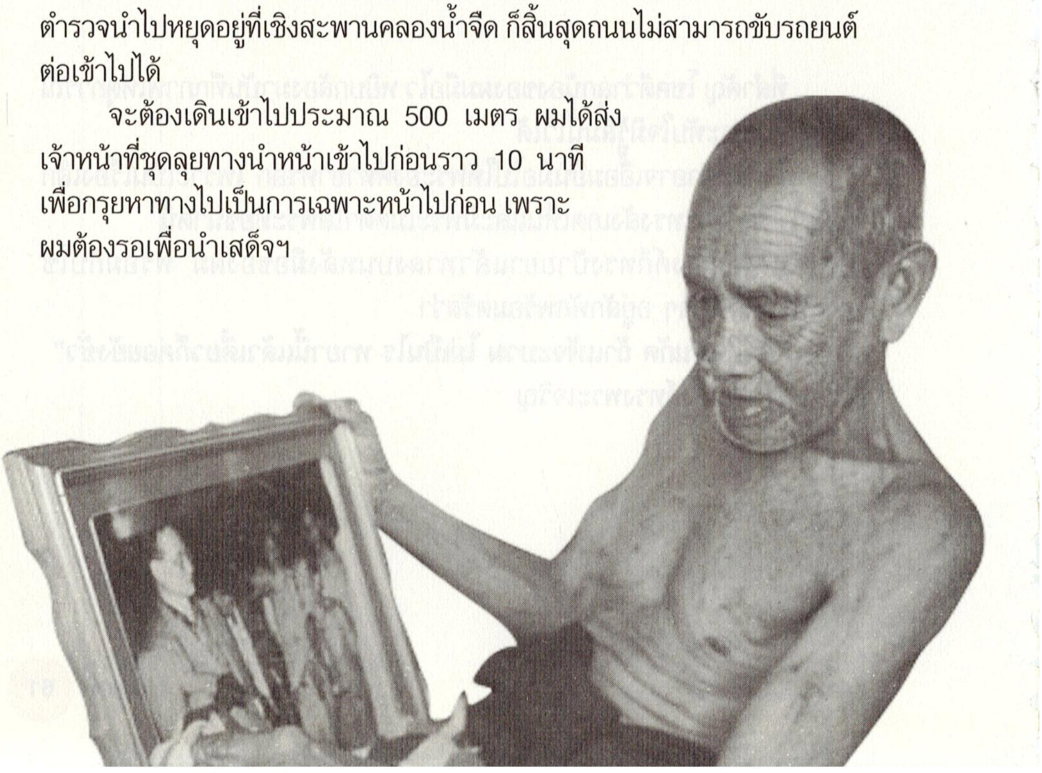
ผมได้ทำแผนกำหนดสถานที่ที่จะนำเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทอดพระเนตร 3 จุดด้วยกัน ทว่าเมื่อเสด็จฯ ทอดพระเนตรจุดที่หนึ่งเรียบร้อยแล้ว

ได้รับสั่งเปลี่ยนแผนว่า **"จุดที่สองไม่อยากไป อยากไปริมแม่น้ำสายบุรีว่าจะนำน้ำเข้ามาได้หรือไม่"** ผมได้กราบบังคมทูลว่า

"ยังไม่ได้สำรวจเส้นทาง ไม่ทราบว่าจะไปได้หรือเปล่าพระพุทธเจ้าข้า"

ทรงตรัสว่า **"ไม่เป็นไรหรอก ไปตามแผนที่"** ผมก็ได้เร่งขึ้นรถยนต์ของตำรวจนำไปหยุดอยู่ที่เชิงสะพานคลองน้ำจืด ก็สิ้นสุดถนนไม่สามารถขับรถยนต์ต่อเข้าไปได้

จะต้องเดินเข้าไปประมาณ 500 เมตร ผมได้ส่งเจ้าหน้าที่ชุดลุยทางนำหน้าเข้าไปก่อนราว 10 นาที เพื่อกรุยหาทางไปเป็นการเฉพาะหน้าไปก่อน เพราะผมต้องรอเพื่อนำเสด็จฯ

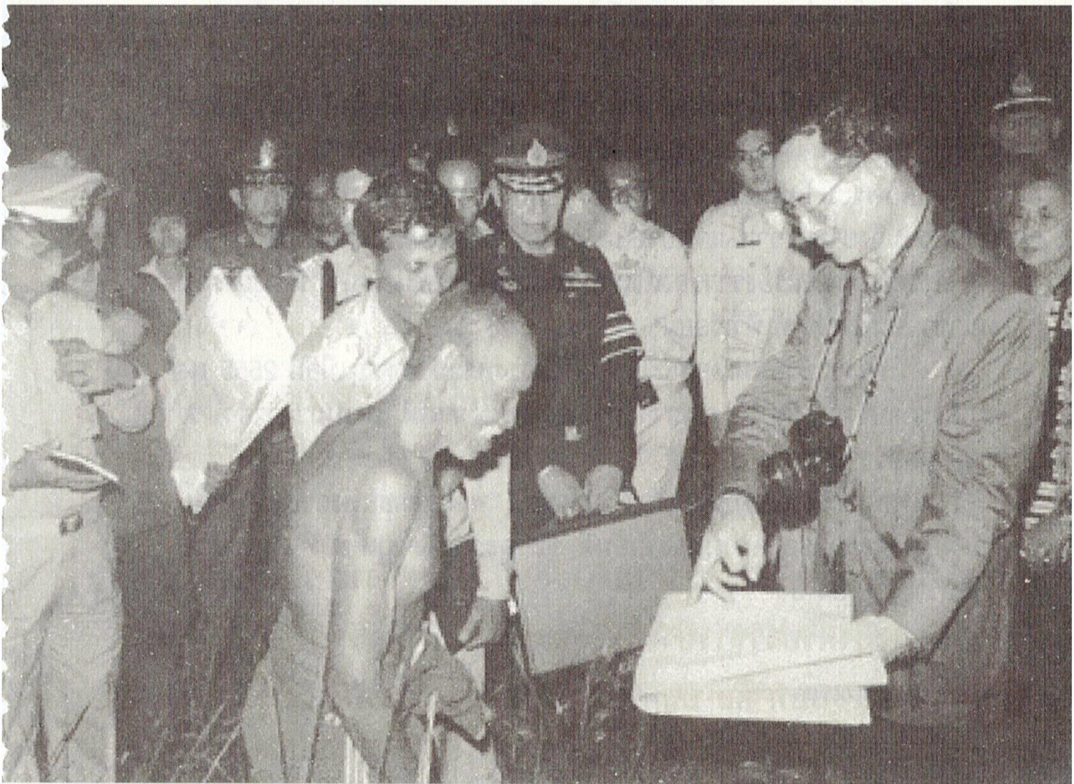

เมื่อขบวนรถพระที่นั่งตามมาถึง ผมได้นำเสด็จฯ เข้าไป เส้นทางทุลักทุเลมาก ป่ากก ป่าจากเต็มไปหมด คณะทั้งหมดได้เดินผ่านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ซึ่งมีราวสิบกว่าครอบครัวเห็นจะได้ แต่พระองค์ยังไม่ได้หยุด ทรงเร่งเดินผ่านไปยังจุดหมายปากคลองน้ำจืด ใช้เวลาเดินราว 30 นาที

พอถึงปากคลอง พระองค์ทอดพระเนตร สำรวจอยู่นานจนตะวันโพล้เพล้ใกล้ค่ำ จากนั้นได้เสด็จฯกลับผ่านหมู่บ้านเดิม ได้แวะยังบ่อน้ำ ตรงบ้านของคุณลุง**วาเด็ง ปูเต๊ะ** ชาวไทยมุสลิมสูงอายุ วัย 75 ปี

เนื่องจากไม่ได้มีการแจ้งล่วงหน้า คุณลุงวาเด็ง จึงได้มารับเสด็จฯ โดยไม่ได้สวมเสื้อ ใส่เพียงกางเกงตัวเดียวผ้าขาวม้าคาดเอว เรียกว่าเป็นชุดอยู่บ้าน ลุงวาเด็งทราบว่าในหลวงมาก็ดีอกดีใจกันยกใหญ่

โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสอบถามถึงสภาพภูมิประเทศหารือรายละเอียดต่างๆ เรียกว่าพูดคุยกันอยู่นาน ผ่านล่าม เนื่องจากคุณลุงวาเด็งพูดภาษายาวี

มีอยู่ช่วงหนึ่ง ลุงวาเด็ง บอกกับในหลวงด้วยความภูมิใจ ด้วยความซื่อว่า **"เพิ่งขายทุเรียน ได้เงินมา 20,000 บาท เอาเงินไปซื้อปั๊มน้ำหมดแล้ว ไม่รู้จะเอาอะไรถวาย เหลือทุเรียนอยู่ลูกหนึ่งก็ยังไม่แก่ ขอถวายปั๊มน้ำให้กับพระองค์ก็แล้วกัน"**

ปรากฏว่า พระองค์ทรงพอพระทัยมาก ในไมตรีจิตที่ลุงวาเด็งถวายให้ ทรงแย้มพระสรวล (ยิ้ม) และได้รับปั๊มน้ำนั้นไว้ ก่อนจะพระราชทานคืนในทันใดให้ ลุงวาเด็ง เพื่อไว้ใช้ต่อไป

หลังจากนั้นในหลวงได้พระราชทานโครงการพระราชดำริ จัดหาน้ำจืดแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับราษฎรพื้นที่แถบนั้น โดยมีคุณลุงวาเด็ง เป็นแกนนำชาวไทยมุสลิมให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ราชการหน่วยต่างๆ เป็นอย่างดี

ที่สำคัญได้ถ่ายทอดเรื่องราวความห่วงใยของในหลวงให้กับชาวบ้าน ลูกหลานมุสลิมได้ฟัง ทำให้มีความรักและเทิดทูนในหลวงมากยิ่งขึ้น

ในปีต่อมา พระองค์ ได้เสด็จฯ มาติดตามความคืบหน้ายังที่เดิม บ้านลุงวาเด็ง อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ ลุงวาเด็งได้เตรียมการล่วงหน้า แต่งตัวเรียบร้อยหล่อเหลาเพื่อรับเสด็จฯ

ความทราบถึงพระเนตรพระกรรณ พระองค์ได้ตรัสกับผู้ถวายงานใกล้ชิด ว่า **"ลุงวาเด็งเป็นสหายของฉันนะ"**

โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานสิ่งของให้ตอบแทนน้ำใจ รวมถึงยามลุงวาเด็งเจ็บป่วยก็พระราชทานดอกไม้เป็นกำลังใจด้วย

นี่คือปฐมบทเรื่องราวของตำนาน **"พระสหายแห่งสายบุรี"** ที่โด่งดังตามหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ ทีวีเรื่อยมา

ครั้นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระประชวร เมื่อปี 2555 ลุงวาเด็งทราบข่าวก็ได้มาลงนามถวายพระพร และนำผลไม้ในสวนมาถวาย ที่โรงพยาบาลศิริราชด้วย

จากนั้นไม่นาน ในปีเดียวกัน ก็ปิดตำนาน **"พระสหายแห่งสายบุรี"** เหลือไว้เพียงเรื่องราวของความทรงจำอันดี ของ**ลุงวาเด็ง ปูเต๊ะ** ที่จากไปด้วยโรคชราในวัย 94 ปี

“พระบารมีข้ามวิกฤต”

ภาพที่เห็น เป็นเหตุการณ์ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมผู้เกี่ยวข้อง นั่งล้อมวงกับพื้น หารืองาน เกิดขึ้นเมื่อต้นเดือน มกราคม 2532

ทรงเรียกประชุมเป็นการส่วนพระองค์อย่างเร่งด่วน ที่อาคารชัยพัฒนา เพื่อแก้ไขเหตุการณ์ มหาวิปโยค อุทกภัยครั้งใหญ่ที่ภาคใต้

คราวนั้นเกิดอุทกภัยไปทั่วเป็นวงกว้างทางภาคใต้ทั้งภาค หนักเบาต่างกันไปแล้วแต่พื้นที่ แต่ที่หนักหนาสาหัสคือที่ หมู่บ้านคีรีวงศ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พายุกระหน่ำ ฝนเทอย่างหนัก กระเจิดกระเจิง มีคนเสียชีวิตประมาณ 20 คน

หมู่บ้านคลองกระทูน ดินถล่ม คนเสียชีวิตนับร้อยศพ หาดใหญ่ น้ำป่าท่วมเขตเศรษฐกิจมากเป็นประวัติการณ์ เสียหายนับหมื่นล้านบาท ลุ่มน้ำปากพนัง ก็ท่วมพื้นที่เกษตรกรรมกว่า 3 แสนไร่

พระองค์ท่านทรงรับรู้รับทราบ ไม่สบายพระทัยอย่างยิ่ง ด้วยความเป็นห่วงอย่างที่สุด จึงเป็นที่มาของภาพดังกล่าว

เมื่อทีมงานมากันครบ ได้จัดโต๊ะประชุมไว้อย่างพร้อมสรรพ แต่พระองค์ไม่โปรด เพราะไม่สะดวกเวลากางแผนที่ จึงทรงประทับนั่งกับพื้นกลางห้อง

ผมนั่งพับเพียบ อยู่ทางด้านขวามือของพระองค์ ฝั่ง ผม เป็นฝั่งของกรมชลประทาน นำโดย อธิบดี จริย์ ตุลยานนท์ และทีมงาน

ขณะที่ฝั่งด้านซ้ายมือของพระองค์ มี คณะจาก กปร. หรือสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องจากพระราชดำริ นำโดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล และแพทย์ประจำพระองค์

สมัยนั้นถือว่า อุปกรณ์เครื่องมือทันสมัยมาก ที่เห็นเป็นภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศ ทุกอย่าง รวมทั้งแผนที่ประกอบ ได้ถูกนำมาวางกลางวงเฉพาะเบื้องพระพักตร์

พระองค์ได้หารือถึงแนวทางว่าจะแก้ไขปัญหาอย่างไรกันดี ทั้งปัญหาเฉพาะหน้า ปัญหาระยะยาว และได้พระราชทานแนวทาง เป็นการจุดประกายการแก้ปัญหาชุดใหญ่ อย่างเร่งด่วนทันท่วงที

งานนั้นผมเองถือว่ารับงานหนักมาก แต่เต็มใจและยินดีอย่างยิ่ง ที่จะทำด้วยหัวใจเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ให้กลับคืนมาโดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้เพื่อให้พ่อหลวงของเรา สบายพระทัย และคลายกังวล

“ทรงงานได้ทุกสถานที่”

ภาพเหตุการณ์ที่เห็น เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ 2524 ผมเองไม่ได้อยู่บนเครื่องบินลำดังกล่าว แต่ได้อยู่ในอีกเหตุการณ์หนึ่ง ลักษณะคล้ายกันที่ทรงงานบนเครื่องบิน ที่อยากจะเล่าให้ฟัง

นี่เป็นเครื่องบินพระที่นั่ง โบอิ้ง 737 กองทัพอากาศเป็นผู้จัดถวาย เพื่อสะดวกในการเดินทางระยะไกล เช่น ระหว่างกรุงเทพฯ ไปนราธิวาส ระหว่างกรุงเทพ ไปเชียงใหม่ ระหว่างกรุงเทพฯ ไปสกลนคร เป็นต้น

ในภาพจากด้านขวาของพระองค์ มี พล.ร.อ.นิรันดร์ สมุทรนาวิน สมุหราชองครักษ์ อธิบดีมนัส ปิติวงษ์ และนายช่างเล็ก จินดาสงวน ผู้แทนกรมชลประทาน เป็นการหารือเตรียมการล่วงหน้าก่อนที่พระองค์จะเสด็จไปถึง

เหตุการณ์ของผมในลักษณะเดียวกันนี้เกิดขึ้นเมื่อ 30 ก.ย. 2530 วันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จฯจากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไปทรงเปิดเขื่อนรัชประภา

ผมได้มีโอกาสโดยสารขึ้นไปกับพระองค์ท่านด้วยพร้อมกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่อีกหลายท่าน ไปลงยังสนามบินสุราษฎร์ธานี

พอเครื่องบินเริ่มทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้าแล้วทรงตัวนิ่งได้สักระยะ สักพักพระองค์ได้เสด็จฯ ออกมายังท้ายเครื่องบินที่ผมและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นั่งอยู่

มีรับสั่งเรื่องงานกับผมและทีมงาน ทั้งเรื่องราวทั่วไปและเรื่องราวของงานที่จะไปทำ เรียกว่าทรงงานล่วงหน้า

แม้แต่บนเครื่องบิน ทรงนำแผนที่ขึ้นมาหารือรายละเอียดเป็นเวลานานหลายสิบนาที จนเครื่องบินลดระดับลง กระทั่งล้อแตะสนามบินถึงได้จบการหารือกัน

ที่ผมเอามาเล่าให้ฟังก็เพื่อที่จะบอกว่า เบื้องหลังของการทรงงานของพระองค์นั้น ทรงงานทุกสถานการณ์ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ในทุกที่ที่มีโอกาส

จะยากลำบากแค่ไหนก็ตาม พระองค์จะทรงคิดถึงงานเพื่อราษฎรอยู่เสมอ

หลักการทรงงาน
แบบอย่างสร้างแรงบันดาลใจ
(2)

4

ทำงานอย่างผู้รู้จริง ..รู้รอบ รอบรู้และรอบคอบ

หลักการทรงงานลักษณะนี้ มักรับสั่งอ้อมๆ เป็นนัยๆ กับผู้ที่ทำงานถวาย ในฐานะที่ผมเองทำงานสนองพระราชดำริ มานานพอสมควร ได้เห็นพระองค์ท่าน ทรงเน้นย้ำด้วยความห่วงใย

"ทำงานอย่างผู้รู้จริง ..รู้รอบ รอบรู้และรอบคอบ"

ในความหมายว่า จะทำการใดต้องมีความแม่นยำในหลักวิชา มีองค์ความรู้ และมีความรอบรู้ ไม่ใช่รู้บ้างไม่รู้บ้าง อย่างนี้ทำงานกับพระองค์ท่านไม่ได้

อย่างเรื่องราวเกี่ยวกับน้ำ ทำอะไรต้องให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ สภาพภูมิสังคม ให้ครบถ้วน ศาสตร์วิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องต้องรู้เรื่องด้วย แล้วนำมาศึกษาไตร่ตรองให้รอบคอบ

ถ้าไม่ยึดหลักนี้ งานจะออกมาไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงก็จะไม่สมบูรณ์

ก่อนที่จะพระราชทานโครงการต่างๆ ออกไป พระองค์จะสร้างความมั่นพระทัยว่าสิ่งที่ทรงคิดนี้ถูกต้อง

โดยการสำรวจตรวจสอบด้วยพระองค์เอง ไม่ว่าจะเป็นจากการสอบถามราษฎรในพื้นที่ คนเฒ่าคนแก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือไม่ก็ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้เกิดความแม่นยำในข้อมูล

โครงการพระราชดำริที่พระราชทานออกไปเมื่อทำเสร็จแล้วต้องแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ พระราชดำรัสดังกล่าว จะพระราชทานให้กับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตรด้วย

คิดให้ดี คิดให้ละเอียด คิดให้รอบคอบ หากคุ้มแก้ปัญหาได้ให้ทำ

หลักการทรงงานลักษณะนี้ จะทรงเน้นย้ำสำทับอยู่เสมอๆ ในการเสด็จฯ ทรงงานในแต่ละภาค แต่ละสถานการณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการทำงานวันนั้นๆแล้ว ก่อนที่จะเสด็จฯกลับ จะรับสั่งบ่อยครั้งมาก

"นายช่าง คิดให้ดี คิดให้ละเอียด คิดให้รอบคอบ หากคุ้มแก้ปัญหาได้ให้ทำ"

พระองค์ท่านทรงเป็นห่วงผู้ที่รับพระราชดำริไปดำเนินการ อาจเป็นเพราะเกรงว่าหากทำไม่ได้แล้วจะมีความบกพร่องกระมัง จึงมักรับสั่งให้คณะทำงานได้คลายความกังวลว่า

"พระราชดำริเป็นแนวคิดของฉัน ไม่ได้เป็นพระบรมราชโองการ หรือคำสั่งนะ"

อย่างเหตุการณ์หนึ่ง เมื่อวันที่ 4 ธ.ค. 2538 พระองค์มีพระราชดำริที่จะให้ทำโครงการแก้มลิง ทรงกำหนดสถานที่ไว้ในพระทัยที่คลองสรรพสามิต

ผมได้มีโอกาสทำงานสนองพระราชดำริ โดยได้ไปศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งผองเพื่อดูว่าทำแล้วจะได้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชประสงค์หรือไม่

ผมก็ได้ไปคิด ไปศึกษามาอย่างรอบคอบ ถ้วนถี่ บทสรุปได้ความว่า ถ้าทำตรงจุดนั้นเรื่องราวมันจะใหญ่โต ต้องใช้งบประมาณสิ้นเปลืองมาก และเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ผมก็คิดทางออกหาวิธีที่จะดำเนินการต่อ ด้วยการลองคิดเปลี่ยนสถานที่ทำแก้มลิงจากคลองสรรพสามิต คลองสหกรณ์ มาที่คลองมหาชัย และคลองสนามชัย

ข้อมูลรายละเอียดชัดเจนมากว่า หากย้ายมาแล้วประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการรองรับน้ำจากอุทกภัยได้ดีกว่ามาก และไม่สิ้นเปลือง

เมื่อคิดอย่างรอบคอบแล้ว ผมก็หาจังหวะ หาโอกาสที่จะกราบบังคมทูลถวายรายละเอียดถึงข้อดีข้อเสีย ดังกล่าว เพื่อให้ทรงมีพระราชวินิจฉัย

ผมใช้โอกาสขณะที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ทรงเกี่ยวข้าวที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดือน พ.ค. 2539 หลังจากทรงเกี่ยวข้าวเสร็จ เป็นเวลาทรงพักผ่อนเสวยพระสุธารสชา (น้ำชา)

ตอนนั้นท่านบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ผมเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ไปร่วมงานนี้ในฐานะผู้แทนของกระทรวงฯ

ผมได้หอบเอกสารแผนที่ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ได้เตรียมไว้เป็นอย่างดี มีความตั้งใจเป็นอย่างมากว่าต้องกราบบังคมทูลให้ได้ ไม่อย่างนั้นการขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริแก้มลิงนี้ จะดำเนินการได้ไม่ดีเท่าที่ควรหรือไม่คุ้มค่าการลงทุน

ระหว่างเสวยพระสุธารสนั่นเอง ผมได้ขอเข้าเฝ้าฯ เพื่ออธิบายถวายความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ดังกล่าวที่ทรงคิดไว้ตั้งแต่แรก

พระองค์ทรงพระปรีชาทางด้านวิศวกรรมน้ำเป็นอย่างยิ่ง อธิบายอะไรนิดหน่อย บอกด้วยเหตุด้วยผล พระองค์ท่านก็ทรงเข้าพระทัยเป็นอย่างดีโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

หลังจากนั้น พระองค์ท่านได้รับสั่ง **"เห็นด้วย ๆ"** ทอดพระเนตรพร้อมตรัสกับ นายกบรรหารและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่เข้าเฝ้าฯ อยู่ ณ ที่นั้นว่า

"นายช่างปราโมทย์ ถ้าอะไรเขาไม่เห็นด้วยกับฉัน เขาจะไม่ยอมเขามาให้ข้อมูลกับฉัน อันนี้ถูกต้อง"

พระราชดำรัสของพระองค์ก็ถือเป็นการการันตีการทำงานของผมด้วย จากนั้นก็สามารถขับเคลื่อน เดินงานโครงการแก้มลิงคลองมหาชัย-สนามชัย ตามแนวพระราชดำริไปได้ด้วยดี

ทรงรับสั่ง เมื่อ ปี 2538 พอปี 2539 ได้เริ่มทดลองทำแบบชั่วคราว ทดสอบระบบต่างๆ ประตูบังคับน้ำ เครื่องสูบน้ำ อะไรต่อมิอะไร

ผลสรุปออกมาโครงการนี้ สามารถสนองงานโครงการพระราชดำริแก้มลิงไปได้อย่างราบรื่น **คุ้มค่า ประหยัด ได้ประโยชน์** แก้ปัญหาได้ตรงตามพระราชหฤทัยอย่างแท้จริง

ต้องเรียนรู้ธรรมชาติ..ใช้เป็นครูที่จะสอนเรา

หลักการทรงงานลักษณะนี้ พระราชทานพระราชดำรัสไว้ตรงๆ เลยว่า **"ต้องเรียนรู้ธรรมชาติ ใช้เป็นครูที่จะสอนเรา"**

การแก้ปัญหาภัยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกิดจากธรรมชาติแทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของน้ำฝน น้ำมาก น้ำล้น น้ำเสีย น้ำแล้ง ดินเสื่อมโทรม ดินโคลนถล่ม พายุกระหน่ำฯลฯ

ภัยธรรมชาติดังกล่าวเราไม่สามารถไปห้ามไม่ให้เกิดได้ แต่เราสามารถลดความสูญเสีย ลดความเสียหายได้ ด้วยการศึกษาให้เข้าใจภัยในลักษณะต่างๆ เมื่อรู้จักมันก็จะอยู่กับมันได้

ผมยกตัวอย่างเหตุการณ์ เกิดอุทกภัยน้ำท่วมครั้งใหญ่ในจังหวัดปทุมธานี น้ำท่วมสวนส้มย่านรังสิตสร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรนับแสนไร่

ทรงเป็นห่วงอย่างมากและได้มีพระราชดำรัสหาทางแก้ไขกับผู้เกี่ยวข้อง พระองค์มีพระราชดำรัสไว้เมื่อ วันที่ 4 ธันวาคม 2533 มีอยู่ประโยคตอนช่วงท้าย พระองค์ตรัสว่า

“ไม่มีใครต้องการให้ภัยธรรมชาติเกิดขึ้นหรอก แต่เมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว จึงต้องเรียนรู้เพื่อใช้เป็นครูสอนเรา”

เขื่อนจะพัง น้ำท่วม น้ำล้นตลิ่ง ต้องเรียนรู้ว่าจะใช้ยุทธศาสตร์อะไรแก้ไข และเกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อไหร่ จะทำอย่างไร จะอยู่อย่างไรให้สอดคล้องกับภัยนั้นๆ บางสถานการณ์สู้ได้ รับมือได้ บางสถานการณ์ต้องอพยพ ต้องหลบ ต้องหลีก ต้องเอาตัวรอด

อย่าง สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ต้องเจอกับน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี

คนที่อยู่บนดอย อยู่ที่แห้งแล้ง หรืออยู่ท่ามกลางภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นช่วงๆ เป็นประจำทุกปี

ต้องเรียนรู้แล้วอยู่กับธรรมชาติให้ได้ เมื่อเจอกับสถานการณ์นั้นๆ ควรทำมาหากินอะไร ควรหลีกเลี่ยงอย่างไร รัฐจะเข้าไปให้ความช่วยเหลืออย่างไร ชีวิตก็จะผ่านวิกฤตไปได้ด้วยดี

แก้ปัญหาด้วยธรรมชาติ..
ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เรียบง่าย ประหยัด

หลักการทรงงานลักษณะนี้ ทรงแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจน ในโครงการพระราชดำริที่จะกล่าวถึง ล้วนแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่อาศัยธรรมชาติ และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เรียบง่าย ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมาก ไม่ต้องไฮเทค ว่ากันอย่างนั้น

ไม่ว่าจะเป็น หญ้าแฝก ผักตบชวา ต้นกก ต้นอ้อ สายลมแสงแดด ระบบนิเวศน์วิทยาเป็นตัวช่วย อันนี้ไม่ใช่เทคโนโลยีที่หรูหราอะไรเลย แต่เป็นเทคโนโลยีการแก้ปัญหาด้วยธรรมชาติ

อย่างเรื่องดิน การแก้ปัญหาดินเปรี้ยว ดินเสื่อมโทรมปลูกอะไรก็ไม่ขึ้น การพังทลายของหน้าดิน พระองค์ก็แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก เมื่อรู้จักดินแล้วก็เรียนรู้ว่าจะทำอย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร แล้วปลูกอะไรจึงจะเหมาะสม

อย่างโครงการพระราชดำริเรื่องการใช้หญ้าแฝก เกิดจากการศึกษาด้วยพระองค์เองแล้วเป็นผู้จุดประกายความคิด

เมื่อปี 2534 ทรงถ่ายเอกสารเกี่ยวกับเรื่องราวของหญ้าแฝกมาพระราชทานให้กับผู้สนองงานใกล้ชิด มี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขามูลนิธิชัยพัฒนา ผม และผู้ใหญ่อีกหลายท่านพร้อมทั้งทรงอธิบายว่า

"หญ้าแฝกเป็นหญ้ามหัศจรรย์ ไม่ใช่วัชพืช ไม่ใช่หญ้าคานะ ทั้งสองชนิดมีความแตกต่างกัน หญ้าคารากแผ่กว้างไปหมด ชอบแย่งอาหาร ขึ้นที่ไหนก็จะเป็นแหล่งเสื่อมโทรม

แต่หญ้าแฝก รากไชลึกลงแนวดิ่ง ไม่แย่งอาหาร ต้นคล้ายๆกัน หญ้าแฝกใบกลมๆ กอสานเป็นกำแพง ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ดี รากฟื้นฟูปรับสภาพดินให้ร่วนซุย และอมน้ำได้ดี"

แนวพระราชดำรินี้ก็ได้รับการนำไปดำเนินการ ขยายผล ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยการนำไปปลูกตามไหล่ทางบ้าง ตามพื้นที่ดินเสื่อมโทรมบ้าง ดินแข็งปลูกอะไรก็ไม่ขึ้นบ้าง ซึ่งสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างดีเยี่ยม

ส่วนเรื่องของโครงการพระราชดำริแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ด้วยผักตบชวาแก้ปัญหาที่บึงมักกะสัน ผมก็เป็นคนขับเคลื่อนแนวพระราชดำริตั้งแต่เริ่มต้น ผักตบชวาจะช่วยดูดซับสารอินทรีย์ในน้ำ ทำให้น้ำเน่าปรับสภาพเป็นน้ำดี

โดยรับสั่งว่า **"การแก้ไขปัญหาลักษณะนี้ ไม่เหมาะกับกรุงเทพ ฯ แต่จะเหมาะกับต่างจังหวัด เขตเทศบาล ชุมชนต่างๆ สามารถทำแก้ไขปัญหาบำบัดน้ำเสียแบบนี้ได้"**

ทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นการแก้ปัญหาด้วยธรรมชาติทั้งสิ้น เรียบง่าย ประหยัด หน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างได้ผล

ทรงงานตามหลักวิชาการ ทรงเป็นนักคิด ทรงเก่งคิด

หลักการทรงงานลักษณะนี้ ทรงแสดงให้เห็นชัดเจนมากไม่ว่าพระองค์จะพระราชทานพระราชดำริ แนวคิด หรือโครงการอะไรออกไป จะทรงศึกษาด้วยพระองค์เองก่อน ทั้งจากตำรา จากการวิจัยและการสอบถามจากผู้รู้

พระองค์ท่านเป็นนักวางแผน พระวิสัยทัศน์และสายพระเนตรยาวไกล บางสิ่งคนไทยยังไม่เก่ง ยังไม่มีคนรู้เรื่อง ก็ส่งคนไปศึกษายังต่างประเทศ

ไปนำวิชาความรู้ นำหลักวิชาการสมัยใหม่ รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ อย่างเช่นนักเรียนทุนมูลนิธิอานันทมหิดล ที่พระองค์ทรงทำมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

ทรงส่งคนให้ไปรู้ไปเห็น ไปนำเอาหลักวิชาการแขนงนั้นๆ มาแก้ปัญหาของราษฎร ทรงคิดล่วงหน้าข้ามช็อตไว้ไกลมาก

อย่างทรงสนพระราชหฤทัย เรื่องของการสร้างเขื่อนสร้างฝาย พระองค์ได้ทรงส่งคนไปเรียนรู้ ซึ่งผมเองก็โชคดีได้รับโอกาสนั้นได้ไปเรียนไปศึกษามา

เมื่อถึงเวลาจะทรงงานจริง ก็โปรดให้ กรมชลประทาน ทำตำราถวาย โดยผมก็ได้รับมอบหมายให้ทำตำรา การสร้างเขื่อนดินขนาดเล็กและฝาย ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อให้พระองค์ได้ศึกษา

ก่อนปี 2520 ในหลวง ทรงสนพระทัยในการหาแหล่งน้ำให้กับราษฎรเป็นอย่างมาก อุปกรณ์การทำงานเรื่องน้ำที่มีความสำคัญที่สุด คือแผนที่ เพราะบ่งบอกให้ข้อมูลครบทุกเรื่อง

ทั้งรายละเอียดหมู่บ้าน ที่ไหนเป็นหุบเขา ตรงไหนกว้าง-ยาว การประเมินด้านปริมาณน้ำที่จะเกิดทั้งปีได้ เพราะสามารถคำนวณหาพื้นที่ลุ่มน้ำหรือพื้นที่รับน้ำฝนได้จากแผนที่

พระองค์ทรงเรียนรู้วิชาการแผนที่อย่างแตกฉาน และประยุกต์ใช้ ผสมผสานได้อย่างเหมาะสม เรียกว่าพระองค์ทรงมองแผนที่แล้วสามารถคำนวณ สามารถวางโครงการเบื้องต้นได้อย่างสบาย ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชา

อย่างเรื่องของป่าไม้ พระองค์ท่านจัดได้ว่าเป็นนักวิชาการป่าไม้ เป็นนักวิชาการป่าไม้แบบประยุกต์ ยกตัวอย่าง เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ หรือหน่วยงานต่างๆ ยกขบวนชวนกันไปปลูกป่าพระองค์ท่านไม่ทรงเห็นด้วยนัก

แต่ทรงคิดวิธีขึ้นมาโดยใช้ธรรมชาติปลูกป่าบำรุงรักษากันเอง พระองค์ตรัสแนวทางว่า **"ต้องกันคนออกจากป่า อย่าให้คนเข้าไปยุ่ง"** จึงเกิดเป็นเทคนิควิชาการใหม่ ใช้ธรรมชาติระบบนิเวศน์สร้างความสมบูรณ์ของตัวมันเอง

ทรงเป็นนักวิชาการ ที่รอบรู้ในหลายศาสตร์ สาขาวิชา ไม่ใช่รู้แบบครูบาอาจารย์ที่เขาสอนกันนะ แต่รู้แบบที่สามารถชี้นำให้ขับเคลื่อนได้ ชี้แนะแนวทาง อย่างรอบด้าน

ทรงเก่งคิด มักรับสั่ง ชี้นำ ให้คิดหน้าคิดหลังอย่างรอบคอบ ทรงเป็นนักคิด ด้วยการตั้งสมมุติฐาน หมายความว่า สิ่งอะไรต่างๆ ที่ทอดพระเนตรสังเกตเห็น ก็จะทรงเป็นผู้นำในการคิด ในการจุดประกาย

อย่างโครงการฝนหลวง เมื่อครั้งพระองค์เสด็จฯเยี่ยมเยือนราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสภาพแห้งแล้ง กันดาร เมื่อมองไปบนท้องฟ้า มีเมฆมาก แต่ฝนกลับไม่ตก ทิ้งช่วงยาวนานไม่ตกตามฤดูกาล

ทรงสังเกตเห็นพระเสโท (เหงื่อ) ออกมาก แสดงว่ามีความชื้น จึงทรงศึกษาถึงสภาพน้ำในบรรยากาศในรูปแบบของความชื้น หรือไอน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จากตำราทั้งของไทยและต่างประเทศ

แล้วทรงคิดว่า น่าจะทำให้ฝนตกนอกฤดูกาลได้ ถ้าทำได้จะช่วยเพิ่มน้ำให้แก่แหล่งน้ำบนผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน

สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตดังกล่าวได้ จึงทรงจุดประกายให้มีการทดลอง แล้วก็ประสบผลสำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก

การทรงงานจากการเสด็จฯ ทอดพระเนตรทุกพื้นที่ในแผ่นดินไทยแต่ละคราวจึงเกิดประโยชน์ เป็นโครงการใหม่ๆ ทรงคิด ทรงจุดประกายพระราชทานโครงการพระราชดำริมาแล้วมากกว่า 4,000 โครงการ

ทำตามลำดับขั้นไม่ก้าวกระโดด

หลักการทรงงานลักษณะนี้ เป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็ว่าได้ **ทำตามลำดับขั้น ไม่ก้าวกระโดด**

ตอนเข้าไปทำงานถวายพระองค์ใหม่ๆ ช่วงนั้นเริ่มทรงงานหาน้ำให้เกษตรกรมากขึ้น เพราะถือว่าน้ำมีส่วนสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิต และในการทำการเกษตร

ทรงเน้นย้ำสำทับให้ผมและคณะทำงานของกรมชลประทานว่า **"เวลาจะทำโครงการใดๆ ทำให้เขาพอประมาณ เริ่มจากน้อยๆ ก่อน"**

ทำให้ราษฎรเขาพ้นจากสภาพความยากจน ให้มีน้ำกินน้ำใช้ ทำไม่ต้องใหญ่โต ที่สำคัญต้องทำให้เสร็จเร็วๆ กระจายไปให้ทั่วถึง ประโยชน์จะเกิดโดยเร็ว

ทรงต้องการให้หน้าแล้งมีน้ำไว้ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน ปลูกพืชผักสวนครัวได้ เมื่อพออยู่พอกิน แก้ปัญหาได้ ก็ให้พัฒนาสร้างให้เขาอย่างยั่งยืนต่อไป

ทรงเป็นห่วง ถ้าหน่วยงานราชการทำอะไรใหญ่โตมากมาย ซึ่งก็จะได้ประโยชน์เฉพาะที่ หากทำย่อมๆ เสร็จเร็วๆ จะได้ประโยชน์เร็ว และกระจายได้ทั่วถึง

ตอนหลังก็ค่อยๆ สร้างอะไรต่อมิอะไรเพิ่มเติม แม้กระทั่ง เม็กกะโปรเจ็กต์ โครงการใหญ่ๆ ระดับเป็นหมื่นล้านของพระองค์ก็มีให้เห็น

ราษฎรต้องมีส่วนร่วมกับราชการ

หลักการทรงงานลักษณะนี้ พระองค์มีความมุ่งหวัง ทำโครงการอะไรต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม โครงการพระราชดำริต่างๆ ที่พระราชทานไปจะทำอะไรพระองค์จะเป็นผู้นำในการบอกกล่าวกับราษฎร

อย่างเช่นการสร้างอ่างเก็บน้ำ เมื่อคิดอะไรกันเรียบร้อยแล้วว่าจะสร้างอะไรตรงไหน ไม่ใช่คิดแล้วทำเลย จะสร้างจะทำอะไรให้ ทรงเป็นผู้นำในการรับทราบปัญหาด้วยพระองค์เองและให้ราษฎรมีส่วนร่วม

อย่างเช่น พระองค์ท่านตรัสกับราษฎรว่า **"หมู่บ้านนี้ คิดกับนายช่าง (คือผม) ว่าจะสร้างอ่างเก็บน้ำให้ ห่างไปทางโน้น กำนัน ผู้ใหญ่มาหรือเปล่า อยากจะบอกว่า นายช่างเขาจะมาทำอ่างเก็บน้ำให้ พวกเราต้องช่วยเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางราชการเขานะ**

จะต้องมีที่ที่ถูกน้ำท่วมจำนวนหนึ่ง ทางท้ายเขื่อนก็จะมีผู้ได้รับประโยชน์ คนที่ถูกน้ำท่วมมีความจำเป็น ไปปรึกษาหารือกันว่าจะทำอย่างไร

การทำอ่างเก็บน้ำนี่ ได้ประโยชน์ สองพันกว่าไร่ เสียประโยชน์ไม่เกินร้อยไร่ นายช่างจะมาสำรวจ ตกลงกันว่าจะทำอย่างไร คุยกันได้ก็จะเกิดประโยชน์

ผู้ใหญ่บ้านไปทำความเข้าใจกับลูกบ้าน ผู้ว่านายอำเภอช่วยจัดการ เมื่อมีน้ำแล้ว จะแบ่งปันน้ำไปทางไหนอย่างไร จัดกลุ่มวางกฎเกณฑ์การใช้งานให้ดี"

การทรงงานลักษณะนี้ จะเรียกว่าเป็นประชาพิจารณ์ก็ว่าได้ ถ้าราษฎรไม่ยอมก็ทำไม่ได้ ครั้นเราจะไปใช้กำลังบีบบังคับ ยัดเยียดโครงการอะไรไปสร้างความเดือนร้อนสร้างความแตกแยก ก็ไม่ใช่แนวทางตามพระราชดำริของพระองค์

บางแห่ง ราษฎรไม่ยอม ตกลงกันไม่ได้ จึงต้องชะลอโครงการไว้ ผมก็จะถวายรายงานปัญหาให้พระองค์ทรงทราบเสมอ หลายแห่งจะเป็นเช่นนี้

โดยตรัสว่า **"เมื่อเขาไม่ยอมก็ไปทำที่อื่นก่อน ให้เขาจัดการกันเองให้เรียบร้อยเสียก่อน"**

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เป็นศูนย์การศึกษาค้นคว้า หาสิ่งที่ล้มเหลวแล้วมาทำให้เกิดความเจริญ หลักใหญ่ใจความจะสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศนั้นๆ สอดคล้องกับความเสื่อมโทรมของพื้นที่ เป็นตัวอย่างให้ราษฎรเข้ามาดูมาศึกษา เพื่อนำไปทำมาหากินให้อุ้มชูดูแลตัวเองได้

หลักการทรงงานลักษณะนี้ พื้นที่ของศูนย์การพัฒนาฯ ทุกแห่งจะเป็นพื้นที่เสื่อมโทรมทั้งสิ้น ทรงทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง อะไรที่แย่ๆ อะไรที่ไม่ดีคนอื่นไม่สนใจที่จะทำกัน แต่พระองค์จะทรงทำ

มีรับสั่งว่า **"ศูนย์ศึกษาการพัฒนาไม่ใช่สถานีทดลองนะ"** แต่คือ **"พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต"** มีความเคลื่อนไหว เป็นที่รวบรวมสรรพวิชาของการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกรรมอย่างครบถ้วน ไม่ใช่มีไว้เก็บของโบราณให้ศึกษาแต่ให้คนมาดูการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำไปประกอบอาชีพได้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์แห่งแรกเกิดขึ้นเมื่อ ปี 2523 มีอยู่วันหนึ่งพระองค์ท่านทรงเรียกประชุมคณะทำงานผมก็ได้เข้าไปรับรู้รับฟังแนวพระราชดำริด้วย

พระองค์ท่านตรัสเล่าว่า **"มีคนเขาถวายที่ดินให้ เห็นสภาพแล้วดินเลวมาก ลักษณะเป็นดินทราย มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เสื่อมโทรมขนาดว่ามันสำปะหลังยังปลูกไม่ขึ้นเลย"** จึงมีแนวพระราชดำริว่า จะทำศูนย์ศึกษาการพัฒนา

จะฟื้นฟูกันอย่างไร เรื่องของน้ำให้กรมชลประทานทำอ่างเก็บน้ำสระเก็บน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน ฟื้นฟูดินทราย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดปลูกพืชตระกูลถั่ว กรมป่าไม้ฟื้นฟูสภาพป่าบำรุงพันธุ์ไม้เดิม และปลูกไม้เศรษฐกิจเพิ่มเติมฯลฯ

ทรงมอบหมายให้หลายหน่วยงานราชการเข้าไปดูแล เมื่อทำสำเร็จแก้ไขปัญหาได้แล้ว ก็ดำเนินการให้คนแถวนั้นได้เข้ามาดู ได้ศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้กับพื้นที่ของตัวเอง

ผลปรากฏว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ราษฎรนำไปประกอบอาชีพได้ ถือเป็นตัวอย่างของการพัฒนาตามแนวเกษตรแบบยั่งยืน

จากนั้น จึงเกิดศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นมา รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง กระจายไปทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ละศูนย์แก้ไขปัญหาแตกต่างกัน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส สร้างเมื่อปี 2524 ศึกษาพัฒนาแก้ไขพื้นที่พรุในลักษณะผสมผสานเพื่อแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวที่มีสภาพเป็นกรด

ปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรมให้มีคุณภาพในการเพาะปลูกได้ ทั้งดินเค็ม ดินทราย ฯลฯ ซึ่งแต่เดิมไม่สามารถใช้ประโยชน์ทำการเกษตรได้เลย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี สร้างเมื่อ ปี 2524 ศึกษาพัฒนาการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ฯลฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร สร้างเมื่อ ปี 2525 ศึกษาพัฒนาการเกษตรตามความเหมาะสม พัฒนาป่าไม้ด้วยระบบชลประทาน พัฒนาปลูกไม้ผลที่เหมาะสมกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การทำเกษตรอุตสาหกรรม ฯลฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ สร้างเมื่อปี 2525 ศึกษาการทำแนวป้องกันไฟป่าแบบป่าเปียก ฝายต้นน้ำลำธาร ศึกษาพัฒนาอาชีพการเกษตรรูปแบบต่างๆ เช่น การปลูกไม้ผลประเภทต่างๆ ในป่าเสื่อมโทรม ด้านปศุสัตว์และโคนม การเพาะเลี้ยง ปลา กบ ด้านเกษตรอุตสาหกรรมฯลฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี สร้างเมื่อปี 2526 ศึกษาพัฒนาการอนุรักษ์และปลูกป่า การป้องกันไฟป่าแบบ ป่าเปียก ปลูกหญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงดินฯลฯ

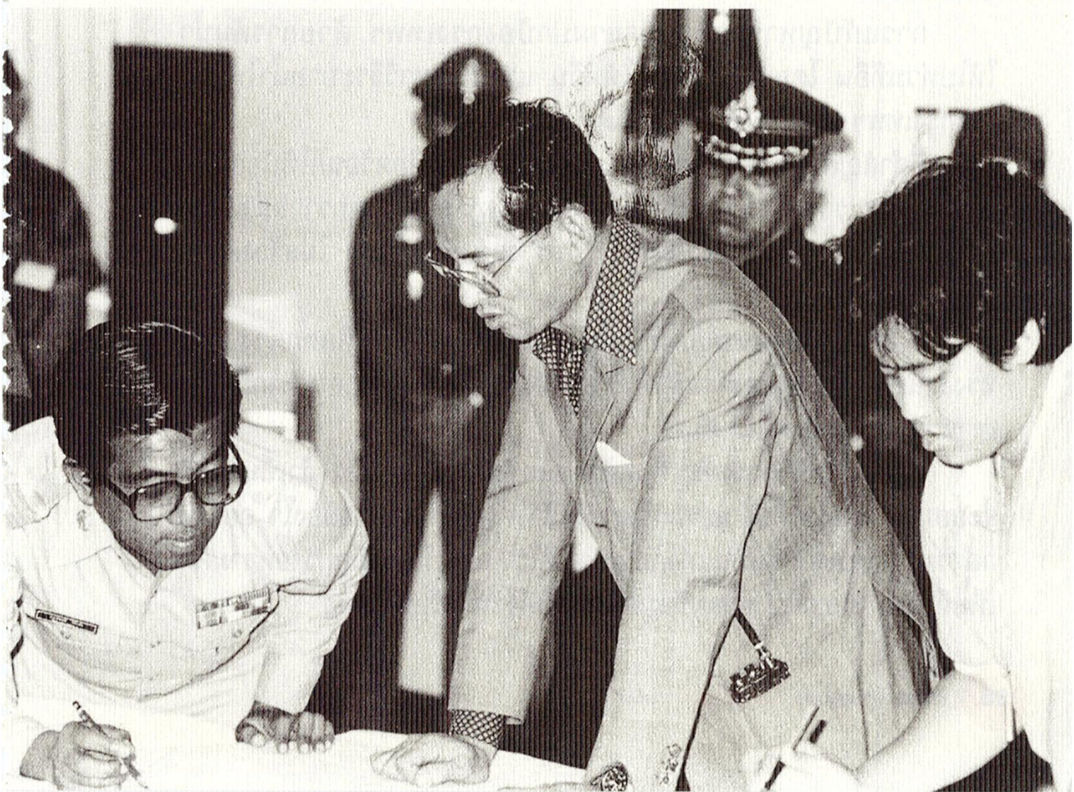
ทั้งหมดที่ได้เล่าให้ฟัง คือ **พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตของพระองค์**

การแก้ปัญหาต้องยึดหลักภูมิสังคม

งานหลักของพระองค์ที่ทรงทำมาตลอดคือ การแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับราษฎรและเกษตรกร เรียกว่าแก้ให้ทุกปัญหาอย่างเสร็จสรรพ ตั้งแต่น้ำบนฟ้า น้ำบนดิน ป่า ดิน ฯลฯ หลักของการทรงงานที่ทรงเน้นย้ำสำทับให้กับผู้ทำงานถวายคิดเสมอ คือ **ยึดหลักภูมิสังคม**

ภูมิ - คือ ภูมิประเทศสภาพของธรรมชาติ **สังคม** - คือความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้นๆ โครงการใดๆ ที่พระราชทานออกไปจะสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

ทรงเน้นว่า อย่าย้ายปัญหา (ความเดือนร้อน) จากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง รัฐบาลหน่วยงานราชการที่จะเข้าไปแก้ไขอะไร ต้องจัดการปัญหาให้เคลียร์ให้จบด้วยความเรียบร้อย

หากย้ายปัญหา ความเดือดร้อนก็จะไม่มีที่สิ้นสุด อย่างเช่นการแก้ปัญหาน้ำท่วมหนักของกรุงเทพฯ เมื่อปี 2554 ไม่ถูกจุด ไม่เป็นไปตามหลักของพระองค์

การแก้ปัญหาที่ทำคือพยายามปกป้องกรุงเทพฯ ด้วยการดันน้ำให้ไปท่วมที่อื่น โดยเอาปัญหาไปให้ที่อื่น แทนที่จะหาวิธีระบายน้ำให้ผ่านเขตกรุงเทพฯ ตรงไปลงอ่าวไทยให้ได้

ที่สำคัญคือ อย่าทำให้ราษฎรเดือดร้อน หรือเดือดร้อนก็ให้น้อยที่สุด โครงการพระราชดำริของพระองค์จะดูแลราษฎรทุกเรื่องทุกราวอย่างครบถ้วน คือไปช่วยเหลือก็ไปช่วยจริงๆ ไม่สร้างความแตกแยก ไม่สร้างความเดือดร้อน

โดยทรงรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทรงงานเริ่มแรก พระองค์จะรับฟังความคิดเห็นจากราษฎรก่อน หากมีอะไรเขาจะพูดกับพระองค์โดยตรง

เมื่อทรงรับฟังความคิดเห็นแล้วก็จะทรงนำมาพิจารณา ถ้าเห็นด้วยก็จะยอมรับ หากไม่เห็นด้วยก็จะทำความเข้าใจ อธิบายให้หายข้องใจ อย่างที่กล่าวมา ผมเองก็เคยเห็นแย้งกับพระองค์ในหลายเรื่อง เมื่อถวายความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป พร้อมข้อมูล พระองค์จะทรงรับฟังเสมอ

มีความสุขด้วยการให้

หลักการทรงงานลักษณะนี้ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ที่ผมได้มีโอกาสถวายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนถึงเกษียณจากราชการ รวมแล้วกว่า 20 ปีนั้น

ตลอดระยะเวลาเห็นชัดเจนเลยว่า ทรงงานด้วยความสุข เราจะเห็นรอยพระสรวล (รอยยิ้ม) ของพระองค์ ก็ตอนทรงงานกับราษฎร

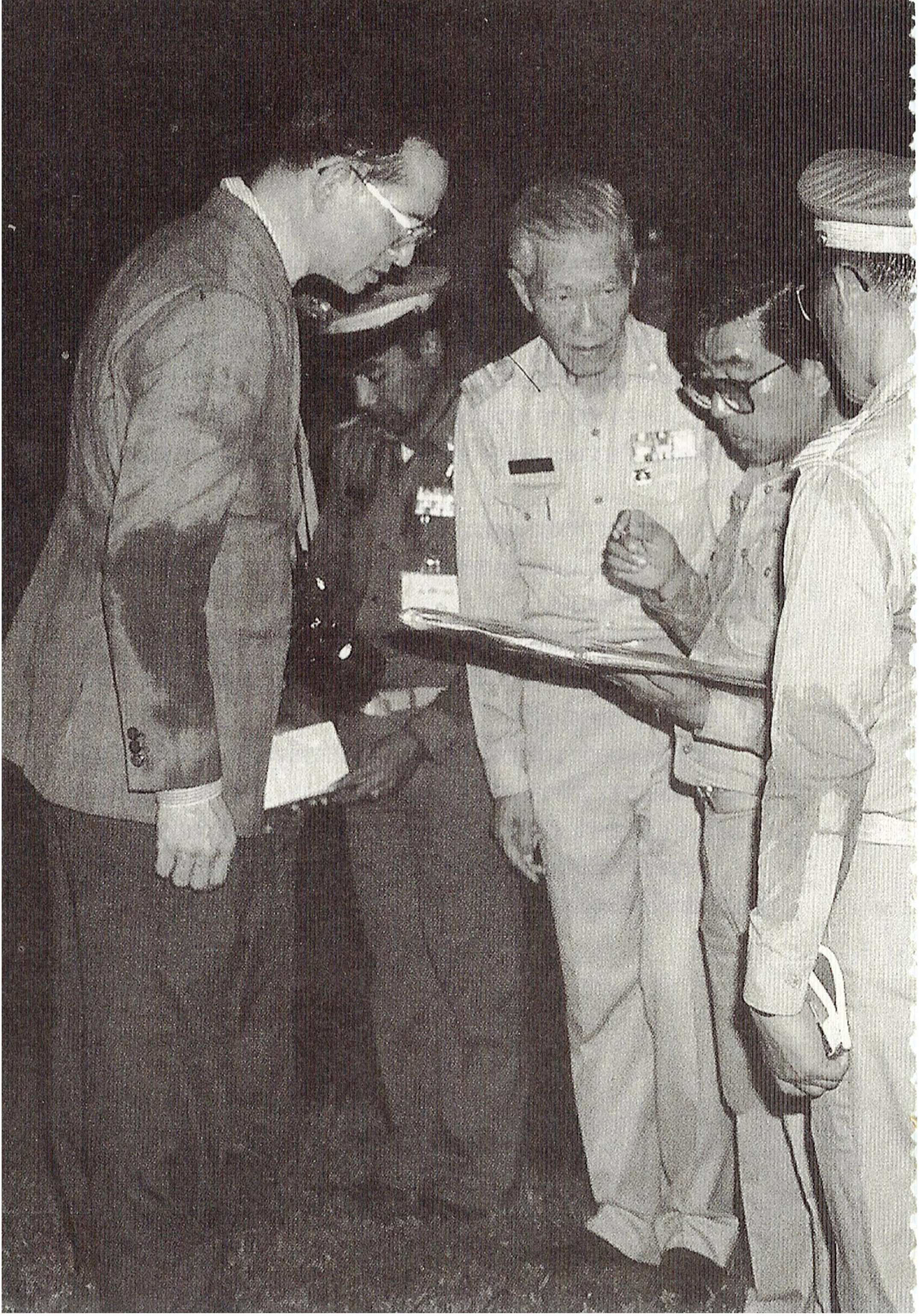
ทรงมีความสุขมาก ทรงมีความสุขด้วยการให้ ทรงมีความสุขที่จะได้เข้าไปพูดคุย กับราษฎรอย่างใกล้ชิด มีความสุขท่ามกลางชาวบ้านที่มาเข้าเฝ้าฯ

ระหว่างเวลาทรงงาน พระองค์ไม่ทรงย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางไกลๆ แม้ไม่มีถนนหนทาง จะอย่างไรถ้าพระองค์ทรงตั้งพระทัยแล้วจะเสด็จฯ ไปให้ถึงจนได้

เมื่อไปถึงก็จะทรงใช้เวลาอย่างคุ้มค่า พูดคุยกับราษฎร รับฟังปัญหาจากผู้เฒ่าผู้แก่ แม้แต่ชาวบ้านวัยหนุ่มสาว ชาวเขา ชาวดอย ทรงพูดคุยด้วยอย่างเป็นกันเองอย่างใกล้ชิด

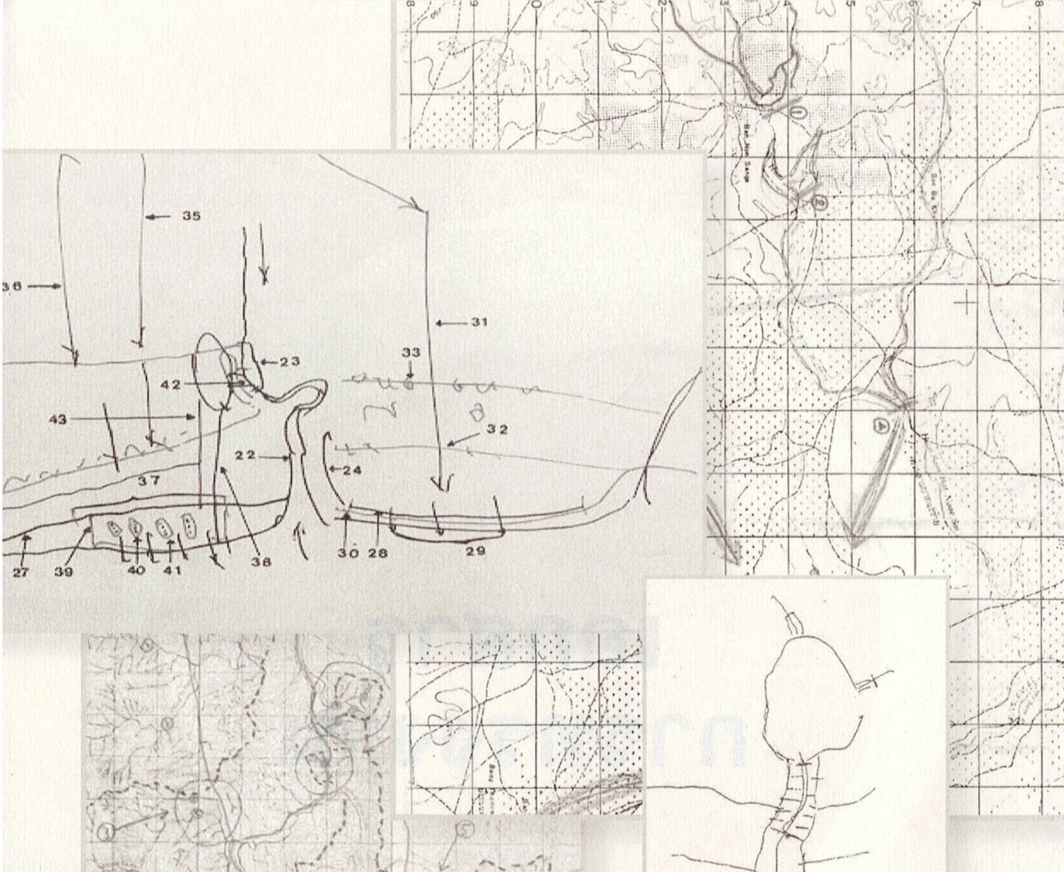
มีรับสั่งเสมอว่า เวลาทำงานขอให้สนุกในการที่จะทำ และทำด้วยความเต็มใจ ผมเคยอ่านบทความของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขามูลนิธิชัยพัฒนา เมื่อครั้งเข้าเฝ้าฯถวายงานใหม่ๆ ในหลวงตรัสไว้อย่างน่าประทับใจว่า

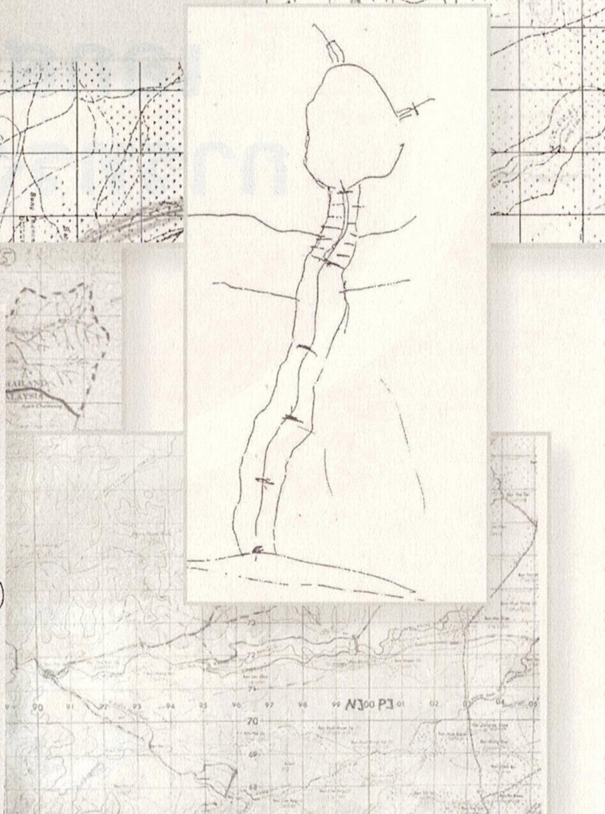
“มาทำงานกับฉัน ไม่มีอะไรจะให้ นอกจากความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น”

เอกสาร
การทรงงาน

5

จ.ว. แม่ฮ่องสอน

อ. ปาย ฝายน้ำแม่ของ
MB 390463

อ. เมือง เขื่อนน้ำแม่ปาย
LB 922417-922407

น้ำแม่สะงา
1) LB 914471
2) 908428 (ฝายเดียวที่ไม่พัง)
3) 905398

น้ำแม่สะมาด
1) LB 945207
2) 954230
3) 915258

น้ำแม่จ๋า
1) LB 947027 (ห้วยโป่ง)
2) 933012
3) 872104

จากการที่ผมได้มีโอกาสถวายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาอย่างยาวนานนั้น แต่ละงานนอกจากที่พระองค์จะได้พระราชทานพระราชดำริ ตรัสเป็นคำพูด เพื่อเป็นแนวทางหรืออธิบายอะไรต่างๆ กับผมและกรมชลประทานแล้ว

ผมยังมีโอกาสได้รับพระราชทานเอกสารลายพระหัตถ์ (ลายมือ) บางครั้งก็เป็นใบเล็กๆ ที่ผมเรียกว่า จดหมายน้อย โครงการที่ทรงเขียนรายละเอียดเป็นปฐมบทเอาไว้ ให้ผมได้ไปสำรวจตรวจสอบและดำเนินการในเบื้องต้น

อีกทั้งลายพระหัตถ์ที่ทรงวาดรูปร่าง อธิบายแนวคิดรายละเอียดของงานที่จะดำเนินการอย่างคร่าวๆ และลายพระหัตถ์ที่ทรงเขียนลงบนแผนที่หรือทำเครื่องหมายต่างๆ ไว้

ถือได้ว่าเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่หาดูได้ยากเพราะเป็นเบื้องหลังของการทรงงานของพระองค์ ซึ่งส่วนใหญ่กรมชลประทานได้เก็บรักษาเอาไว้เป็นอย่างดี บางส่วนผมก็เก็บรักษาไว้ ซึ่งน้อยคนนักที่จะมีโอกาสได้เห็น

ในบทนี้ ผมจึงนำมาให้ได้เห็นกันบางส่วน ให้ได้รู้ที่มาที่ไป รวมถึงจุดกำเนิดโดยสังเขป และอธิบายให้ฟังว่า กระดาษแผ่นเดียวจากพระองค์ในห้องทรงงาน

ได้เกิดผลเป็นรูปธรรม ยังประโยชน์ให้กับราษฎรส่วนใหญ่ได้มากมายขนาดไหน อย่างไรบ้าง

จ.ว. แม่ฮ่องสอน

อ. ปาย ฝายน้ำแม่ของ
MB 390463

อ. เมือง เขื่อนน้ำแม่ปาย
LB 922417 - 922407

น้ำแม่สะงา
1) LB 914471
2) 908428 (ฝายเดียวที่ไม่พัง)
3) 905398

น้ำแม่สะมาด
1) LB 945207
2) 954230
3) 915258

น้ำแม่จ๋า
1) LB 947027 (ห้วยโป่ง)
2) 933012
3) 872104

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ ลุ่มน้ำแม่ปาย

จดหมายน้อยต้นกำเนิดพระราชดำริ

สำหรับลายพระหัตถ์ที่เห็น ผมเรียกว่า จดหมายน้อย เป็นรายละเอียดการทรงงานที่พระองค์ทรงศึกษาสภาพภูมิประเทศจากแผนที่ลำห้วย ลำน้ำในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

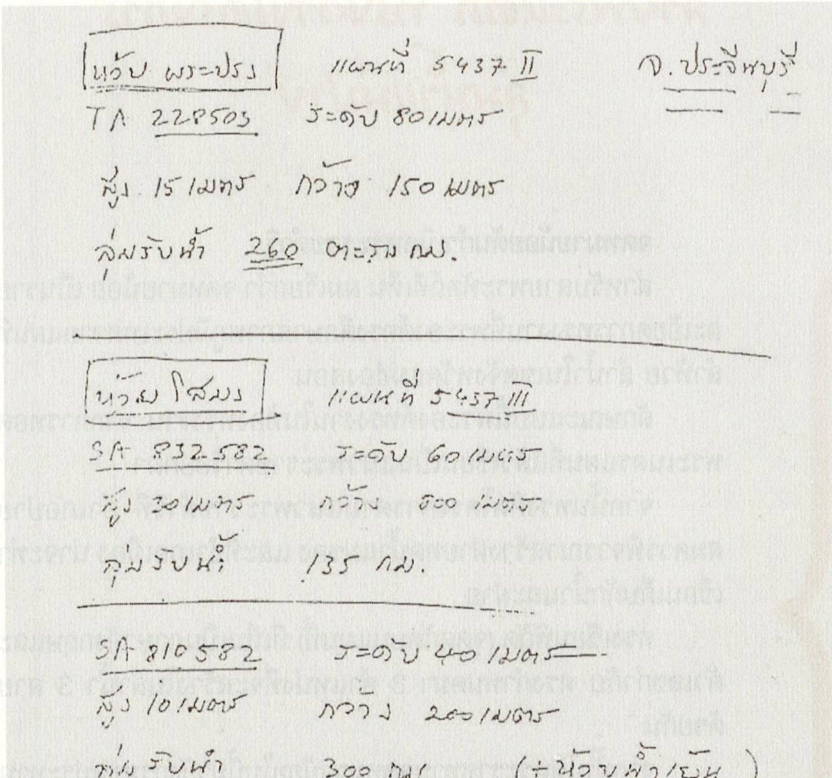
ลักษณะแบบนี้พระองค์ทรงงานในห้องทรงงาน จากการทอดพระเนตรแผนที่แล้วเขียนเป็นแนวพระราชดำริออกมา

จากนั้นทรงคิดโครงการตามแนวพระราชดำริที่ อำเภอปาย สมควรพิจารณาสร้างฝายทดน้ำแม่ของ และที่อำเภอเมือง น่าจะทำเขื่อนเก็บกักน้ำและฝาย

ทรงเขียนพิกัด (จุดสกัดบนแผนที่) ที่เห็นเป็นภาษาอังกฤษและตัวเลขกำกับ ทรงกำหนดมา 3 ตำแหน่งที่จะสร้างในลำน้ำ 3 สายด้วยกัน

จากนั้นได้พระราชทานจดหมายน้อยใบนี้มายังกรมชลประทาน เพื่อไปดำเนินการสำรวจตรวจสอบ ไปคิดพิจารณาต่อว่าทำแล้วจะเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

จากจดหมายน้อยฉบับนี้ ทำให้เกิดฝายทดน้ำ สร้างประโยชน์ให้กับเกษตรกรและราษฎร ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างมากมายในเวลาต่อมา

ห้วยพระปรง แผนที่ 5437 II จ. ปราจีนบุรี

TA 228503 ระดับ 80 เมตร

สูง 15 เมตร กว้าง 150 เมตร

ลุ่มรับน้ำ 260 ตาราง กม.

ห้วยโสมง แผนที่ 5437 III

SA 832582 ระดับ 60 เมตร

สูง 30 เมตร กว้าง 500 เมตร

ลุ่มรับน้ำ 135 กม.

SA 810582 ระดับ 40 เมตร

สูง 10 เมตร กว้าง 200 เมตร

ลุ่มรับน้ำ 300 กม (+ ห้วยน้ำเย็น)

SA 810582 ระดับ 60 เมตร

สูง 30 เมตร (4-30 เมตร) กว้าง 1500 เมตร

ลุ่มรับน้ำ 375 กม. (+ ห้วยน้ำเย็น + ห้วยยาง)

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ ลุ่มน้ำปราจีนบุรี

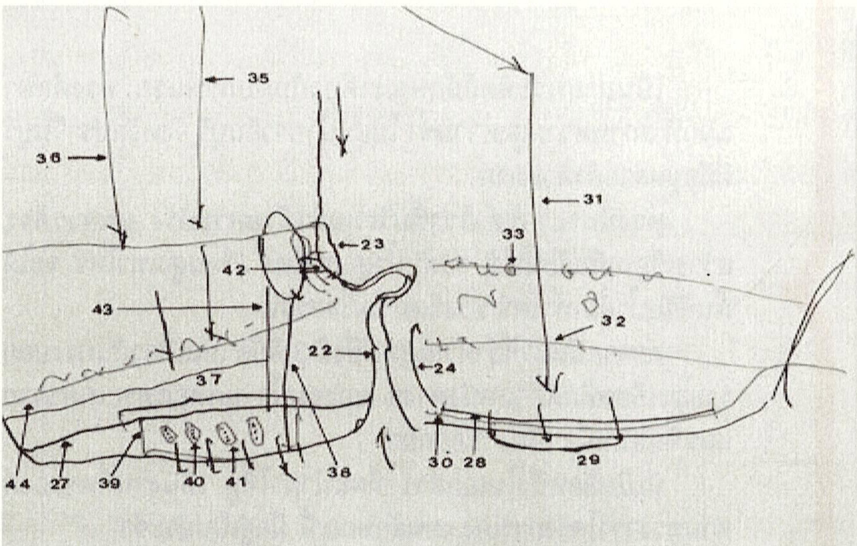
เป็นลายพระหัตถ์ลักษณะเดียวกันกับภาพแรก ทรงศึกษาแผนที่ สภาพความสูงความต่ำ ในลุ่มน้ำปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีอยู่หลายลำห้วยมาก

ทรงมีพระราชดำริว่าที่บริเวณลำห้วยพระปรง สมควรที่จะสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำได้ ระดับน้ำสูงเท่าไหร่ เขื่อนสูงเท่าไหร่ จะได้พื้นที่รับน้ำฝนเท่าไหร่ ทรงคิดมาเสร็จสรรพ

ต่อจากนั้นมาที่ลำห้วยโสมง ซึ่งมี 3 พิกัด เช่นเดียวกันทรงบอกรายละเอียดพิกัดตำแหน่งต่างๆ ของลุ่มน้ำ แค่ทอดพระเนตรจากแผนที่แผ่นหนึ่ง ก็ได้งานออกมา

นี่เป็นอีกหนึ่งในเอกสาร ที่ผมนำมาให้ดู เป็นงานที่พระองค์ท่านทรงวางโครงการเอง งานลักษณะนี้ มีอยู่เป็นประจำ

เมื่อกรมชลประทานไปสำรวจแล้ว ส่วนใหญ่สามารถทำได้อย่างเหมาะสมและได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมมากมายตามพระราชประสงค์

35
36
31
23
33
42
43
32
22
24
37
44
27
39
40
41
38
30
28
29

อธิบายลักษณะแก้มลิง

ภาพที่เห็นเป็นลายพระหัตถ์ อธิบายลักษณะของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณปากอ่าวไทย ทรงเขียนอธิบายไว้บนกระดานไวท์บอร์ดในห้องประชุมศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2538 ซึ่งเป็นปีที่น้ำท่วมใหญ่และหนักที่สุดของประเทศให้ที่ประชุมทราบ

หากคนทั่วไปมองอย่างเดียวมั่นใจว่าคงไม่เข้าใจแน่นอน

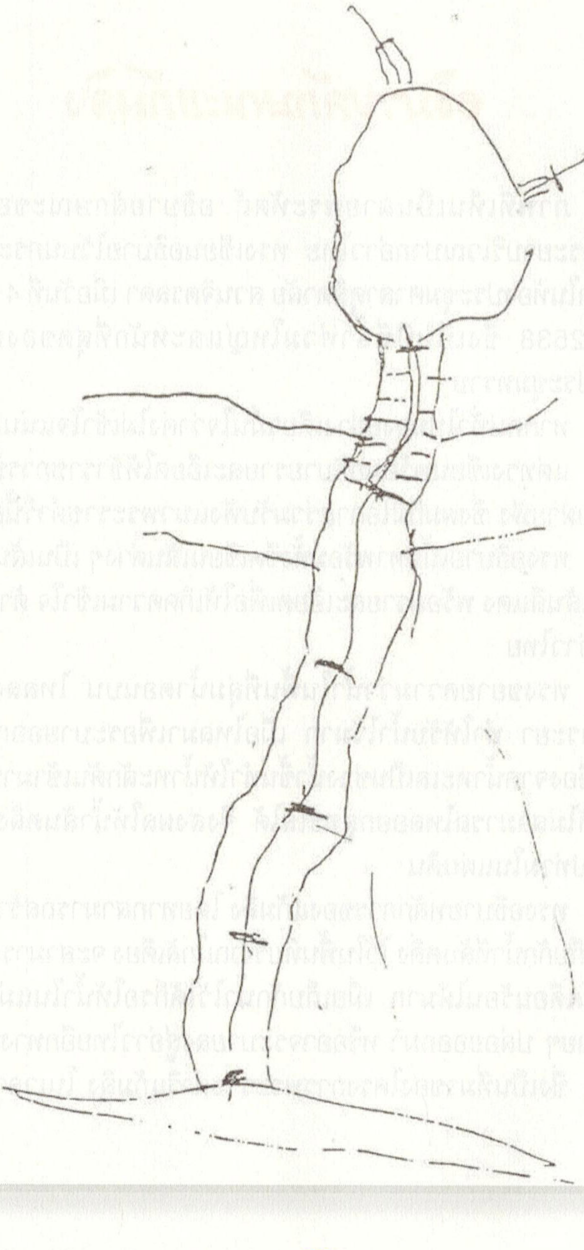
แต่ทรงเขียนพร้อมอธิบายรายละเอียดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายฝ่ายฟัง ซึ่งผมก็มีโอกาสร่วมรับฟังแนวพระราชดำรินี้ด้วย

ทรงอธิบายเนื้อหาพร้อมทั้งขีดเขียนเส้นต่างๆ เป็นเส้นสีน้ำเงินและเส้นสีแดง พร้อมรายละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ด้านล่างสุดเป็นอ่าวไทย

ทรงขยายความว่าน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้รับน้ำไว้มาก เมื่อไหลมาเพื่อระบายออกอ่าวไทย แต่เนื่องจากน้ำทะเลเป็นช่วงน้ำขึ้นทำให้น้ำทะลักดันเข้ามาปะทะกัน ทำให้ไม่สามารถไหลออกสู่ทะเลได้ จึงส่งผลให้น้ำล้นตลิ่งกระจายเข้าไปท่วมในแผ่นดิน

ทรงอธิบายหลักการของแก้มลิง โดยหากสามารถสร้างแก้มลิงเพื่อเก็บกักน้ำที่ล้นตลิ่ง ไว้ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง จะสามารถบรรเทาความเดือนร้อนได้มาก เมื่อเก็บกักน้ำไว้ได้ก็รอให้น้ำในแม่น้ำลดลงจึงค่อยๆ ปล่อยออกมา หรืออาจระบายลงสู่อ่าวไทยอีกทางหนึ่งก็ได้

ซึ่งเป็นที่มาของโครงการพระราชดำริแก้มลิง ในเวลาต่อมา

ตัวยึกยือ

ลักษณะภาพที่เห็นทรงวาดเหมือนกับตัวตะขาบ โดยทรงเรียกว่า "ตัวยึกยือ" โดยวาดพร้อมอธิบายให้ผมพร้อมคณะทีมงานของกรมชลประทานได้รับทราบแนวพระราชดำรินี้

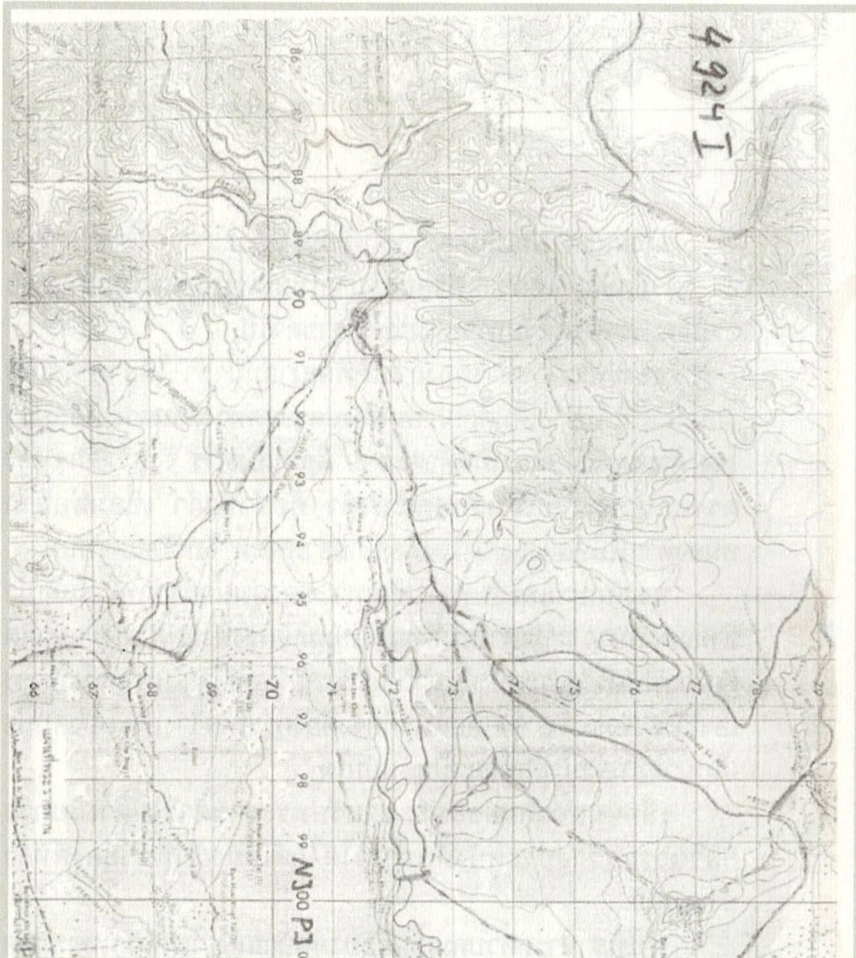
ทรงมีพระราชดำริต้องการให้พัฒนาลุ่มน้ำก่ำ ให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ **ตรงปลายสุดทางด้านล่าง คือแม่น้ำโขง ด้านบนมีลักษณะเป็นหัวตะขาบ คือหนองหาร** จังหวัดสกลนคร **ตรงแกนกลาง ที่เป็นลักษณะลำตัว คือลำน้ำก่ำ** เชื่อมต่อจากหนองหารไปไหลลงแม่น้ำโขงที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ทรงศึกษาและรับทราบปัญหา ของลุ่มน้ำก่ำว่าหน้าแล้งน้ำขาดแคลนมาก น้ำมีเท่าไหร่ก็ไหลลงไปแม่น้ำโขงทั้งหมด ทรงมีแนวคิดต้องการให้สร้างประตูบังคับน้ำเป็นระยะๆ ที่ทรงขีดเส้นตามแนวขวางเอาไว้ ทั้งหมดมี 6 จุด คือแนวที่ทรงต้องการให้สร้างประตูบังคับน้ำเก็บน้ำไว้ในลำน้ำลักษณะเป็นขั้นบันได

เมื่อผมและกรมชลประทานรับพระราชดำริไปดำเนินการก็สามารถสร้างประตูบังคับน้ำไว้ได้ใกล้เคียงกับที่พระองค์ทรงกำหนดไว้

ทำให้สามารถควบคุมน้ำเมื่อยามหน้าแล้ง ไม่ให้น้ำไหลพรวดเดียวลงแม่น้ำโขง สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งอย่างได้ผล

นี่คือ พระอัจฉริยภาพ ที่เกิดจาก ตัวยึกยือ หรือตะขาบ ตัวนี้

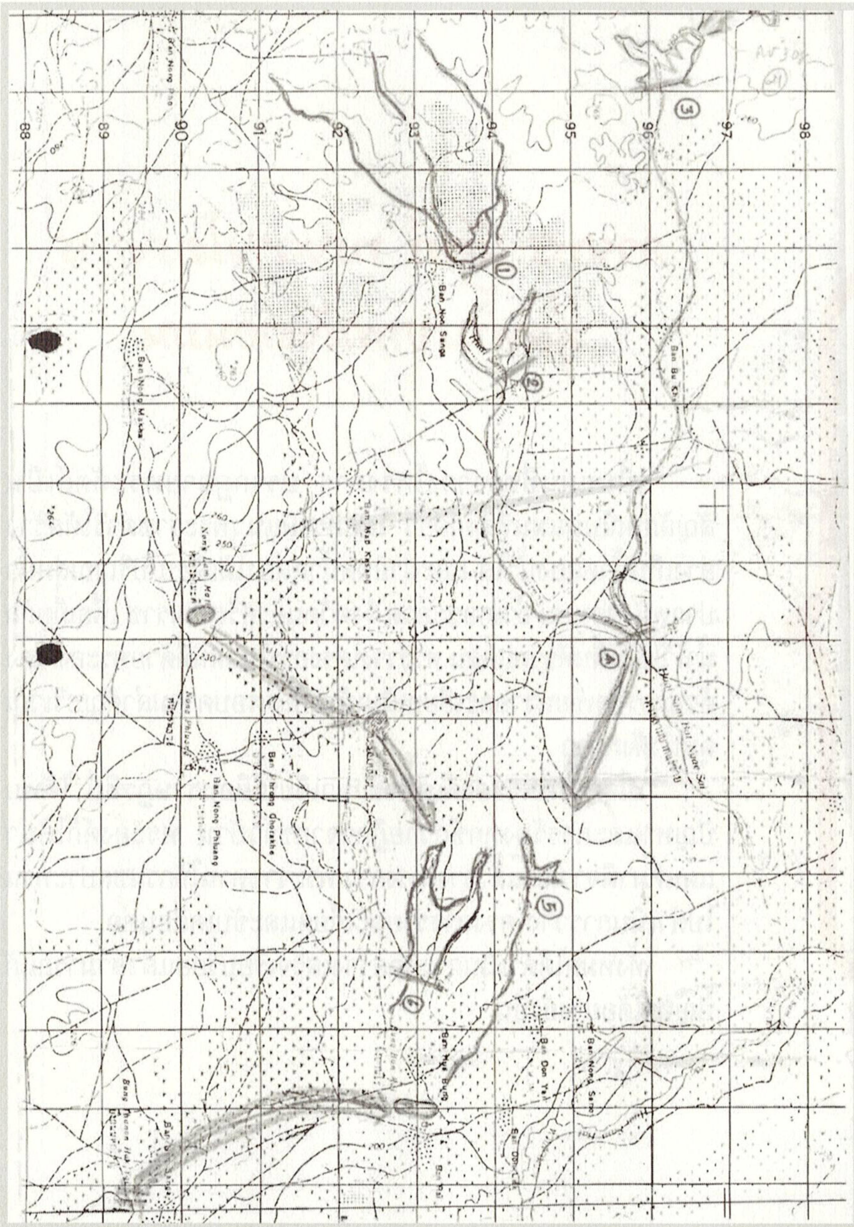

4924 I

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ ลุ่มน้ำปากพนังตอนบน

เป็นแผนที่ทรงวางโครงการ ปรากฏลายพระหัตถ์เป็นสัญลักษณ์บนแผนที่ดังกล่าว โดยทรงมีแนวพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำคลองน้ำใส และฝายทดน้ำคลองไม้เสียบ บริเวณลุ่มน้ำปากพนังตอนบน อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ขาดแคลน ทรงวางโครงการในแผนที่ด้วยพระองค์เอง ด้วยการขีดเขียนรายละเอียดเส้นเน้นเป็นกรอบความสำคัญบริเวณลุ่มน้ำดังกล่าว

เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จฯ มาเยี่ยมเยือนราษฎรที่นี่ ได้พบปัญหาและการร้องทุกข์ถวายฎีกาจากชาวบ้าน พระองค์ก็ได้นำแผนที่มาพิจารณาแล้ววางโครงการ พระราชทานให้กรมชลประทานไปดำเนินการวางโครงการรายละเอียดและขับเคลื่อนต่อ

ทั้งหมดได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ ลุ่มน้ำห้วยสามบาท

จากแผนที่นี้พระองค์ได้ทรงวางโครงการพัฒนาลำน้ำสาขาห้วยสามบาท อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

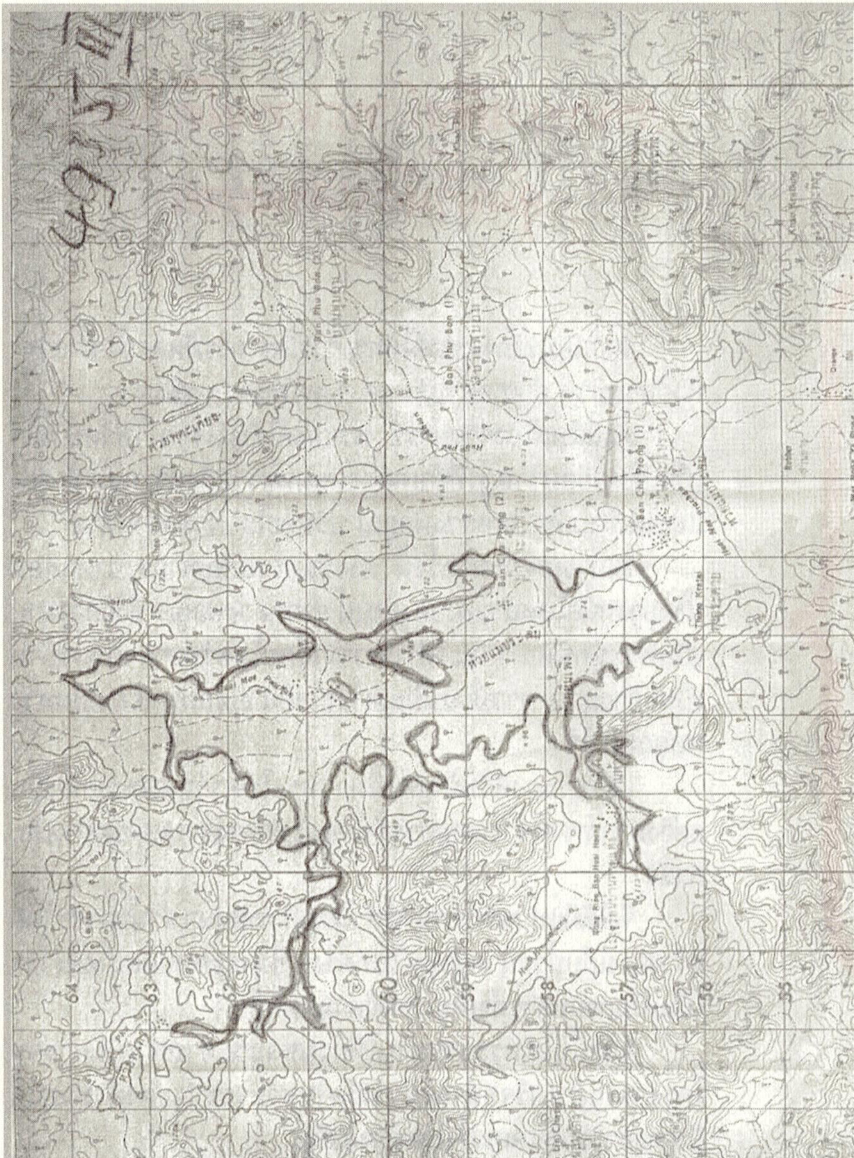
ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่ พระองค์ได้เสด็จ ฯ ไปวัดบ้านไร่ เพื่อเยี่ยมเยือนราษฎรที่อำเภอด่านขุนทดรวมถึงบริเวณใกล้เคียง และได้เข้านมัสการหลวงพ่อคูณ ปริสุทฺโธ เจ้าอาวาสด้วย

ในการเสด็จฯมาครั้งนี้ ทรงรับทราบปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างหนักในหน้าแล้งของย่านนี้ จากหลวงพ่อคูณ ซึ่งถือว่าท่านเป็นพระนักพัฒนาและได้รับความเลื่อมใสศรัทธาจากชาวบ้านเป็นอย่างมาก ชาวบ้านมีปัญหาอะไรก็มาบอกมากล่าวกับหลวงพ่อคูณเอาไว้

เมื่อพระองค์รับปัญหานี้มา ทรงให้ความสนพระทัยเป็นอย่างมาก ทรงพิจารณาอย่างตั้งใจและหาทางช่วยเหลืออย่างเต็มกำลัง

จึงได้มีแนวพระราชดำริทำโครงการพัฒนา ลำน้ำสาขา โดยสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดย่อมๆ ในที่ต่างๆ ซึ่งพระองค์ได้สเก็ตคร่าวๆ เน้นเป็นกรอบการดำเนินการไว้ตามแผนที่

จากนั้นได้พระราชทานให้กรมชลประทานดำเนินการจนโครงการแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ตามพระราชประสงค์ ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้อย่างยั่งยืน

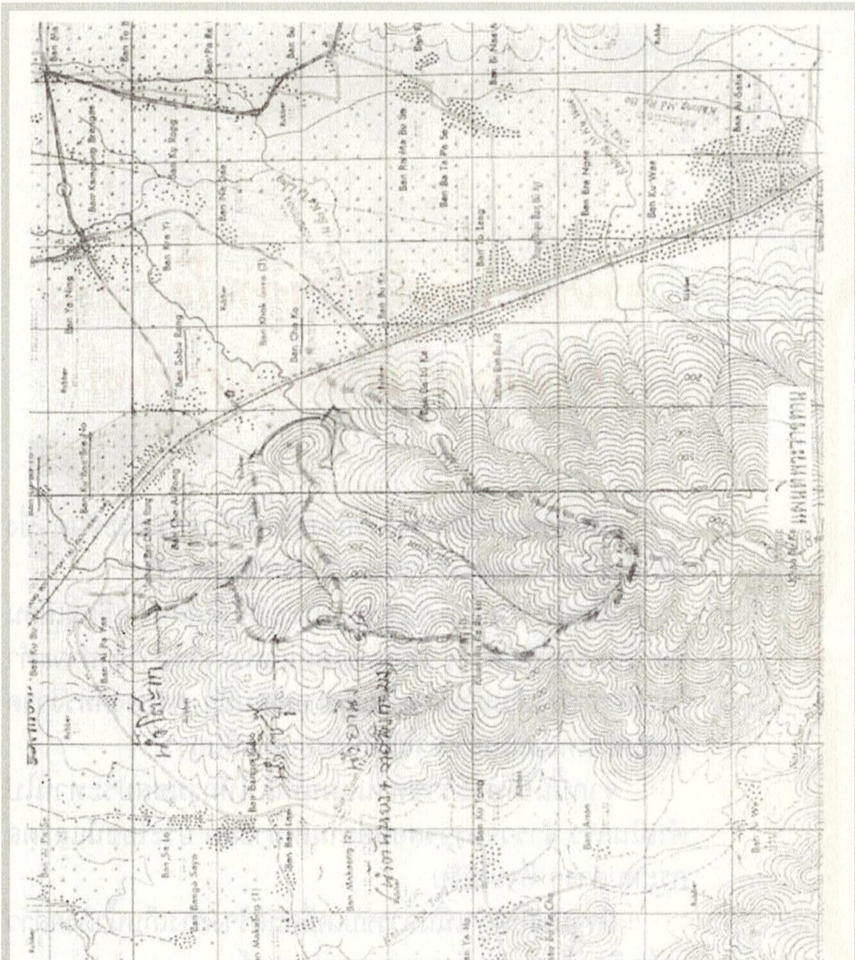
ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์

เป็นภาพแผนที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์ ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อประมาณ พ.ศ.2540 พระองค์ได้เสด็จฯ เยี่ยมเยือนและรับทราบปัญหา จากนั้นทรงมีแนวพระราชดำริว่าน่าจะทำโครงการ อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ตามแผนที่ฯ พระองค์ทรงวาดกรอบตำแหน่งเน้นย้ำเอาไว้เป็นกรอบดำเนินการ

จากนั้นได้พระราชทานแผนที่นี้ ให้กรมชลประทานไปดำเนินการ สำรวจตรวจสอบความเหมาะสม ประโยชน์และผลกระทบต่างๆ ที่จะได้รับ

ปัจจุบันก็ได้ดำเนินการขับเคลื่อนสร้างอ่างเก็บน้ำดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตามพระราชประสงค์

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ บริเวณเชิงเขาบูโด

เป็นภาพแผนที่ที่มีลายพระหัตถ์ อันเกิดจากเมื่อครั้ง เสด็จฯ เยี่ยมเยือนราษฎรในจังหวัดนราธิวาส เมื่อ พ.ศ.2517 ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม โดยได้เสด็จฯ ไปเยี่ยมประชาชนย่านนี้ และหาทางให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี

เมื่อได้เสด็จฯ ลงพื้นที่รวบรวมปัญหามาพิจารณาแล้ว ทรงมีพระราชดำริ สร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำหลายแห่งในจังหวัดนราธิวาส

แผนที่ทรงวางโครงการฉบับนี้ ทรงให้ความสำคัญมาก ทรงเน้นย้ำทั้งลายพระหัตถ์เป็นตัวหนังสือกำกับ ตำแหน่งที่ทรงเน้นเส้นไข่ปลา และระบายสีเน้นถึงแหล่งที่จะทำการสร้าง บริเวณเชิงเขาบูโด จังหวัดนราธิวาส

แล้วก็ได้วางโครงการตำแหน่งเป็นกลุ่ม ทรงต้องการที่จะสร้างฝายทดน้ำ ช่วยเหลือชาวบ้านที่ขาดแคลนน้ำบริเวณนั้น

ทุกอย่างที่พระองค์ทรงคิดจากแผนที่นี้ได้ปรากฏเป็นรูปธรรมสมบูรณ์ ช่วยเหลือประชาชนมายาวนานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

QG RG
5320 IV 5320 I
98
99
00
01
02
03
04
05
06
07
08
09
10
THAILAND
MALAYSIA

ลายพระหัตถ์ ทรงวางโครงการ บริเวณนิคมสุคิริน

เป็นภาพแผนที่ที่ทรงลงลายพระหัตถ์บอกจุดตำแหน่งที่เห็นเป็นตัวเลขต่างๆ คือกลุ่มที่มีความเหมาะสม ควรที่จะสร้างฝายทดน้ำ บริเวณนิคมสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นชายแดนอาณาเขตประเทศไทยกับมาเลเซีย ต่อเนื่องจากแผนที่ภาพที่ได้กล่าวมาแล้วดังกล่าว

จุดนี้เป็นต้นน้ำของแม่น้ำสายบุรี ที่ไหลผ่านปัตตานีลงสู่อ่าวไทย มีผู้คนอพยพมาตั้งถิ่นฐานมากมาย ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม จึงได้สนพระทัยที่จะพัฒนาสร้างแหล่งน้ำให้กับราษฎรไว้ใช้

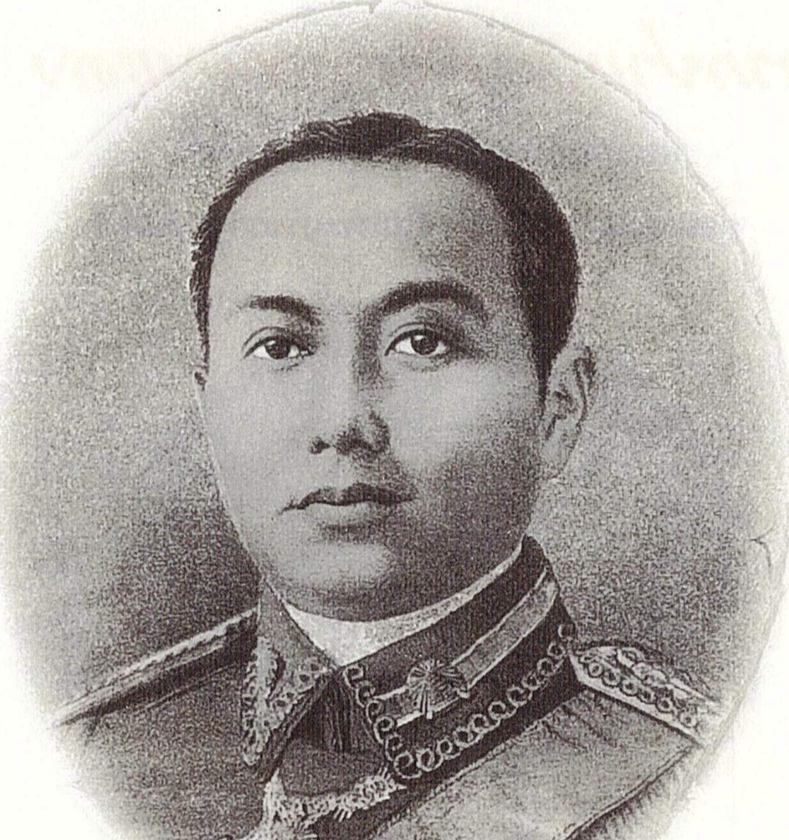
แผนที่โครงการนี้จะทรงลงรายละเอียดไว้มาก ทรงใช้สีแดงลากเส้นเน้นเป็นกรอบความสำคัญ และเส้นไข่ปลาบ้าง วงกลมบ้าง เพื่อแยกแยะรายละเอียดความชัดเจน

รวมถึงยังมี ลายพระหัตถ์ ตัวเลขแบ่งสัดส่วนรายละเอียด อีกทั้งยังมีจดหมายน้อยแผ่นเล็กๆเขียนรายละเอียดตัวเลขจุดสกัดบนแผนที่ ดังที่ได้แสดงไว้ในหน้า 50 ของเล่มที่ 1 ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญต่อเนื่องจากแผนที่ฉบับนี้

กรมชลประทานรับแนวพระราชดำริรายละเอียดดังกล่าวมาดำเนินการ จนเกิดผลเป็นรูปธรรมเป็นโครงการพระราชดำริให้ความช่วยเหลือเรียบร้อยมานานแล้วหลายสิบปี

สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

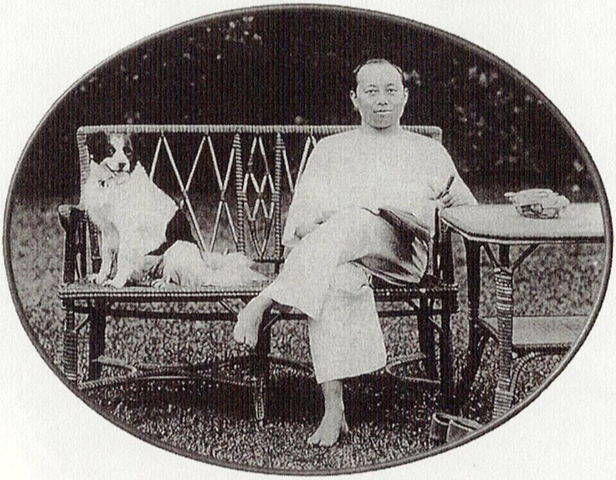
S. P. A. W.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6
องค์พระอุปถัมภกราชของสมาคมสงเคราะห์สัตว์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

จากย่าเหล ถึงคุณทองแดง

พระมหากรุณาธิคุณต่อมวลสรรพสัตว์ สู่สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

จากบันทึกคำสัมภาษณ์ของ พระมหาเทพกษัตรสมุห (เนื่อง สาคริก) นายเวรมหาดเล็ก ผู้เคยได้ถวายการรับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทำให้เราได้ทราบว่า พระมหากรุณาธิคุณ พระเมตตาของพระองค์ได้แผ่ไพศาลไปสู่สรรพสัตว์ทั้งปวงจวบจนกระทั่งปัจจุบัน

พระมหาเทพกษัตรสมุห เล่าว่า ก่อนที่พระองค์จะขึ้นครองราชย์ไม่นานนัก พระองค์ได้เสด็จฯ ยัง จังหวัดนครปฐม ในระหว่างการเสด็จฯ ตรวจเยี่ยมเรือนจำ ได้มีลูกสุนัข 2 ตัว ไม่ปรากฏเจ้าของแน่ชัด แต่เกิดและอาศัยอยู่ข้างเรือนจำ ได้วิ่งเข้ามาคลอเคลียข้างๆ พระองค์ เจ้าหน้าที่เกรงว่าจะรบกวน จึงได้เร่งจับกันจ้าละหวั่น เพื่อนำไปกักขังไว้ แต่ปรากฏว่า สักครู่ใหญ่ๆ ลูกสุนัขหนึ่งใน 2 ตัว ซึ่งมีสีขาวสลับดำก็ได้หลุดออกจากกรงขัง วิ่งกลับมาหาพระองค์อีก และคอยเดินตามอยู่ข้างพระบาทอย่างเชื่อง ด้วยความน่ารัก สงบเสงี่ยมเจียมตัว ไม่ยอมไปไหน

เนื่องด้วยพระองค์ทรงยังไม่เคยเลี้ยงสุนัขมาก่อน จึงรับสั่งขอลูกสุนัขตัวดังกล่าว จากทางผู้บัญชาการเรือนจำ ทางเรือนจำจึงได้ทูลเกล้าฯ ถวายด้วยความดีใจและปลื้มปีติ

พระองค์ได้พระราชทานนาม สุนัขคู่บุญตัวนี้ว่า "ย่าเหล" เมื่อ "ย่าเหล" ได้เข้าสู่รั้วพระราชวัง ปรากฏว่า ได้สร้างความมหัศจรรย์ใจให้กับผู้พบเห็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสุนัขที่เฉลียวฉลาด ไม่ต้องฝึกอะไรมากมาย มีความจงรักภักดี ทำตัวน่ารัก ดังจะเห็นได้จากการทำตัวประดุจดั่งราชองครักษ์ผู้ซื่อสัตย์คอยตามเสด็จฯ ไปทุกแห่งในพระบรมหาราชวัง โดยจะวิ่งนำหน้าไปก่อน เพื่อสำรวจความเรียบร้อยล่วงหน้า ถ้าเรียบร้อยก็จะวิ่งกลับมาเดินเคียงข้างพระองค์

ครั้นเมื่อ "ย่าเหล" เสียชีวิต ด้วยพระราชหฤทัยรัก และผูกพัน จึงได้สร้างอนุสาวรีย์ และทรงจารึกคำไว้อาลัย เพื่อทรงแสดงถึงความรักความผูกพันที่มีต่อสุนัขทรงเลี้ยง ซึ่งถือได้ว่า เป็นอนุสรณ์สถานและเรื่องราว สร้างมโนสำนึกจุดประกายให้คนทั่วไปมีความรัก ความเมตตากรุณาต่อสัตว์

เหนือสิ่งอื่นใด พระองค์ได้พระราชทานพระราชกรณียกิจครั้งสำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อสังคมไทย นั่นก็คือ ทรงสนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้น เมื่อวันที่ 23 มกราคม ปี พุทธศักราช 2468 หรือเมื่อ 88 ปีที่แล้ว โดยมีสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นองค์ปฐมนายกสมาคมพระองค์แรก

ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทรมาน การทารุณและบำรุงสงเคราะห์สัตว์ในพระราชอาณาจักรสยาม โดยโปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้าบรมวงเธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็นนายกสมาคมฯ พระองค์แรก

โดยพระองค์ เป็นองค์พระอุปถัมภ์กราช หม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี (พระยศในขณะนั้น) เป็นนายิกากิตติมศักดิ์

ต่อมาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พุทธศักราช 2474 ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมาคมฯ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์และทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ตลอดจนสมเด็จพระบรมราชินี ได้ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกด้วย

ในนพกาลแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 องค์ปัจจุบัน ก็ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ต่อสรรพสัตว์

ด้วยทรงมีพระสันตติสืบต่อพระราชปณิธานแห่งบูรพกษัตริย์ตลอดกาล นับแต่ทรงเสวยพระราชสมภพ กล่าวคือ ทรงมีพระเมตตาอภิบาลสงเคราะห์ทั้งแก่พสกนิกรชาวไทยและปวงสัตว์ทั้งหลาย

ดังจะเห็นได้จากสุนัขทรงเลี้ยง "คุณทองแดง" ซึ่งก็มาจากสุนัขบ้านธรรมดาข้างถนน เมื่อพระองค์นำไปทรงชุบเลี้ยงก็แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวได้เหมาะสมอย่างน่ามหัศจรรย์

"คุณทองแดง" แม้จะเป็นสุนัขข้างถนน แต่ก็มีสัมมาคารวะ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย รู้จักที่ต่ำที่สูง เวลาเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะนั่งต่ำกว่าเสมอ แม้พระองค์จะดึงตัวขึ้นมากอด แต่ "คุณทองแดง" ก็จะทรุดตัวลงนั่งหมอบกับพื้น ทำตัวนอบน้อมเป็นที่รักใคร่ต่อผู้พบเห็น

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา อาทรต่อ "คุณทองแดง" นั่นเองได้เป็นพลังปลูกสร้างจิตสำนึก ให้คนไทย ได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท จนมีการสงเคราะห์สัตว์ในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะสุนัขข้างถนน ได้รับการดูแลมากกว่าที่เป็นมา

สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปัจจุบันมี นายสัตวแพทย์ยันต์ สุขวงศ์ เป็นนายกสมาคมพร้อมคณะกรรมการบริหาร ได้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ตลอดจนดำเนินการเพื่อให้ครอบคลุมกิจกรรมที่มีต่อสัตวทั้งหลาย และทำงานด้วยความเสียสละและเมตตา ทุ่มเทด้วยกายใจ และทุนทรัพย์ โดยมิได้มีผลตอบแทนใดๆ

ผลตอบแทนที่ได้ มีเพียง รอยยิ้ม..และคำขอบคุณจากเจ้าของสัตว์ทั้งหลาย แต่เหนือสิ่งอื่นใด คือความภูมิใจลึกๆ ที่ได้ทำให้สัตว์ผู้น่าสงสารมีชีวิตที่ดีขึ้นตามสมควรแก่อัตภาพ

วัตถุประสงค์ของสมาคมฯ

1. จัดกิจกรรมรณรงค์และร่วมสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ และปลูกจิตสำนึกเสริมสร้างความรักจากมนุษย์สู่สัตว์ อย่างแท้จริงด้วยความมีเมตตากรุณา ตลอดจนการประพฤติและการปฏิบัติต่อสัตว์อันควรพึงกระทำด้วยความมีมนุษยธรรม

2. ให้ความรู้ คำแนะนำ แก่เจ้าของสัตว์ในการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ปลอดภัย และถูกวิธีเพื่อให้เข้าใจถึงการดำรงชีพของสัตว์อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด

3. เพื่อดำเนินการช่วยเหลือให้สัตว์พ้นจากการถูกทอดทิ้ง ถูกทรมานและทารุณกรรม

4. รวบรวมข้อมูลเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องสัตว์ ที่เป็นประโยชน์และคุณค่าของสัตว์ที่มีต่อมนุษย์ แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป

5. ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของสมาคมฯ ตลอดจนสร้างเครือข่ายกับองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือสัตว์ ในด้านต่างๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาด้านการสงเคราะห์สัตว์ให้กว้างขวางต่อไป

รายนามคณะกรรมการบริหาร สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ.2558-2560

1.	น.สพ.ยันต์	สุขวงศ์	นายกสมาคม
2.	พ.ต.ท.น.สพ.ภาสวัชร์	ศรีทัย	อุปนายก
3.	น.สพ.ดร.จรัญ	คฤหาสน์สุวรรณ	อุปนายก
4.	น.สพ.พงษ์ศักดิ์	แสนกล้า	กรรมการ
5.	ส.พญ.นิชดา	ชวรางกูร	กรรมการ
6.	เบญญาดา	ฉินสูงเนิน	กรรมการ
7.	อุมาพร	มหาเดชน์	กรรมการ
8.	อรรณพ	ชัยพรธนรัตน์	กรรมการ
9.	ปัญญา	กระจายศรี	กรรมการ
10.	นิดา	นิกรพันธุ์	กรรมการ
11.	ชัญญา	ผาสุพงษ์	กรรมการและประชาสัมพันธ์
12.	สพ.ญ.ดีระติรา	ยะกันทะ	กรรมการและฝ่ายกิจกรรม
13.	ผศ.ภิญญาพร	นิตยะประภา	กรรมการและนายทะเบียน
14.	งามพิศ	เหลืองศิริรังษี	กรรมการและเหรัญญิก
15.	นงเยาว์	วัฒนโชค	กรรมการและเลขานุการ

ข้อพึงคิดต่อการสงเคราะห์สัตว์

1. ถ้าคิดจะเลี้ยงสัตว์ ต้องเลี้ยงด้วยความรักและเมตตา
2. ควรเลี้ยงจำนวนน้อยตัว เพื่อให้การเลี้ยงมีคุณภาพ ดูแลได้ทั่วถึง
3. ควรเลี้ยงสัตว์ที่ควรเลี้ยง
4. ไม่ควรนำสัตว์ป่ามาเลี้ยง
5. ไม่ควรรับประทานอาหาร ตามความเชื่อ เช่น อุ้งตีนหมี สมองลิง เลือดงูสดๆ หูฉลาม เพราะจะเป็นการส่งเสริมให้มีการฆ่าสัตว์เหล่านี้ และเป็นค่านิยมที่ผิด
6. การฆ่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารนั้น ควรใช้วิธีฆ่าที่ไม่ทรมาน หรือทารุณ ควรวางยาสลบให้สัตว์หมดความรู้สึกก่อนฆ่า
7. เมื่อพบเห็นสัตว์ ได้รับบาดเจ็บ หรือ ถูกคนทรมาน ไม่ควรเพิกเฉย ควรแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือแจ้งยังสมาคมสงเคราะห์สัตว์ฯ หรือองค์กรช่วยเหลือสัตว์ต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วประเทศ

สมาคมสงเคราะห์สัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

S. P. A. W.

"ข้าพเจ้าทำสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์
ต่อคนไทย ข้าพเจ้าเป็นกษัตริย์
แต่หน้าที่ของข้าพเจ้าไม่ใช่หน้าที่ของกษัตริย์
มันยากที่จะอธิบาย ข้าพเจ้าเพียงแต่ทำสิ่งต่างๆ
ที่ข้าพเจ้าคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย
ข้าพเจ้าแค่รู้ว่า ข้าพเจ้าต้องทำอะไร แล้วลงมือทำ
ซึ่งไม่รู้เหมือนกันว่ามันคืออะไรบ้าง แต่รู้ว่า
มันจะต้องมีประโยชน์ต่อประเทศชาติ"

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานสัมภาษณ์สื่อต่างประเทศเมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

Like

ISBN 978-616-91128-4-6
ราคา 99 บาท
หมวดทั่วไป

ปราโมทย์ ไม้กลัด

เกิด 3 พ.ค.2483 ปัจจุบันอายุ 73 ปี

- ปริญญาตรี ช่างชลประทานบัณฑิต คณะวิศวกรรมชลประทาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาโท วิศวกรรมชลประทาน มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยได้รับพระราชทานทุน มูลนิธิอานันทมหิดล
- ปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาต่างๆ จาก 7 มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงานสำคัญ

- กรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ปี 2531-ปัจจุบัน
- อดีตวิศวกรอำนวยการโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน
- อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- อดีตอธิบดีกรมชลประทาน
- อดีตรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- อดีตสมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร ได้รับเลือกด้วยคะแนนสูงสุดของประเทศ
- อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รางวัลเกียรติยศอื่นๆ อีกมากมาย

